

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA PLÁNOVÁNÍ KRAJINY A SÍDEL

Drobná sakrální architektura na území Pelhřimova
Small Sacral Monuments in the City of Pelhrimov

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Autor: Bc. Natálie Marková Dalíková

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Natálie Marková Dalíková

Regionální environmentální správa

Název práce

Drobná sakrální architektura na území Pelhřimova

Název anglicky

Small Sacral Monuments in the City of Pelhrimov

Cíle práce

Cílem DP je identifikace a klasifikace drobné sakrální architektury na vymezeném území správního obvodu města Pelhřimova, a to se zaměřením na krajinářské a urbanistické vyhodnocení drobných sakrálních objektů (zapojení do krajinného rámce, zeleň) a především vazby těchto staveb na starou cestní síť a hranice pozemků.

Metodika

DP bude vycházet z Metodických pokynů pro zpracování diplomové práce na FŽP (nařízení děkana 02/2020) a z Pravidel zadávání, zpracování, odevzdávání, archivace a zveřejňování bakalářských a diplomových prací na ČZU (směrnice rektora 5/2019). V rešeršní části bude zpracován širší kulturně-historický pohled na drobnou sakrální architekturu, především pak v kontextu vývoje a struktury naší krajiny, vypracována typologie a návrh kritérií hodnocení drobných sakrálních staveb (urbanistická struktura, krajinný ráz, zapojení do krajiny, historický a duchovní význam místa atd., lze aplikovat metodiku z disertační práce B. Matákové: Drobné sakrální objekty v krajině Hornej Nitry, MENDELU, 2011). K vypracování bude vedle terénních průzkumů a rešerše dostupné (především regionální) literatury čerpáno z dalších archivních pramenů, mapových či ikonografických, starých leteckých snímků, fotografií, pohlednic a podobně. V rámci konkrétní části bude provedena základní charakteristika řešeného území (přírodní a kulturní danosti). Závěry budou vedle textu zpracovány a prezentovány v rámci fotografické a mapové přílohy.

Doporučený rozsah práce

Dle Nařízení děkana č. 02/2020 metodické pokyny pro zpracování diplomové práce FŽP

Klíčová slova

drobná sakrální architektura, kulturní krajina, státní památková péče, historická krajina, krajinný ráz, městská krajina

Doporučené zdroje informací

- GRÚŇOVÁ, Z., PISCA, P.: Progressive Non-Destructive Digital Methods in the Research of Small Sacral Architecture in Czech and Slovak Republic. In: IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Vol. 661, Nr. 1.
- HÁJEK, Pavel BUKAČOVÁ, Irena, Příběh drobných památek. Lomnice n. P.: Studio JB, 2001.
- HÁJEK, Pavel, Česká krajina a baroko. Praha: Malá Skála, 2003.
- HÁJEK, Pavel SÁDLO, Jiří, Česká barokní krajina: co to vlastně je? Dějiny a současnost XXVI, s. 45-49.
- KUPKA, Jiří, Krajiny kulturní a historické. Praha: ČVUT, 2010.
- KVĚT, Radan, Duše krajiny. Staré stezky v proměnách věků. Praha: Academia, 2003.
- sborníky z konferencí Člověk, stavba, územní plánování (<http://csup.fsv.cvut.cz>)
- sborníky z konferencí o krajinném rázu (www.krajinnyras.cz)
- SEMOTANOVÁ, Eva, Historická geografie Českých zemí. Praha: HÚ AV, 2002.
- TÓTH, A., VEREŠOVÁ, M. Small Sacral Architecture and Trees as Monuments in Diverse Cultural Landscapes of Slovakia. Plants in Urban Areas and Landscape 2018, p. 7-13.
-

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – FŽP

Vedoucí práce

prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 14. 2. 2022

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2022

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovávala samostatně pod vedením prof. Ing. arch. ThLic. Jiřího Kupky, Ph.D. Literární a ostatní zdroje, ze kterých jsem čerpala, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 21. března 2023

.....

Natálie Marková Dalíková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu prof. Ing. arch. ThLic. Jiřímu Kupkovi, Ph.D. za jeho ochotu, čas i cenné rady a připomínky při psaní diplomové práce. Dále bych ráda touto cestou poděkovala svojí rodině a přátelům za pomoc, trpělivost a podporu.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tématem drobné sakrální architektury na území města Pelhřimova, který se nachází v západní části Kraje Vysočina. V literární rešerši se tedy věnuje tématům jako je krajina, krajinný ráz, vývoj krajiny, drobnou sakrální architekturou, jejím vývojem, funkcemi i jednotlivými druhy. Stručně je také zmíněn význam stromů ve spojení se sakrální architekturou a památné stromy, které se často nachází u objektů drobné sakrální architektury.

Druhá část je prakticky zaměřena, zájmové území Pelhřimova a jeho místních částí o rozloze 9 525 ha bylo terénně prozkoumáno a za pomoci dostupných map byly nacházeny drobné sakrální objekty. Poté byl vytvořen katalog nalezených drobných sakrálních objektů. V katalogu jsou památky přehledně seřazeny dle katastrálních území a pro každou památku je vytvořena tabulka s informacemi o současném stavu, její historii, vzhledu okolí a připojeny jsou i vlastní fotografie z terénního průzkumu, historické snímky a mapy. Všechny památky jsou zakresleny na mapách v programu ArcGIS, kde je možné s nimi nadále pracovat – přidávat nové nebo například upravovat informace o památkách v atributových tabulkách. Památky jsou opatřeny kódem pro lepší přehlednost. Tato práce využívá také metodiku z disertační práce Barbory Matákové: Drobné sakrální objekty v krajině Horní Nitry (2011) a dle této metodiky je zpracováno hodnocení památek v jednom vybraném katastrálním území – Lipice.

Přínosem této diplomové práce je zpracovaný katalog, který dosud nebyl zveřejněn a obsahuje informace o drobných sakrálních objektech na území Pelhřimovska.

Klíčová slova: drobná sakrální architektura, kulturní krajina, státní památková péče, historická krajina, krajinný ráz, městská krajina

Abstract

The diploma thesis deals with the topic of sacral architecture in the Pelhrimov district located in the western part of the Vysocina region. In the literature review I focused on topics like the landscape, its character, historical development, minor sacral architecture, its development, functions and individual forms. In short, I also mention the purpose of wood species in terms of sacral architecture and veteran trees that are often found at small objects of sacral architecture.

The second part is practical, focused on Pelhrimov areas of interest and its service areas of 9 525 ha were inspected on ground and using publicly available maps I found the minor sacral objects. After that a catalogue of the small sacral architecture was created. The directory contains monuments sorted by territory and a table was made for each monument including information about its current condition, history, surroundings, and I also added my own photographs of the places and historical images and maps. All monuments are highlighted in maps using the ArcGIS program, which enables us to further manipulate them – add or distract or edit information about the monuments in the attributive tables. All monuments have a code for better clarification. This thesis takes over the methodology from dissertation thesis by Barbora Matakova: Minor sacral objects in the region of Upper Nitra (2011) and through this methodology is processed the evaluation of monuments in one selected area – Lipice.

The outcome of my thesis is the catalogue that has not been published before and contains details about minor sacral objects in Pelhrimov area.

Keywords: small sacral architecture, cultural landscape, national heritage protection, historical landscape, landscape character, urban landscape

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíl Práce.....	9
3 Literární rešerše	10
3.1 Krajina	10
3.1.1 Pojem krajina	10
3.1.2 Krajinný ráz	11
3.1.3 Vývoj krajiny.....	12
3.2 Drobná sakrální architektura	17
3.2.1 Vývoj drobné sakrální architektury.....	17
3.2.2 Význam a funkce drobné sakrální architektury	19
3.2.3 Druhy drobné sakrální architektury	20
3.3 Stromy a drobná sakrální architektura	25
3.3.1 Solitérní stromy v krajině	25
3.3.2 Strom a sakrální objekt	26
3.3.3 Památné stromy.....	26
4 Charakteristika zájmového území.....	27
4.1 Přírodní charakteristika.....	27
4.2 Kulturně historická charakteristika	28
5 Metodika	31
6 Výsledky práce	43
6.1 Katalog drobných sakrálních objektů.....	44
6.2 Zhodnocení katastrálního území Lipice dle metodiky Matákové	149
7 Diskuze	168
8 Závěr.....	170
9 Zdroje	171
9.1 Literární zdroje	171
9.2 Internetové zdroje	174
9.3 Legislativní zdroje.....	176

1 Úvod

Drobné sakrální objekty jsou zajímavým fenoménem, typickým pro naši zem. V některých regionech je výskyt těchto objektů vyšší než v jiných, přesto jsou součástí naší krajiny a vesnic a tvoří podstatnou část charakteru naší krajiny. Drobné sakrální objekty navíc připomínají minulé události, jsou součástí paměti krajiny a ukazují nám dříve fungující prostorové vztahy v krajině. Sakrální památky jsou často umístěny na zajímavých místech v krajině, na kopcích, na křižovatkách, u cest, jsou opředeny tajemstvími, vypráví se o nich pověsti. Ať už přítomnost drobných sakrálních objektů vnímáme nebo ne, setkáváme se s nimi na denní bázi při cestě do práce, školy nebo při procházkách v přírodě.

Téma obnovy drobných památek v krajině je v posledních letech velmi aktuální. Vznikají spolky a organizace, které se jím zabývají, a dokonce i u veřejnosti se toto téma dostává do povědomí. V některých obcích vznikají nové objekty jako například zvonice nebo drobné výklenkové kaple, protože obyvatelům takový objekt schází nebo má nahradit původní, zchátralý. Tyto stavby probíhají často svépomocí a obyvatelé vesnic pak jsou na ně náležitě pyšní. Větší sakrální stavby jsou přesto více navštěvované, pravidelně opravované apod., ale drobné sakrální objekty by si zasloužily více pozornosti, protože nám možná mohou o dřívějším životě napovědět mnohem více.

2 Cíl Práce

Cílem této diplomové práce je prozkoumání krajiny v Pelhřimově a jeho místních částech za účelem nalezení různých objektů drobné sakrální architektury.

V praktické části práce byl proveden terénní průzkum Pelhřimova a dalších katastrálních území patřících do vybraného zájmového území. Během terénního průzkumu byly pořizovány fotografie jednotlivých sakrálních objektů. Z poznatků terénního průzkumu bude vytvořen katalog, který bude obsahovat fotografie i mapové dokumenty dokládající přítomnost a aktuální stav drobné sakrální architektury.

Vzhledem k tomu, že ve vybraném území dosud nebyla zpracována žádná takto rozsáhlá analýza drobné sakrální architektury, očekává se, že práce bude přínosem v mnoha ohledech. Katalog drobné sakrální architektury je možné využít při hodnocení krajinného rázu (tj. kulturní a historická charakteristika), je možné jej zohlednit při pozemkových úpravách v daném území nebo může sloužit například jako mapa pro nadšence a turisty. Práce by mohla zvýšit zájem o drobnou sakrální architekturu u veřejnosti i u zastupitelstva města.

3 Literární rešerše

3.1 Krajina

3.1.1 Pojem krajina

Krajina je definována v zákoně č. 114/1992 Sb. jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Sklenička (2003) uvádí, že na krajinu je mnoho pohledů jak laických, tak těch odborných a mnoho definic krajiny poukazuje na to, že není jednoduché krajinu pochopit. I rozloha krajiny je dle vnímání různorodá. Definice krajiny se však shodují na jednom – polyfunkčním charakteru krajiny. Dále uvádí různá pojetí krajiny jako je například právní, geomorfologické, geografické, ekologické, architektonické, historické, demografické, umělecké, emocionální i ekonomické pojetí. Stejně tak Forman a Godron (1986) vnímají krajinu jako příliš rozmanitou k jednoduchému popsání a poukazují na různé úhly pohledu na krajinu. Také zmiňují citovou vazbu lidí ke krajině, ať už pozitivní nebo negativní. Dále se pak věnují ekologickému pojetí krajiny a tomu, co krajinu tvoří.

Venkovská krajina má dle Fairclougha (1999) své kulturní, vzdělávací, ekonomické i estetické hodnoty. Kulturní hodnoty odráží kořeny naší společnosti a její vývoj, mezi vzdělávací hodnoty patří povědomí o minulosti a porozumění naší kultuře. K ekonomickým hodnotám patří rozvoj turismu, ale také schopné komunity mohou vytvářet příjemné prostředí pro život a práci. Estetické hodnoty se projevují v našem vnímání krajiny, jestli např. domovskou krajinu rozeznáme od jiných apod. Také historické stavby jsou součástí estetických hodnot, přidávají krajině hloubku a připomínají minulost.

Krajina je také ovlivněna člověkem, proto ji lze rozdělit na krajinu přirozenou, přírodní a krajinu kulturní. Všechny ekosystémy jsou nebo byly nějak dotčeny lidskou činností, přesto přírodní krajina je krajina, kde je lidské působení minimální a fungují zde přírodní procesy. Téměř nedotčenou krajinu můžeme nalézt pouze v těžko přístupných oblastech. Přirozená krajina se vyznačuje přirozenou vegetací. V kulturní krajině se vedle přírodních faktorů objevují také socioekonomické prvky. Kulturní krajinu a její vznik nejvíce ovlivnilo zemědělství a lesnictví. Přeměna přírodní krajiny na krajinu kulturní je plynulá, postupně je vytvářena mozaika ekosystémů, které jsou do různé ovlivněné člověkem. (Sklenička, 2003) Mikšíček (2005) vidí vznik kulturní krajiny jako proces, lidé si potřebovali vytvořit bezpečný prostor, který by mohli nazvat domovem a který byl oddělený od divoké přírody, později se jednotlivé osady kultur vzájemně propojovaly. Také zmiňuje, že každý se podílí na vývoji kulturní krajiny a čím více lidí je součástí, tím je krajina rozmanitější. Whelan (2005) popisuje kulturní krajinu jako psaný dokument, který podobným způsobem podle toho, jak se čte, může odkrývat různé vrstvy významů, stejně jako se v průběhu času mohou další vrstvy přidávat.

Vorel (2000) řadí krajinu k hodnotám utvářejícím identitu národa. Neopakovatelné a signifikantní scenerie mají i duchovní hodnoty, jsou symboly historie národa. Dle Hájka (2004) je (kulturní) krajina tvořena

částicemi prostoru, událostí a lidí, které se v průběhu času usazují. Dle něj se krajina přírodně i kulturně vyvíjí a neustále se proměňuje, proto je obtížné označit ji za symbol identity. Tímto symbolem však může být například drobná sakrální architektura, která je stálá, identifikovatelná a měla by reflektovat hodnoty dané krajiny. Památky patří mezi kulturní dědictví krajiny, které vytvořil člověk a může se skrze ně s krajinou lépe identifikovat. (Hájek a Bukačová, 2004)

3.1.2 Krajinný ráz

Zajoncová (2009) zmiňuje definici krajinného rázu ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (Krajinný ráz je přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu.) a doplňuje, že povědomí o krajinném rázu se formovalo již v 19. století, kdy se chránily zejména kulturní památky a následně i příroda jako taková.

Krajina vizuálně působí na pozorovatele a vzbuzuje v pozorovateli určité dojmy, tím se krajinný ráz řadí do estetické kategorie. Zajoncová (2009) přirovnává krajinu k obrazu, který působí emocionálně, prostorové formy jsou v souladu s tvary, barvami, zvuky a vůněmi. Obraz krajiny dle Zajoncové (2009) dosahuje nad běžnost lidských životů a dokáže člověka odpoutat od strastí všedních dnů. Zuska (2009) rozlišuje dva kvalitativně odlišné způsoby prožívání, kdy první způsob ovlivňuje čistě pocit a druhý se vztahuje k danému objektu. Dále zmiňuje, že estetický soud může být ovlivněn rozestupem, zkušeností, pozměněnou vzpomínkou, a tak zde může vzniknout nesoulad s realitou. Dle Zusky (2009) je tzv. aktuální já jinde než tehdejší já, které zažilo daný estetický prožitek.

Sklenička (2003) dále píše, že každá krajina má svůj vlastní charakter, který se mění s časem, ročním obdobím i počasím. Také detaily mohou významně ovlivnit charakter krajiny. Na některých místech je tzv. duch místa (genius loci) zřejmý takovým způsobem, že láká turisty, jindy se jedná o pouto jednoho člověka ke konkrétnímu místu (např. vzpomínky z dětství). Duch místa ukazuje, čím dané místo je nebo čím má být, vyznačuje se rozmanitostí a tajemností přírody. Genius loci je vždy chápan subjektivně, záleží na rozumových, citových podnětech, na vědomí i podvědomí. Je spojen se zkušeností jednotlivce, s generacemi a jejich tradicemi, i s kolektivním povědomím v podobě legend a mýtů. Také vždy byl nekonečnou inspirací pro spisovatele a malíře. Genius loci patří do krajinných charakteristik, jedná se o kulturní a duchovní aspekt krajinného rázu.

Každá krajina, ať je jakákoliv, má svůj krajinný ráz. Krajina může být antropogenizovaná, harmonická (vyrovnaná) nebo relativně přírodní, kde převládají přírodní prvky. (Muranský a Naumann, 1970-1980) Myšlenka krajinného rázu stojí na principu trvale udržitelného rozvoje, krajinné ekologie, tvorby krajinného rázu a jeho ochrany. Chrání se přírodní, kulturní, historické a vizuální charakteristiky, které určují kvalitu krajiny. Ochrana krajiny může mít kauzální formu, kdy se hodnotí vlivy určitých záměrů na ráz krajiny, např. při povolování staveb, v rámci EIA procesu nebo při územním plánování. Druhou formou je preventivní ochrana krajinného rázu,

kteřá udává zásady a způsoby ochrany krajinného rázu např. v rámci koncepcí, územně plánovacích dokumentací nebo plánů péče. (Sklenička, 2003)

V krajině se také objevují tzv. krajinné dominanty, které významně ovlivňují krajinný ráz. Jedná se o prvky přesahující ostatní části v daném prostoru např. svým tvarem, velikostí, barvou nebo i kulturním aspektem. Dominanty mohou mít pozitivní, neutrální i negativní vliv. Rozhodující pro jejich vliv je vztah dominanty s okolím a jejich viditelnost v okolí. Tyto dominanty mohou narušit další estetický atribut krajinného rázu – harmonii krajiny. Ať už vědomě či podvědomě člověk vizuálně vnímá harmonii v krajině a její prostorový řád, který je dán tvary, velikostmi, poměry i jedinečností scenerie. Estetickou kategorií vyjadřující vzájemné poměry proporcí vztažené k člověku a jeho fyzickým i duchovním vlastnostem je harmonické měřítko. Harmonické měřítko krajiny a harmonické ekologické vztahy v krajině jsou podstatné pro trvale udržitelný rozvoj. Jako harmonická krajina bývá označována krajina, kde jsou přírodní i antropogenní prvky vyvážené. (Sklenička, 2003). Cílek (2010) ke krajinným dominantám doplňuje informace o typické scenerii města nebo vesnice, které tvoří sídelní horizont ve tvaru pyramidy, nejvyšší budovy jsou uprostřed a postupně se snižují stejně jako hodnoty. Nejvyšší budovou bývala duchovní stavba, například kostel, poté právní světské budovy následované domy obyvatel sídla. Dnes je tato hierarchie narušena jinými výškovými budovami. V současné době se krajina proměňuje, dochází k zásahům do přírodních procesů, kulturních i estetických hodnot. Vorel (2000) tyto zásahy označuje jako vizuální znečišťování krajiny. Dále píše, že význam daných hodnot v krajině je relativní. Někde jsou určité jevy a prvky v krajině běžné, jinde jsou výjimečné a jejich zničení by výrazně snížilo hodnotu krajinného rázu. Cílek (2010) pak dodává, že v místech narušení horizontu, přestáváme vnímat hranice, zruší se tím pomístní názvy, příběhy i pocit domova.

3.1.3 Vývoj krajiny

Sklenička (2003) popisuje vývoj krajiny jako výsledek určitých přírodních procesů, vývoj kulturní krajiny je ještě obohacen o střet s lidskou činností. Tyto střety jsou otisknuty do krajiny, některé jsou stálé, jiné proměnlivé. Zanechané stopy tvoří tzv. paměť krajiny. *Paměť krajiny je možné chápat jako schopnost uchovávat některé krajinné atributy, ale též jako schopnost tyto atributy regenerovat.*

Hájek (2003) popisuje kulturní krajinu jako spojení přírodních sil a přítomnosti člověka. Zásadním pro utváření kulturní krajiny je období vniku a rozvoje zemědělství. Zemědělci, narozdíl od kočovníků, na výrazně menší ploše obdělávají půdu, pěstují obilniny, domestikují zvířata, staví přístřešky a ohrady. Tímto způsobem vznikla přírodními živly a člověkem ovlivněná kulturní krajina představující zázemí. Tato kulturní krajina je pro člověka známá, plně se s ní identifikuje a stává se jeho nedílnou součástí života.

Člověk přidává k místu ještě duchovní úroveň pomocí mytologie a náboženství. Samotný krajinný prostor ohraničuje stavbami – na vnější hranici daného území mohou být kameny, sloupy nebo jiný druh ohraničení

dle kultury, která danou oblast obývá. Stejně tak vnitřní uspořádání odráží sociální, náboženskou, ekonomickou i mocenskou stránku. Každá kultura se otiskne do krajiny a tyto otisky se v historii mohou překrývat nebo různě ovlivňovat, společně však vytváří atmosféru kulturní krajiny. (Hájek, 2003)

Zásadních otisků do české krajiny je dle Hájka (2003) pouze několik. K prvním změnám přispěli první zemědělci, kteří postupně zkulivovali nížiny a oblasti bohaté na živiny. Vytvořili tak tzv. kulturní step s bezlesými, trvale obývanými oblastmi. Löw a Míchal (2003) uvádí, že slovanské kmeny zakládali trvalá sídla na našem území kolem roku 700. Nejvíce obyvatel se soustředilo do úrodných niv řek Moravy, Dyje, Ohře i Labe. Vymezení rodových vsí, polí i cest dalo trvalý základ naší krajiny. Hrany pozemků byly zvýrazněny naoráváním ve svazích, kterému napomohla eroze a sedimentace, takto vznikly meze, které na některých místech zůstaly dodnes. Kupka (2010) souhlasí s tvrzením, že vzniklá sídla ovlivnila naši krajinu a dodává, že jejich umístění určil sám charakter krajiny – určoval vhodné a nevhodné podmínky pro založení vesnic a obdělávání půdy.

Druhým otiskem do krajiny Čech byla podle Hájka (2003) středověká transformace do 13. století, kdy se církevní i světská moc decentralizovala, což vedlo k jiným způsobům využívání krajiny. V této době si šlechta začala budovat vlastní sídla na venkově a byly zakládány kostely a kláštery v románském stylu. (Hájek, 2003) Pojsl a Londin (1998) označují klášterní komplexy, které u nás byly stavěny v první polovině 13. století, za románsko-gotické (šíření gotiky z Francie). Kamenné stavby byly obrovským kontrastem k chudým příbytkům obyvatel a fungovaly i jako orientační body v krajině, které ji propojovaly i v duchovním smyslu. (Kupka, 2010) Následně románskou krajinu překryla v průběhu 13. a 14. století gotická krajina spojená s velkou kolonizací, stabilní královskou mocí Přemyslovců a vzrůstající mocí šlechty i církve. Byla to krajina lesů, polí, hradů a královských měst, hradů a tvrzí patřících šlechticům i krajina kostelů a klášterních panství. (Hájek, 2003) Typickým znakem pro město ve středověku byla jeho malá rozloha, aby bylo možné město dobře ohraničit kamennými hradbami a obránit ho. (Pojsl a Londin, 1998) Löw a Míchal (2003) zmiňují také významný pozitivní vliv klášterů na kolonizaci, zemědělství i rozvoj řemesel. Představení klášterů měli povinnost se setkávat ve svých mateřských kláštorech a vyměňovali si tak nejnovější poznatky z různých odvětví. Semotanová (1998) uvádí, že hlavní kolonizace proběhla právě v průběhu 13. a 14. století, později již nová sídla nebyla zakládána v tak velké míře jako v tomto období. Obraz kulturní krajiny tvořily vesnice, města, hrady a kláštery. Cestní síť mezi jednotlivými sídly byla ovlivněna především terénem krajiny, řekami a bažinami, které bylo obtížné překonat. Dalším faktorem ovlivňujícím cestní síť byly také obchodní záležitosti a politika. Jednotlivé cesty se tak neustále proměňovaly a vyvíjely dle aktuálních potřeb. Hájek (2003) považuje gotické uspořádání krajiny za dobré uspořádání, které utvořilo základ pro dnešní podobu krajiny a nebylo nutné ji donedávna měnit.

Renesance přinesla změnu v chápání přírody, která se stala krásnou a užitečnou. Využívání naší renesanční krajiny ovlivnilo hned několik faktorů, jedním z nich byl například nedostatek pracovní síly, na vzestupu byly režijní

velkostatky, začalo se chovat více ovcí a stavělo se více rybníků, které byly méně náročné na péči a zároveň výnosné. Dalším faktorem byla špatná hygiena ve městech, která vedla k budování vil s rozsáhlými zahradami. Na rozdíl od klášterních produkčních zahrad, měly renesanční zahrady estetickou i obytnou funkci, byly větší, upravené, geometrické a obehnané zdí, měly tak navodit pocit bezpečné přírody. (Löw a Míchal, 2003)

Baroko vytvořilo dle Hájka (2003) třetí výrazný otisk do české krajiny. Tato epocha je spojená s bitvou na Bílé hoře, zámeckými komplexy a okázalými kostely. Třicetiletá válka zničila veškeré ideje o osvícenství a moudrosti lidstva, lidé hledali nadpozemský smysl života a díky tomu katolická církev upevňovala svou moc. (Löw a Míchal, 2003) Sádlo a Hájek (2004 b) mluví o *dekolonizaci kulturní krajiny* a jejím úpadku, který musel být rychlým způsobem, oproti okolním zemím, napraven. Barokní sloh byl dominantní zejména v zemích s katolickou vírou, ale rozšířil se i do protestantských zemí. (Pojsl a Londin, 1998) Šlechta měla další politické a mocenské ambice. Hrady a středověké tvrze byly přestavěny na zámky, do krajiny byly umisťovány drobné sakrální stavby jako např. kapličky, boží muka, sochy, kříže a křížové cesty. (Hájek, 2003) Kupka (2010) píše přímo o tzv. sakralizaci naší krajiny, kde dominovaly mohutné kostely a krajinu prostoupila také drobná sakrální architektura. K větším stavbám vystavěným v této době patří panská sídla, sýpky, mlýny a hospodářská stavení. (Hájek, 2003; Sádlo a Hájek, 2004 b) Tento sloh začal komponovat celou krajinu a využíval osovou souměrnost. (Löw a Míchal, 2003) Na rozdíl od předchozích epoch *barokní krajinná vrstva* je velmi ovlivněna člověkem, kdy se důsledně vytvářely komplexní plány krajiny a byly zde i urbanistické tendence. (Sádlo a Hájek, 2004 b) Parkové úpravy zámků byly protahovány až do krajiny, kam přinesly alochtonní dřeviny jako například pro baroko typický jírovec maďal, dále pak například jiriny, tulipány, zimozrázy. (Löw a Míchal, 2003; Sádlo a Hájek, 2004 b) Parkově upravené okolí vznikalo i kolem klášterů a poutních míst. Vysazovaly se zde stromové aleje, byly postaveny křížové cesty, sochy nebo kapličky u zázračných studánek. (Pojsl a Londin, 1998) Pro baroko je typické budování cest ohraničených alejemi, které zdůrazňují linii v krajině, směřují k horizontům, spojují pohledové prvky a chrání poutníky na cestách před špatným počasím. (Sádlo a Hájek, 2004 b; Kupka, 2007) K důležitým krajinoformujícím prvkům patří také meze, vznikající už ve středověku, které nyní získaly jemnější strukturu, vznikaly na křivých místech mezi pozemky také díky technologii orby. Meze byly významné pro drobné hospodáře, kteří je využívali pro pastvu koz, vymizelo tak keřové patro z volné krajiny. Sporadicky se v krajině polí objevovali solitérní stromy, vysazovali se pouze rychle rostoucí stromy na rovné dřevo a staré solitéry opředené pověstmi se v krajině nacházely vzácně, proto k nim byla doplňována drobná sakrální architektura. (Löw a Míchal, 2003) Ve vyšších nadmořských polohách bylo vyšší zastoupení dřevin v krajině, meze mezi poli jsou často tvořeny kamením vybíraným z ploch polí a náletovými dřevinami. Meze plnily hned několik funkcí najednou a to protierozní, orientační a estetickou. Dnes je přidávána také neméně důležitá ekologická funkce mezí v krajině. (Kyselka, 2001; Löw a Míchal, 2003) Baroko harmonicky propojilo krajinu a výrazně ovlivnilo nynější podobu krajiny Čech. (Hájek, 2003) Zároveň se tento sloh výrazně promítl i do venkovské architektury selských stavení (dochované v Jižních Čechách) a ovlivnil

lidovou tvorbu. (Pojsl a Londin, 1998) Dle Löwa a Míchala (2003) je naše dnešní krajina stále barokní, ovlivněna kompozičními i duchovními dominantami jako jsou kostely i drobné sakrální stavby, které tvoří spojení mezi minulostí a současností. Sádlo s Hájkem (2004 a) si naopak myslí, že barokní krajina je krajinou, která již minula a patří pouze do období baroka, navíc dle jejich názoru se jedná pouze o jednu z vrstev, která byla položena na předchozí krajinu a na kterou byly poté položeny vrstvy dalších období.

Neméně důležité je také opomenout Marečkův (2001) pohled na vývoj venkovské krajiny, který byl výrazně ovlivněn lidovým krajinářstvím, zvyky, tradicemi a potřebami obyvatel vesnice. Pro různé účely byly vybírány různé druhy stromů jako například úzké a vysoké topoly jako bleskosvody, stromy se širokou korunou byly používány pro ochranu před ohněm i pro vytvoření stínu. Používaly se domácí druhy, které bylo snadné vypěstovat, později se přidaly nové, alochtonní druhy. Stromořadí se vysazovaly na návětrných stranách i na hranicích pozemků, podobně byly využívány i solitéry. Tvary pozemků a polí ovlivňovaly podobu husté cestní sítě lemované travnatými mezemi. Stromy se vysazovaly také k důležitým stavbám, aby podtrhly jejich důležitost. Lidové krajinářství tedy podstatně ovlivnilo podobu krajiny venkova.

V době osvícenství se uvolnily svazující duchovní pravidla, kdy člověk je dostatečně schopný k vládě na zemi. Panovník tedy není vybrán z vůle boží, ale zvolený lidem. Obraz krajiny z tohoto období zachytili krajinářští malíři z 19.století. Využívání krajiny člověkem je v této době poměrně harmonické i ekologicky vyvážené. Toto období je spjato s rozvojem průmyslu, kdy začaly vznikat průmyslová centra u měst a městské aglomerace. Krajinu začínala protkávat železnice, spojující důležitá města, která se pak výrazně rozrůstala. Města se měnila dle svého rozvoje – stagnující města zůstávají nedotčená (Kroměříž, Mikulov), a proto stále mají svou původní podobu, na rozdíl od prosperujících měst, kde se například boří městské hradby, na jejichž místě často vznikaly městské parky (Vídeň, Brno). V některých oblastech dochází k rozrůstání osídlení podél železnice (pak i silnice) tak, že se některé vesnice spojí v jednu kontinuální. V zemědělství se začalo pěstovat více brambor zejména ve vyšších nadmořských výškách, díky čemuž se mohl zvýšit počet obyvatel i v chudších oblastech. Pěstování brambor mělo však negativní vliv na říční systém, kdy se koryta řek více zanášela odtokem z polí a docházelo k výrazné sedimentaci zejména na dolních tocích. Tento problém byl řešen regulací řek (Labe), nebo byly stavěny hráze a odvodňovací kanály (Dyje). Další důležitou plodinou byla cukrová řepa a s rozvojem cukrovarnictví se hromadně rušily rybníky, na jejichž místech vznikala výhodná pole pro pěstování cukrovky. Rybníky se tak zachovaly v bramborářských oblastech, na horách nebo na velmi vlhkých místech. Rozšíření alochtonních dřevin a plodin masovým způsobem přineslo i nové, importované škůdce a choroby. Významným zásahem do podoby krajiny bylo i pěstování víceletých rostlin (pícnin) s vyšší produkcí a význam pastvin se tím snížil. Na Českomoravské vrchovině i na dalších místech vymizely původní listnaté lesy, které byly nahrazeny smrkovými lesy, vysazovanými z důvodu poptávky po rovném stavebním dřevu. (Löw a Míchal, 2003)

Po první světové válce pokračuje rozšiřování městských aglomerací, upadá význam železnic a staví se více silnic, rozvíjí se i automobilová doprava jednotlivců. Na vsích upadá lidová architektura a staví se moderní městské domy, protože obyvatelé již nejsou vždy zároveň zemědělci. (Löw a Míchal, 2003) Potřebám doby odpovídá konstruktivismus a funkcionalismus, architektura se odprošťuje od zdobených fasád a dekorací. (Pojsl a Londin, 1998) Zámky, rozsáhlá panství a dvory jsou v této době finančními břemeny majitelů a začínají chátrat. Na konci období mezi válkami se zvyšuje napětí mezi národy a v pohraničí se buduje opevnění. (Löw a Míchal, 2003)

Západní pohraničí bylo po druhé světové válce vysídleno, zaniklo i velké množství sídel, některá byla dokonce zrušena za dob komunismu. Bývalé vesnice nebo osady je možné poznat pouze podle zbylých ovocných stromů. Vzniklé hraniční pásmo však umožnilo bujný přírodní vývoj (Šumava). (Löw a Míchal, 2003)

Drastickým způsobem působil na naši krajinu komunismus ze dvou hlavních důvodů. Prvním důvodem byla centralizace, která absolutně nezohledňovala regionální rozdíly. Zvířata se také chovala společně na jednom místě a tato koncentrace způsobovala problémy s hygienou, proto se na okrajích vesnic začaly budovat zemědělské areály bez ohledu na krajinný ráz. Často pak právě tyto zemědělské budovy tvoří dominanty v krajině. (Löw a Míchal, 2003) Kupka (2010) k dominantám v krajině dodává, že nové kostely musely být často stavěny bez dominantních vysokých věží, někde byly snahy přebít dominantu kostela jinou výškovou budovou. (Kupka, 2010) Druhým důvodem byla kolektivizace zemědělství. Meze rozdělující jednotlivé pozemky byly zaorány, aby jejich původní majitelé nemohli rozeznat hranice pozemků. Byly tak porušeny majetkové vztahy, ale i citová pouta ke krajině. Spolu s pěstováním nevhodně zvolených plodin, tak došlo ke spuštění obrovské eroze půdy. (Löw a Míchal, 2003) Největší změny zasáhly úrodné, nížinné oblasti, kde byly pole zceleny za účelem lepší obdělávatelnosti. Meze, remízky a další prvky venkovské krajiny neměly pouze estetickou funkci, ale také v krajině dobře fungovaly. Spolu s remízky byly zničeny také polní cesty, které hojně vznikaly během 19. století z důvodu potřeby dostat se ke všem pozemkům po dobu celého roku, původní cestní síť před kolektivizací byla tedy výrazně hustší. Dříve se také kladl důraz na lemování cest alejemi, používaly se ovocné stromy, lípy, kaštiny, jírovce, jeřáb, topoly i duby, stejně tak na vysazení stromu na křižovatce, kde sloužil jako orientační bod. V některých oblastech je možné najít původní aleje u cest v lesních porostech, kde dle Kyselky (2001) plní estetickou funkci a mají potenciál pro další využití v krajinném plánování. (Kyselka, 2001)

Výstavba zemědělských středisek se projevila i v obytné zástavbě ve vesnicích, kde již nebylo třeba stavět chlévy a seníky, pro které již nebylo využití. (Löw a Míchal, 2003) V rámci socialistického realismu se stavělo spíše s ohledem na kvantitu, byly postaveny sídliště s paneláky se špatným urbanistickým řešením, kostely se téměř nestavěly a rodinné domy byly neúčelné a nevkusné. V devadesátých letech se architektům otevřely nové obzory, nastal stavební boom a bylo postaveno i mnoho sakrálních staveb. (Pojsl a Londin, 1998) Kyselka (2001) dodává, že problém s venkovským prostorem nemá pouze naše země, ale i ostatní státy Evropy, proto je

potřeba spolupráce mezi obyvateli venkova a problematických území s odborníky, aby se problémy mohly řešit a mohly v nich pomoci například strukturální fondy.

3.2 Drobná sakrální architektura

3.2.1 Vývoj drobné sakrální architektury

Sakrální architektura je úzce spjata s církví a s náboženskou vírou, naopak profánní architektura je architekturou světskou. (Chodura et al. 2001) Květ (2003) uvádí, že v době předkřesťanské byla posvátná celá krajina. Ve své knize zmiňuje posvátnost i stezek a především křížovatek, kde se stezky protínali. Již v předkřesťanské době byly právě křížovatky považovány za zvláštní místa s *geniem loci*, na křížovatkách se nechávaly obětní dary nebo se zde pohřbívalo. Po evangelizaci přišla změna s vnímáním posvátna – posvátným se stalo to, co vytvořil člověk. Dříve posvátný vrchol byl později vyměněn za sakrální stavbu apod., poté se z krajiny stala krajina kulturní. Hrušková (2005) doplňuje, že pohané využívali stromy a háje ke konání obřadů a slavností, pod stromy darovali oběti, zabíjeli zvířata, věštili nebo na stromy zavěšovali talismany. Misionáři nové křesťanské víry káceli tyto posvátné stromy jako symboly pohanství. Později došlo k mírnému uvolnění a některé pohanské zvyky se s křesťanskými začaly překrývat – u stromu byl postaven kostel, na stromy se pověsily svaté obrázky nebo se ochranné pásy začaly zdobit křížky. Věřící si oblíbili různá přirovnání ke stromům (např. pevnost stromu jako pevnost víry), která se stala častým námětem výtvarné lidové tvorby. Také Matáková (2010) popisuje principy umísťování drobných sakrálních staveb a zdůrazňuje, že výběr místa respektoval mnohem starší tradice, uctívání světců bylo transformováno z pohanských tradic a blízkost stromu u drobné sakrální památky není čistě náhodná. Hájek (2009) píše, že boží muka byla umísťována ve městech tak, aby vytlačila pohanskou víru, negativní energie a jasně ukazovala křesťanskou víru města.

Křesťanské drobné památky, mezi které patří sakrální stavby menšího měřítko, doplňující okolní krajinu, byly vytvářeny od středověku do 19. až 20. století. (Hájek a Bukačová, 2004) Nejvíce drobné sakrální architektury začalo vznikat v době baroka. (Černý, 2002) Přírodní vlivy výrazně ovlivňovali každoroční úrodu, a proto se lidé obraceli k Bohu mnohem více. Spirituální místa se přenesla i na zemědělskou půdu v podobě drobné sakrální architektury. (Löw a Míchal, 2003) Ziehr (1997) dodává, že objekty drobné sakrální architektury byly v krajině stavěny také jako symbol znovuzískání věřících. Hájek a Bukačová (2004) se tomuto tématu také věnují a pokládají si otázku, zda je česká krajina výsledkem spontánnosti prostých obyvatel nebo těch, kteří se zde pokoušeli vládnout. Vliv rekatolizace na podobu barokní krajiny je podle nich významný. (Hájek a Bukačová, 2004) Již dříve vznikla některá poutní místa, která byla v době baroka znásobena, jednalo se o místa, kde lidé nabývali pocitu větší blízkosti k Bohu než na jiných místech a později se na těchto místech stavěly kaple, kostely nebo například kláštery. Na pouť k těmto místům se lidé vydávali vyprosit si u Boha nějakou pomoc, ať už pro sebe nebo pro někoho blízkého. Postupně vznikaly poutní cesty na polních cestách doprovázené kříži nebo i kaplemi. Cesta k poutnímu místu byla většinou klikatá a místy dovozovala průhledy na vrchol, poslední část cesty vedla přímo rovně k chrámu. V okolí

poutního místa se většinou nacházela i křížová cesta, sochy světců nebo další kapličky. (Löw a Míchal, 2003) Malované cykly čerpaly většinou z motivů odsouzení od Piláta Pontského a ukřížování Ježíše na Golgotě. (Ziehr, 1997) Ve středověku se na poutě vydávali zejména vyšší vrstvy obyvatel, ale v baroku se poutnictví rozšířilo do všech vrstev. Pro poddané, venkovany byly poutě zážitkem, duchovní i sociální událostí, kdy se mohli vydat do okolní krajiny, seznámit se s jinými lidmi a odpočinout si od každodenní práce. Výrazný fenomén konání poutí v době baroka pak ukončily josefinské dekrety, kdy se mnoho poutních míst zničilo, přesto poutnictví pokračovalo nadále až dodnes ale v mnohem menší míře. (Kupka, 2007)

V průběhu staletí byly objekty drobné sakrální architektury různě představovány a upravovány. (Koutník, 1990) Hájek (2009) uvádí, že slohové styly nám u staveb dokáží zcela přesně vypovědět o stáří staveb, ale u drobných sakrálních objektů, zejména u božích muk toto neplatí. Boží muka v gotickém slohu se stavěla ještě v době baroka a podobně, proto se stáří objektů bez dochovaných písemných památek obtížně určuje. (Hájek, 2009) Původně dřevěné stavby se představily na zděné, měnily se stavební styly i bohatost zdobení. Velký vliv na styl dané kapličky mělo bohatství obyvatel, kdy ve vyšších nadmořských polohách byly kapličky chudší, jejich náboženská agilita a také samotná tvořivost. (Koutník, 1990) Hájek (2009) doplňuje, že venkovskou architekturu inspirovala okolní, zejména městská zástavba domů.

Původní tvar dřevěné zvoničky byl vidlicový, ke kterému později přibyla stříška a následně se zvonička představila na dřevěnou kapli. Dřevěné kapličky byly nahrazeny za zděné zejména v průběhu 19. století. Na některých místech byla nová kapele vystavěna přímo na místě té původní, jinde byla kapele postavena na nově vybraném místě. V některých vesnicích je dodnes ponechána kombinace zděné a dřevěné kapele. Poznatky o původních kaplích máme díky dochovaným zvonům, které nebyly roztaveny pro válečné účely. (Černý, 2002)

V roce 1751 byl vydán příkaz od Marie Terezie, který nařizoval vyhlašování poplachu zvoněním, proto byly ve velkém budovány návesní zvoničky. (Černý, 2002) Bylo jich potřeba vyrobit velké množství, proto byly opět vyráběny ze dřeva. Také se vyráběly dřevěné kříže obrovských rozměrů jako symbol navrácení se ke katolické víře po třicetileté válce. (Hájek a Bukačová, 2004) Zvoničky byly často přestavěny na návesní kapele, jejichž stáří je v rozmezí od 17. století do první poloviny 20. století. (Černý, 2002) V 19. století přišla opět vlna stavění kapliček a křížů ze dřeva z důvodu chudoby po válkách a reformách. (Hájek a Bukačová, 2004) Během komunismu nebylo vystavěno mnoho kaplí a jejich výstavba a opravy započaly po roce 1989. (Černý, 2002)

Až na několik výjimek byla většina drobných sakrálních objektů považována čistě za náboženské, vzpomínkové nebo orientační objekty bez nároku na ochranu nebo péči, přestože tvoří neoddelitelnou součást našeho okolí. Dříve se světské propojovalo s náboženským, drobné sakrální stavby patřily neodmyslitelně k životu lidí. O dokumentaci těchto objektů se zasloužili především různí nadšenci a vlastenci, díky kterým bude možné předat určité

povědomí o těchto památkách dalším generacím. V současné době drobné sakrální objekty většinou nepatří do legislativně chráněných památek a pečovat by o ně měli orgány regionální úrovně. Jejich další osud je tak spíše odkázan na jednotlivé dobrovolníky, kteří o památky pečují. (Hájek a Bukačová, 2004)

Drobné sakrální objekty v krajině vypovídají mnohé o našem propojení s vlastní, s konkrétními místy a o našem osudu a můžeme je v tomto smyslu označit za symboly identity. (Hájek a Bukačová, 2004)

3.2.2 Význam a funkce drobné sakrální architektury

Dochované objekty drobné sakrální architektury, které patří mezi znaky historické a kulturní charakteristiky krajiny, nám vypovídají o daném regionu mnohé. Vizuální podoba, ztvárnění, použité materiály odráží nejen přírodní podmínky v dané lokalitě, ale jsou odrazem i sociálním a kulturním. Poukazují také na historický vývoj v regionu a různé vlivy, které v dané lokalitě působily. (Kupka, 2010) Vesnický kostel symbolizuje dle Appletona (1975) mnoho asociací jako například historii regionu, jistoty, víru v zemědělskou komunitu nebo pouze jen úkryt před deštěm. Kyselka (2001) píše, že se jedná o fenomén katolických zemí, ve státech s pravoslavnou nebo protestantskou vírou se drobné sakrální objekty nachází velmi málo, nebo naprosto chybí. Dle Matákové (2010) drobné sakrální objekty krajiny identifikují a vysvětlují, mají tedy velkou výpovědní hodnotu, jsou v nich obsaženy významy i příběhy krajiny. Watzko (2010) vnímá drobné sakrální objekty jako propojení historie s přítomností, kdy si pozorovatel všimne drobné sakrální památky v krajině. Dle něho pak vazbu umocní další prvky v rámci kompozice krajiny jako je například kostelní věž nebo spojení s vysazenými stromy.

Objekty drobné sakrální architektury jsou spojeny s historií lokality, často i s různými pověstmi, někdy se k nim pojí názvy místních částí, jsou na místech, kde se stala například nějaká významná událost nebo zázrak. (Kupka, 2010) Drobné sakrální objekty šířily spiritualitu z kostelů do celé krajiny. (Tóth a Verešová, 2018) Kolemjdoucím měl sakrální objekt připomenout utrpení Krista a navodit pocit vděčnosti, zlé lidi a duchy měl naopak odhánět a ochraňovat obyvatele i jejich hospodářství. (Zíbrt, 1905) Výběr míst pro sakrální architekturu byl také ovlivněn geniem loci daného místa, který umocňoval celkový zážitek. Posvátná místa jsou dodnes vnímána, patří k významným charakteristickým krajinným znakům a tvoří naši identitu. Tyto prvky vytváří odlišnosti v krajině, díky kterým krajinu poznáváme, například křížek u cesty nám signalizuje blízkost domova. Naopak krajina bez výrazných prvků v krajině je špatně rozpoznatelná, hůře se nám v ní orientuje. (Kupka, 2010) Květ (2003) dodává, že v dnešní době drobné sakrální objekty ztratily svoji orientační funkci na cestách a v krajině, protože byly nahrazeny dopravními značkami. Hájek a Bukačová (2004) doplňují, že na některých místech objekty zůstaly, ale byly k nim přidány další topografické objekty. Navíc spousta starých cest byla zničena a zůstaly pouze ostrovy se sakrálními objekty, které jsou v současné době jediným důkazem o dříve existující cestě. (Matáková, 2010) Nyní již nedávají smysl, proto je například možné najít kříž uprostřed polí, zřídka uprostřed intravilánu. (Květ, 2003) Památková péče se vztahuje pouze na drobné

sakrální objekty, ale již ne na jejich okolí, vazby nebo krajinné měřítko. Zároveň je ale obtížné tyto lokality chránit, protože by tím byl omezen růst měst. Dále je dle Watzka (2010) podstatné dodržovat zásady trvale udržitelného rozvoje a u drobných památek zachovat alespoň princip cesty a strukturu okolní krajiny.

Vnímání posvátna a drobné sakrální architektury se výrazně změnilo od dob minulých, objekty sakrální architektury se staly pouhými prvky estetického vnímání, a to jen pro určitou část obyvatelstva, vazby k nim jsou zpřetrhány a chybí nám informace o jejich původu. (Květ, 2003) Zároveň jejich poznání nebo rekonstrukce jsou nutné pro udržení určitých kvalit krajiny a našeho kulturního dědictví. (Kupka, 2007) Watzko (2010) označuje drobné sakrální památky s přetřhanými vazbami na své okolí, které je dle jeho názoru to nejdůležitější, dokonce za němé. Paterson a Wade-Martins (1999) zmiňují také důležitost nechránit pouze samotný objekt, ale i jeho okolí, které je podstatné pro krajinný charakter dané památky. Proto Kyselka (2001) nedoporučuje přemísťování drobných sakrálních objektů bez rozmyslu, pouze však v případě nutnosti a na místa důstojná, vhodná, ne příliš vzdálená od původního místa nebo pak do sakrálních areálů či ke kostelům.

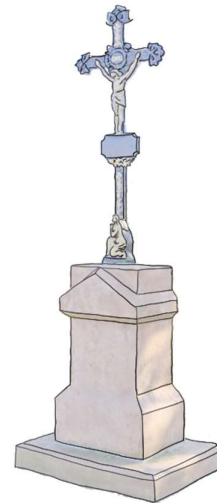
3.2.3 Druhy drobné sakrální architektury

3.2.3.1 Kříže

Kříž (symbol) symbolizuje střed všeho světa a je spojením mezi nebem a zemí, spojením protikladů i symbolem věčného života, protože jeho linie je možné nekonečně prodlužovat. Křížovatka má podobné atributy jako kříž, zároveň je ale kouzelná i nebezpečná. Na křížovatkách byli pohřbíváni upíři a sebevrazi, aby se nemohli navrátit. (Cooperová, 1999)

Květ (2003) ve své knize Duše krajiny popisuje, že na hranicích území kmenů, na okrajích stezek, případně na křížovatkách byly obřadně vztyčovány kameny s vyrytým symbolem kříže. Jednoduché kříže byly později doplněny o tělo Krista nebo alespoň o kříž. (Květ, 2003) Pfleiderer (1992) dodává, že ke kříži byl přidáván i beránek. Později se ke kříži přidával živý, ukřížovaný Kristus a až v období mezi 11. a 13. stoletím se objevoval s trnovou korunou na sklopené hlavě. Löw a Míchal (2003) uvádí, že kříže, stejně jako poklony a svaté obrázky znázorňují událost většinou soukromého charakteru, například nějaký zázrak.

Vít et al. (1997) uvádí, že kamenné kříže vznikali ve vrcholném středověku a k původu jejich vzniku se vztahuje hned několik teorií. Dle Víta et al. (1997) tedy není jasné, za jakým účelem tyto kříže vznikaly a jejich hraniční funkce, kterou zmiňuje Květ (2003), je pouze jednou z teorií jejich vzniku. Kamenné (smírčí) kříže popisuje jako kříže z jednoho kamene, opracované jsou dle schopností kameníka. Téměř polovina kamenných křížů nacházející se na území ČR je ozdobena symbolem kříže, obrazem zbraně nebo náradí. U menšího počtu křížů je vytesán letopočet nebo je na něm něco napsáno.

Obr. č. 1: Latinský kříž na podstavci, zdroj: autor

(Vít et al., 1997) U kamenných (smírčích) křížů se jejich stáří těžko odhaduje, nicméně se předpokládá stáří několik set let. (Květ, 2003)

Dřevěné kříže se bohužel z důvodu odolnosti materiálu vůči klimatu nedochovaly. Dřevěné kříže, které dnes máme, musí být pravidelně obnovovány. V 18. a 19. století se vytvářely kříže kamenné a velmi často kříže železné s tělem Krista a podezdívkou z kamene. (Květ, 2003) Kyselka (2001) doplňuje, že litinové kříže se vyráběly od druhé poloviny 19. století a nesou jméno donátora kříže, citát nebo jiný zbožný verš. Později byly tyto kříže nahrazeny mramorovými kříži.

3.2.3.2 Boží muka

Frolec a Vařeka (2007) popisují boží muka jako drobnou sakrální stavbu, která má sloupovitý nebo pilířový tvar, výklenek na sochu nebo svatý obrázek, často mají střechu a křížek na špičce střechy. Frolec a Vařeka (2007) dále uvádí, že se boží muka stavěla od 14. století, nejvíce se jich dochovalo ale z 16. století.

Boží muka lze najít na hezkých místech v krajině, na křižovatkách, podél hlavních cest, podél poutních cest nebo na volných prostranstvích uprostřed vesnice. (Löw a Míchal, 2003; Hladký, 2007; Frolec a Vařeka, 2007) Nejvíce božích muk se stavělo právě na zmíněných křižovatkách a na místech střetu s okolním vnějším světem. (Paloušová, 2007) Hájek (2009) doplňuje, že křižovatka symbolizuje *rozcestí mezi životem pozemským a životem posmrtným* a souhlasí s Paloušovou (2007), že opravdu nejvíce božích muk bylo postaveno na křižovatkách, které jsou dnes na některých místech nedochované. Také v blízkosti poutních míst byla stavěna boží muka, na kterých byl milostný obraz, ke kterému směřovala cesta poutníků. (Hájek a Bukačová, 2004) Zobrazují hlavní události utrpení Krista u kamenného sloupu, proto byl zvolen sloup nebo pilíř jako základní tvar božích muk. Zobrazené události symbolizují vykoupení, statečnost, naději i víru a je na místě se kát. (Hájek, 2009; Löw a Míchal, 2003) Reliéf nebo obraz byl doplněn o text vybraný objednavatelem, většinou šlo o citaci z Písma svatého, někdy text vyzýval nebo napomínal anonymního kolemjdoucího. (Hájek a Bukačová, 2004; Bukačová, 2006) Reliéf, který byl součástí božích muk, byl podstatný i pro negramotné, kteří z obrazu dokázali pochopit biblický příběh. (Bukačová, 2006) Boží muka vznikala z různých důvodů jako například vzpomínka na dobré i špatné události, poděkování za konec utrpení, nemocí, války, úcta k zemřelým, k odehnání negativních energií nebo ohraničení pozemku. (Frolec a Vařeka, 2007; Paloušová, 2007) První boží muka se pravděpodobně stavěla na místech zemřelých vojáků nebo tragických událostí jako pomníky. Tyto připomínky špatných událostí byly vyzdobeny drobnými reliéfy nebo malými sochami, později začala boží muka sloužit i k pobožnosti podobně jako výklenkové kaple a výklenky bylo tedy potřeba vytvářet větší, aby do nich bylo možné umístit objemnější sochy světců. Některá boží muka se téměř neliší od výklenkových kaplí, proto je Hájek

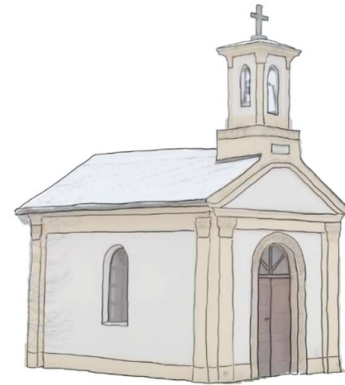
Obr. č. 2: Sloupovitá boží muka, zdroj: autor

(2009) označuje za tzv. *přechodný typ*. (Hájek, 2009) Tyto objekty byly určeny především k veřejné zbožnosti, lidé se u nich měli zastavit a pomodlit se, vyjadřovaly naději a víru po období hladomoru a nemocí. (Hájek a Bukačová, 2004; Bukačová, 2006) Zmíněna je i důležitost božích muk jako orientačních bodů v krajině, kde ukazovala správný směr cesty fyzické i té duchovní. (Frolec a Vařeka, 2007; Paloušová, 2007)

Podoba božích muk se v průběhu staletí mohla měnit, jejich zranitelné umístění u cest vedlo v některých případech k jejich zničení např. při odsunu Němců po druhé světové válce nebo později v rámci kolektivizace. Některá boží muka byla zaorána nebo použita jako stavební materiál. (Paloušová, 2007)

3.2.3.3 Kaple

Návesní kaple a kapličky patří mezi typické prvky českých vesnic. Ne v každé vesnici byl kostel, a tak kaple plnily duchovní a kulturní funkci, kde se lidé setkávali s bohem i mezi sebou. (Černý, 2002) Kaple se stavěly nejen na návších, ale také na důležitých místech jako je kopec nebo prameniště. (Hájek a Bukačová, 2004) Vesnické kapličky a zvoničky vznikaly z různých důvodů jako je například jakési poděkování bohu za uzdravení, za narození dítěte, za ochranu před požárem, povodní, nebo když se mládenci vrátili šťastně z války. (Koutník, 1990) Dalším důvodem výstavby nové kaple byly významné politické události. (Černý, 2002) Největší množství kapliček bylo vystavěno v období od 18. do 20. století. (Hladký, 2007)

Obr. č. 3: Kaple s vnitřním prostorem, zdroj: autor

Návesní kaple lze dle Černého (2002) rozdělit na centrální stavby a podélné stavby. Centrální stavby lze dále dělit dle tvaru půdorysu na kvadratické a polygonální. Střecha je obvykle stanová, vzácně mansardová. Podélné stavby dělí na stavby se sedlovou střechou, s věží v průčelí, s předsunutým rizalitem s trojúhelníkovým štítem a na stavby s portálem se štítem. Hladký (2007) kapličky rozděluje na malé kaple s vnitřním prostorem, dále malé kaple s vnitřním prostorem a zvoničkou a větší kaple s více vybaveným vnitřním prostorem. Stavební styl návesních kaplí často kopíroval větší kostely a kaple, později se vycházelo z historismu. (Černý, 2002) Kaple se stavěly podle návrhů známých architektů ale i prostých zedníků. (Hájek a Bukačová, 2004) K vnitřnímu skromnému vybavení patří tradičně oltář, obraz nebo socha světce, lavice nebo klekátka a kroupka. (Černý, 2002)

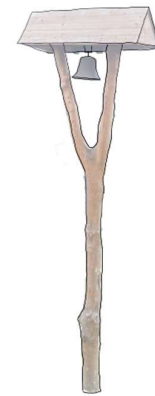
Výklenkové kaple jsou drobné kapličky s výklenkem, do kterého se umísťovala socha světce, nejčastěji Panna Marie, sv. Jan Nepomucký, sv. Václav nebo Nejsvětější Trojice. (Hájek, 2009) Výzdoba výklenkových kaplí nemusela být pouze ve formě soch, ale i ve formě maleb. Bohužel se u většiny výklenkových kaplí výzdoba nedochovala a výklenky jsou dnes prázdné. (Hladký, 2007) Výklenkové kapličky stavěly u cest a v polích vesničtí zedníci. Sloužily k modlitbě i odpočinku v průběhu dne, kdy nahrazovaly vzdálenější sakrální stavbu jako byl např. kostel. Využívali se i při pohřebních průvodech. (Hájek, 2009)

Jednotlivé kapličky jsou zasvěceny patronům a dle patronů se pak konaly poutě. (Koutník, 1990) Jak uvádí Černý (2002), v obcích s evangelickým vyznáním byly také stavěny zvoničky stejně jako v obcích s převahou katolického obyvatelstva s rozdílem, že kaple ani zvon nebyl zasvěcen. Také polní kaple nemusely být svěceny.

Černý (2002) dále uvádí, že kaple nejsou církevním majetkem, jak by se mohlo zdát, ale majetkem obecním nebo soukromým. Kaple tedy byly stavěny na náklady obcí nebo soukromých osob, kteří dále financují i údržbu, opravy, případně mše svaté. Soukromé kaple se nemusí vždy nacházet ve středu obce, ale i na jejím okraji nebo na soukromém pozemku. Blízké okolí kaple bylo upravováno a byly zde vysazovány stromy, nejčastěji lípy. (Černý, 2002; Hájek a Bukačová, 2004) Kapli pak často doplnil litinový křížek, Boží muka a později ve 20. století se ke kapli přidávaly pomníky padlým ze světových válek. (Černý, 2002)

3.2.3.4 Zvoničky

Kuča (1995) vysvětluje rozdíl mezi zvonicí a zvoničkou. Zvonička je dle jeho definice drobná stavba se zvonem postavená na území vesnice tam, kde chyběl kostel. Zvonička může být dřevěná, kamenná, kovová nebo zděná, někdy bývá spojena s kaplí. (Kuča, 1995; Hladký, 2007) Zvonice je na rozdíl od zvoničky samostatně stojící stavba sloužící přímo ke zvonění. V Čechách se zvonice nachází u kostela nebo s ním je nějak funkčně spojena. (Kuča, 1995)

Obr. č. 4: Vidlicová zvonička, zdroj: autor

Kapličky a zvoničky sloužily jako místo pro náboženské obřady a zvonění zvonku obvykle vyzývalo obyvatele k modlitbě (tzv. klekání). Zvonilo se i při úmrtí některého z obyvatel vesnice, při vypuknutí požáru nebo při válce. (Koutník, 1990) Zvoničky byly používány i ke svolávání poddaných k robotě. (Černý, 2002) Zvon měl dle lidových pověr i obranou funkci, dokázal svým zvukem odehnat zlé duchy, ďábly nebo dokonce i bouřky. (Biedermann, 1989)

Jak uvádí Černý (2002), v obcích s evangelickým vyznáním byly také stavěny zvoničky stejně jako v obcích s převahou katolického obyvatelstva s rozdílem, že kaple ani zvon nebyl zasvěcen. V některých obcích nebyla vystavěna samostatně stojící zvonička, ale zvon se umístil do tzv. nástřešní věžičky již existující budovy jako byl např. chudobinec, pazderna nebo škola. V některých vesnicích byl zvon zavěšen na strom. Cooperová (1999) souhlasí s tvrzením, že zvon sloužil ke svolávání nebo varování obyvatel. Také definuje zvon jako magický nástroj proti negativním vlivům.

3.2.3.5 Poklony

Výraz poklona se dle Frolce a Vařky (2007) objevuje v nářečí na jižní Moravě a ve východních Čechách. V obou regionech je poklona název pro kapli postavenou v rámci obce nebo i vně podél cest. Dle Kyselky (2001) je poklona předstupněm kapličky, vizuálně je podobná kapličce, má průčelí i výklenek, do kterého je možné umístit sochu nebo svatý obrázek. Frolec a Vařka (2007) dále píšou, že se jedná o duchovní místo místních, kteří se o poklonu zároveň starají. Ve východních Čechách má tato kaple ještě další

význam – je to poslední místo, kde se poutníci zastaví a pokloní, než se vydají na cestu k cíli své poutě. Kupka (2007) jako poklonu označuje místo, odkud se poutníkům poprvé otevře výhled na jejich poutní cíl.

3.2.3.6 Sloupy

Sloupy a pilíře mohou být mariánské, trojiční i světecké, bývají někomu zasvěceny, velmi často Panně Marii. Hlavní motiv bývá doprovázen ještě sochami nebo reliéfy jiných světců. (Maxová et al. 2006) Sloupy se stavěly jako poděkování za konec morových epidemií, proto byly sloupy často doplňovány o světce, kteří chránili před morem. (Chodura et al. 2001) Jejich stavba, která navazuje na středověké stavění božích muk, začala v 17. století. Na vzhledu sloupu se významně podílely schopnosti sochaře, místní zvyklosti, finance i dostupný kámen pro vytvoření sloupu a soch. Pilíře byly také stavěny ze zdiva, poté omítnuté a natřené barvou. (Maxová et al. 2006)

Obr. č. 5:
Sloup
se sochou
Piety, zdroj:
autor

3.2.3.7 Obrázky a sochy

Obrazy se v rámci katolické církve šířily již od středověku, k většímu rozšiřování těchto děl docházelo hlavně v pozdním středověku, obzvláště v baroku. Originály obrazů se hodně kopírovaly, milostné obrazy se převáděly i do sochařství, literatury a mezi lidmi se šířily známými svatými obrázky, nebo sklem s motivem z milostného obrazu, které si poutníci (věřící) obvykle nosili z poutních míst. (Černý, 2006) Uctívání obrazů, soch a milostných madon narušila reformace a obrazoborectví, kdy se hlásalo, že svatý obraz má mít každý v duši a není potřeba před očima. Po roce 1563 se důležitost obrazů v liturgii obnovila, protože na věřící působily výrazněji než pouhá slova. (Hájek a Bukačová, 2004)

Obr. č. 6: Svatý obrázek
na stromě, zdroj: autor

Milostné obrázky a sochy bývají podstatným prvkem poutních míst. (Černý, 2006) V některých oblastech je typický výskyt určité plastiky světce, nejčastěji zobrazovaný je sv. Jan Nepomucký jako patron bezpečných cest, mostů a ochránce před vodními živly. (Ravik, 2006) Sochy je možné najít na významných místech, křižovatkách a uprostřed vesnic. (Kyselka, 2001) U věřících jsou tyto obrázky a sochy velmi oblíbené, protože skrze ně mohou dostat od Boha jistou milost. Věřící většinou prosí o uzdravení, o pomoc v těžkém rozhodování a podobně. Typický vzhled těchto milostných obrazů udávají také votivní dary – poděkování Bohu nebo Panně Marii za vyslyšení prosby. Votivní dary se často zavěšovaly na milostný obraz nebo sochu, bylo možné jej i položit vedle obrazu nebo sochy. Dary byly drobné předměty různého charakteru, od křížků a mincí po šaty a pentle. V historii byly tyto votivní dary několikrát odstraněny, protože byly vnímány jako nesprávný projev víry nebo z důvodu očistění a ukázání uměleckého díla. (Černý, 2006)

3.2.3.8 Kalvárie

Název kalvárie byl odvozen od stejnojmenného vrcholu v Jeruzalémě a ukazuje události z ukřižování Krista. (Matáková, 2011) Jedná se o solitérní sochy nebo o skupiny soch, které zobrazují ukřižovaného Krista, Pannu Marii Bolestnou a svatého Jana. Někdy sochy zobrazují tzv. Olivetské hory, kde je modlíci se Kristus a jeho spící učedníci. (Bukačová, 2006) V době baroka v blízkosti měst bývaly na vyvýšených místech tzv. Kalvárie, součástí areálu byla i křížová cesta. (Kupka, 2007)

Obr. č. 7: Soutoší Kalvárie v Moravské Třebové, zdroj: autor

3.2.3.9 Křížové cesty

Křížová cesta je soubor drobných sakrálních objektů a má podobu zastavení, představuje cestu Krista na Kalvárii v Jeruzalémě, kterou mohou lidé skrze zastavení spoluprožívat. Cesta původně obsahovala 7 zastavení, ale v době baroka se počet rozšířil na 14 výjevů. (Ziehr, 1997; Vítovská et al., 2012) Matáková (2011) uvádí, že počet zastavení se může lišit, podstatný je obsah křížové cesty, který začíná odsouzením Ježíše Pilátem Pontským a končí položením Kristova těla do hrobu.

Obr. č. 8: Zastavení křížové cesty, zdroj:

3.3 Stromy a drobná sakrální architektura

3.3.1 Solitérní stromy v krajině

Pro naši kulturní, zemědělskou krajinu je typická rozptýlená zeleň, která vznikala třemi způsoby. Prvním z nich byl ústup lesů, takže rozptýlená zeleň tvoří jeho zbytek, druhý způsob je rozšíření zeleně náletem a třetí způsob je vědomá výsadba člověkem. (Sklenička, 2003) Jak píše Hrušková (2005), s postupným vývojem a proměnou života již lidé nemuseli hledat významný strom v jejich okolí, začali žít v jedné lokalitě a strom mohli vysadit na vybraném místě. Tyto (později návesní) stromy se staly součástí dění ve vesnici, scházení se i loučení. Sobotka (1879) doplňuje, že návesní lípy měly ochrannou funkci pro celou vesnici podobně jako májky. Sklenička (2003) dále uvádí ekologické, estetické, orientační, protierozní, organizační, produkční, rekreační, historické, sakrální i rituální funkce rozptýlené zeleně. Prvky rozptýlené zeleně mohou vytvářet i krajinné dominanty.

Stromy se vysazovaly také z důvodu historických událostí jako např. konec války či vznik republiky, nebo jsou spojeny se jmény obyčejných lidí. Stromy fungovaly také jako hraniční znaky až do poloviny 18. století. (Sklenička, 2003) Dříve lidé vnímaly stromy jako sobě rovné, jejich život byl s přírodou a stromy mnohem více propojen. Stromy se vysazovaly i při narození dítěte a symbolizovaly jeho růst a zdraví. (Sobotka, 1879) Blízký vztah mezi lidmi a stromy potvrzují svaté obrázky na stromech nebo například zvyk zdobení vánočního stromečku. (Biedermann, 1989)

3.3.2 Strom a sakrální objekt

Strom je považován za jeden z nejvýznamnějších symbolů lidstva. Symbolizuje život, sjednocení nebe (koruna stromu), země (kořeny) a vody a také je osou světa, středem vesmíru. Dříve se věřilo, že strom obsahuje božskou energii, kterou je možné využít ke změně formy života. Ve stromech žily duše, nymfy i jiné bytosti. Stálezelené stromy mají symbolizovat nesmrtelnost a dlouhý věk, listnaté stromy naopak obnovu a znovuzrození. Téměř všude, kde klimatické podmínky umožňovaly růst stromů, byly stromy a háje uctívány. (Biedermann, 1989; Fontana, 1994) Vážnost stromu vzbuzovala jeho výška, košatost nebo i jeho umístění např. u studánky, cesty nebo v poli. Strom představoval jakési božstvo, které k člověku promlouvalo skrz šumění koruny, odměňovalo za přinesené oběti a trestalo za jakékoli ublížení stromu. (Sobotka, 1979) Jednotlivé kultury uctívaly různé stromy. Stromy měly také léčivé vlastnosti dle charakteristiky a vnímání stromu. (Fontana, 1994) Sklenička (2003) dodává, že stromy byly významné zejména pro nekřesťanské národy (Kelty) a jejich rituály. Cooperová (1999) popisuje kámen (sakrální objekt) jako stálý objekt, naproti tomu strom se stále proměňuje a obnovuje, chrání sakrální památku svou korunou.

Jak Květ (2003) již v době před vlivem křesťanství bylo zvykem označit posvátné místo vysazením stromů. Nejčastěji sakrální objekt (kříž, boží muka) doprovází dva nebo tři stromy, běžný je ale také jeden nebo i čtyři stromy. Velikost sakrální stavby byla přímo úměrná k významu posvátného místa. Sklenička (2003) doplňuje, že nejčastěji používanými druhy byly lípy, břízy, akáty a jabloně.

I v současné době se v krajinném plánování využívá rozptýlené zeleně k vytvoření symbolické krajiny nebo rekreačních a meditačních prostorů. (Sklenička, 2003)

3.3.3 Památné stromy

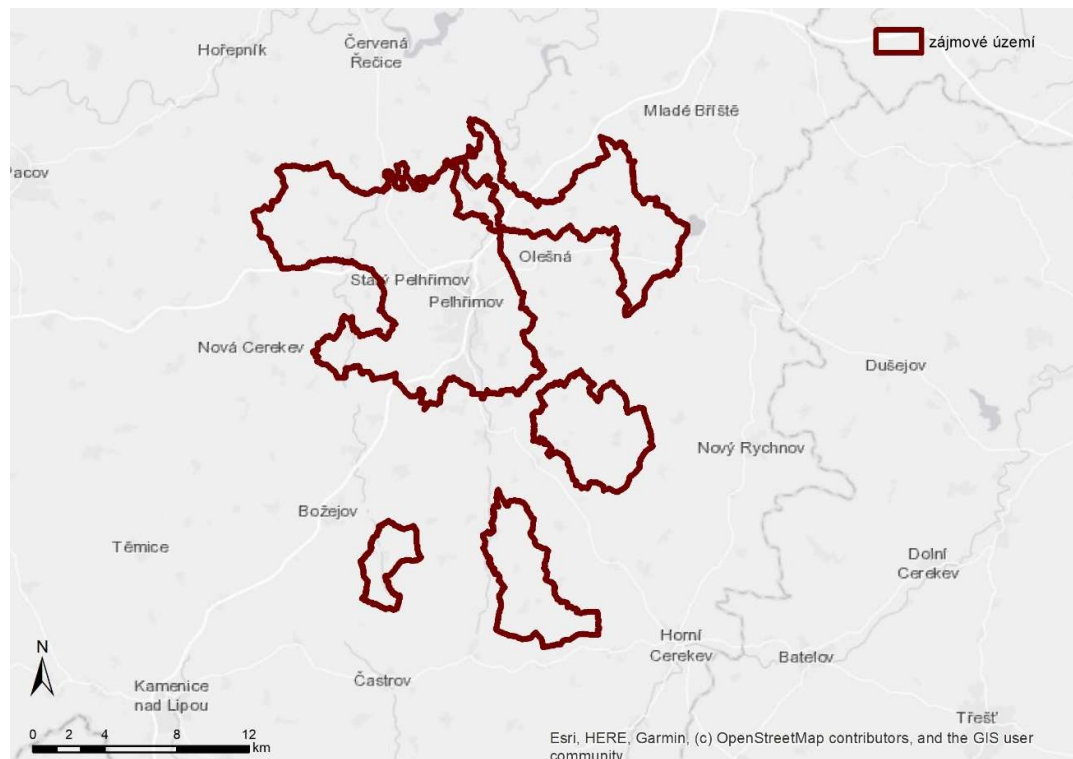
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, část pátá, definuje památné stromy a jejich ochranná pásma. Dále je v tomto zákoně uvedeno, kde jsou evidovány a jakým způsobem jsou označovány.

Hrušková (1995) ve své knize zmiňuje vybrané památné stromy, které byly pro dané místo tak významné, že dali své jméno městu, jinde vinařství nebo i zemědělskému družstvu. Některé památné stromy a od nich odvozené názvy jsou známy jen v určitém regionu, jiné zná téměř každý. Dále uvádí některé rodové stromy, nejčastěji lípy nebo javory, které se staly památnými. Hrušková (2005) popisuje vztah majitelů hospodářských stavení k jejich rodovým stromům, kteří věří v jejich ochrannou moc a sílu.

4 Charakteristika zájmového území

4.1 Přírodní charakteristika

Zájmové území Pelhřimovsko se nachází v okrese Pelhřimov, v kraji Vysočina. Okres se nachází v západní části kraje stejně jako v západní části Českomoravské vrchoviny. Kraj Vysočina má celkem pět okresů, z toho okres Pelhřimov má nejmenší hustotu zalidnění (přes 15000 obyvatel). (ČSÚ, 2022) Zájmové území zahrnuje město Pelhřimov a jeho místní části: Starý Pelhřimov, Vlásenice, Radětín, Myslotín, Skrýšov, Houserovka, Benátky, Janovice, Ostrovec, Pobistrýce, Služátky, Chvojnov, Útěchovičky, Rybníček, Strměchy, Jelcovy Lhotky, Kocourovy Lhotky, Pejškov, Lipice, Bitětice, Čakovice, Hodějovice, Lešov, Radňov, Nemojov, Vlásenice – Drbohlavy. (Pelhřimov, 2022)

Mapa č. 1: Zájmové území Pelhřimov a místní části, zpracováno v ArcGis

Krajina okresu Pelhřimov je lesozemědělská, velmi členitá, terén jen hodně kopcovitý. Okres leží v nadmořské výšce 550 až 600 metrů nad mořem. Nejnižší nadmořská výška je v obci Želiv (406 m.n.m.), která se rozkládá na soutoku řek Želivky a Trnavy, nedaleko obce se nachází i přehrada Trnávka. Nejvyšším vrcholem je Křemešník (765 m.n.m.), jež je zároveň poutním místem s kostelem Nejsvětější Trojice na vrcholu. (CENIA, 2022; ČSÚ, 2022) Průměrná roční teplota ve vybraném území se pohybuje mezi 6-7 °C. (ČHMÚ, 2022) Dle Quitta (1971) se území nachází v mírně teplém až chladném klimatickém regionu.

Na Pelhřimovsku se nachází také rozvodí řek Labe a Dunaje, konkrétně obec Nová Buková je pomyslnou „střechou Evropy“, odkud voda teče do Severního a Černého moře. Na území se jinak nenachází velké

nebo významné toky, nejvýznamnější je řeka Želivka, která zásobuje část hlavního města Prahy pitnou vodou. (ČSÚ, 2022)

Nedaleko Pelhřimova se nachází v okolí již zmíněného vrcholu Křemešník přírodní rezervace Křemešník, kde je chráněn smíšený les. Mezi obcemi Strměchy a Sedliště lze najít přírodní rezervaci Kladinský potok, kde je předmětem ochrany přirozeně meandrující tok. (CENIA, 2022)

Ve vybraném území se nachází převážně kambizem, místy pseudoglej a ve městě Pelhřimov antrozem. (CENIA, 2022) Okres patří do bramborářské výrobní oblasti a bukového až jedlobukového vegetačního stupně. (Němec at al., 2009; Biogeografie, 2010) Co se týče potenciální přirozené vegetace, do vybraného území zasahuje biková bučina a biková/jedlová doubrava. (CENIA, 2022) Potenciální přirozenou vegetací se rozumí vegetace, která by vznikla na určitém místě a v daném čase v případě absence antropogenního vlivu. (Tüxen, 1956) Biková bučina se vyznačuje vyvinutým stromovým a bylinným patrem, kde převládá *Fagus sylvatica*, místy *Quercus petraea*. Biková doubrava také nemá vyvinuté keřové patro, ale oproti bikové bučině jsou zde zástupci i v patře mechovém. Stromovému patru bikové bučiny dominuje *Quercus petraea*, který je doplněn *Betula pendula* a ojediněle najdeme i *Sorbus aucuparia*, *Pinus* a *Larix*. (Kolowrat, 2012)

Památné stromy ve vybraném území se nachází na území města Pelhřimova a v místní části Radňov se nachází jedna památná lípa malolistá. (Ústřední seznam ochrany přírody, 2022) V Pelhřimově se jedná o druhy jako je lípa malolistá i srdčitá, javor mléč a jilm horský. Zajímavá je památná javorová alej v zahrádkářské kolonii, po které je pojmenovaná i ulice. Javorová alej byla vyhlášena za památnou v roce 2000 a čítá celkem 41 kusů druhu javor mléč. Evidované památné stromy na Pelhřimovsku potvrzují spojení stromu se sakrálním objektem. Nejčastěji se sakrální objekt nachází mezi dvěma stromy nebo v blízkosti jednoho stromu. (Památné stromy Pelhřimovska, 2007)

4.2 Kulturně historická charakteristika

Osídlení území Pelhřimovska kolonizací probíhalo ve 13. a 14. století. (Atlas krajiny ČR, 2009) Na severozápadě území se jedná o sídelní krajiny vrcholně středověké, které byly osídleny v průběhu 13. a 14. století, s návesními vesnicemi a traťovou plužinou. Na jihovýchodě území probíhalo osídlení v pozdním středověku (druhá polovina 14. století), typickým sídelním typem vesnic jsou okrouhlice a paprskovité záhumenicové plužiny. Oba typy krajiny jsou převážně lesozemědělské a typický pro obě oblasti je českomoravský roubený dům. (Löw a Novák, 2008) Nejvíce vesnic na Pelhřimovsku má půdorysný typ lánový radiální nebo návesní nepravidelný. Pelhřimov je ortogonální středověké město. (Atlas krajiny ČR, 2009) Postup osídlení krajiny také ovlivnil místní názvy, od 13. století se často používala jména německá. Ve 12. století převažovaly koncovky místních jmen: -ice (Vlásenice, Lipice, Bitětice,), -ovice (Janovice, Čakovice, Hodějovice), později, ve 13. století se do místních názvů venkovských sídel přidávala „Lhota“ a také koncovky: -in, -ín (Radětín, Myslotín), -ov (Skrýšov, Chvojnov, Pejškov, Lešov, Radňov, Nemojov). (Semotanová, 1998)

Pelhřimov představuje ve vybraném území jediné město, a tedy i jedinou urbanizovanou část krajiny. Jeho vznik je opředen mnoha pověstmi, nejznámější z nich je o poutníkovi biskupu Peregrinu, který při své poutní cestě do Říma spočinul u studánky, místo ho okouzlo, a proto zde kolem roku 1224 založil město Pelhřimov. (Kvášová, 2008) Vzpomínku na biskupa máme dodnes díky jeho siluetě ve znaku města. (Pelhřimovsko, 2022)

Doklady o prvních obydlích v místech dnešního kostela sv. Víta, v údolí u řeky Bělé, máme již z první poloviny 13. století. Osada však byla zničena a až kolem roku 1290 bylo město znovu založeno, tentokrát bylo opevněno i hradbami. Jednalo se o kolonizační město s německým obyvatelstvem. (Pelhřimov, 2022) Černý (1996) založení města přisuzuje pražskému biskupovi Tobiáši z Bechyně, který měl město údajně založit vedle původního osídlení u sv. Víta v letech 1289-1290. (Černý, 1996; Kvášová, 2008) Pelhřimov tak podobně jako jiná, nově založená města, má pravidelný půdorys se čtvercovým náměstím, z kterého vedou čtyři pravidelné ulice, ty jsou ve třech případech ukončeny bránou. (Kvášová, 2008) Někdy bývá za původní osadu považován Starý Pelhřimov, který však z důvodu své polohy na kopci neměl dostatek pitné vody jako současný, níže položený Pelhřimov, kterým protéká řeka Bělá, a tak se nemohl více rozvíjet a získal strážní funkci. (Muzeum Vysočiny Pelhřimov, 2022)

Postupným vývojem ve městě přibývalo českých obyvatel. Během husitských válek bylo město Pelhřimov součástí táboritů s duchovním vůdcem, tábořským biskupem Mikulášem Biskupcem z Pelhřimova. (Pelhřimov, 2022) V polovině 15. století se v Pelhřimově konal zemský sjezd, který měl za cíl smířit obě strany – kališnickou a katolickou. Sjezdu se zúčastnil i Jiří z Poděbrad, jež se později stal českým králem. (Muzeum Vysočiny Pelhřimov, 2022)

Po skončení husitských válek se Pelhřimov znovu nedostal do rukou církve, ale vystřídal hned několik majitelů. Posledními pány v Pelhřimově bylo páni z Říčan, kteří v Pelhřimově nechali postavit zámek (dnešní muzeum). (Muzeum Vysočiny Pelhřimov, 2022) V roce 1596 se Pelhřimov stal královským městem, které v letech 1561, 1646 a 1766 výrazně zničil požár. Díky katastrofálním dopadům požáru se však město vzhledově ucelilo a měšťanské domy na náměstí mají jednotný renesančně-barokní styl. K dochovaným památkám, které současně tvoří městskou památkovou rezervaci, patří dvě gotické brány, měšťanské domy, zámek pánů z Říčan, městské divadlo a kostel sv. Bartoloměje. (Pelhřimov, 2022)

V 19. století se v Pelhřimově rozvíjel průmysl, zejména obory jako kartáčnictví, pletařství, výroba zemědělských strojů a pivovarnictví. Tato odvětví až na pletařství v Pelhřimově vydržela dodnes a nabízí mnoho pracovních míst. Pivo se v Pelhřimově vaří již od roku 1552, současný pivovar nese název Poutník. (Pelhřimov, 2022)

V Pelhřimově žila před druhou světovou válkou poměrně velká židovská komunita, po válce se vrátila jen malá část. Významný děkan František

Bernard Vaněk byl také zatčen a zemřel v koncentračním táboře. Obec Leskovice, která leží nedaleko Pelhřimova, byla vypálena ke konci války a později obnovena. (Muzeum Vysočiny Pelhřimov, 2022)

K významným osobnostem 19. a 20. století na Pelhřimovsku patří malíř Vojtěch Benedikt Juhn, sochař Josef Šejnost, historik Josef Dobiáš a děkan František Bernard Vaněk. Díky jejich činnosti a také díky činnosti Muzejního spolku je zachován původní charakter města, přestože se nepodařilo dochovat několik signifikantních dominant jako masné krámy, synagoga a barokní špýchar. (Pelhřimov, 2022) Obecně lze říci, že se v tomto okrese nachází poměrně hodně dochovaných sakrálních památek, jen málo z nich bylo zničeno při odsunu Němců po druhé světové válce, více jich bylo zničeno za dob komunismu. V posledních letech přibýly nové sakrální stavby, některé z nich byly postaveny na místech původních, nedochovaných staveb. (Valenčík, 2006)

5 Metodika

V rámci diplomové práce byla zpracována přírodní a kulturně-historická charakteristika vybraného území, která je podstatná pro seznámení se s vybranou lokalitou.

Dále byl ve vybraném území proveden terénní průzkum, který probíhal od léta do zimy roku 2021/2022 a během kterého byly zdokumentovány a nafoceny drobné sakrální objekty. Tyto fotografie jsou dále uplatněny v katalogu jednotlivých drobných sakrálních památek. K hledání objektů v jednotlivých katastrálních územích byly využité dostupné mapové podklady. Jednotlivé objekty byly zpracovány do tabulek ve formě katalogu. Obsah tabulek je inspirován metodikou Matákové (2011) viz níže. Každá z tabulek obsahuje:

- Kód a název sakrální památky: Kód bude vytvořen z prvních třech písmen z názvu katastrálního území a čísla památky. Pokud má katastrální území víceslovný název, tak i třech písmen z dalšího slova.
- K. ú.: Katastrální území, ve kterém se památka nachází.
- Poloha: Číslo parcely, na které je památka umístěna.
- Ochranný režim: Zákonem určený stupeň ochrany památky.
- Vlastník: Vlastník je určen dle vlastníka parcely, na které se památka nachází.
- Objednavatel/autor: Objednavatel postavení/vytvoření památky a její autor.
- Datace: Datum vzniku památky, nebo jiné, které napomůže určit stáří památky.
- Materiál: Převažující materiál, ze kterého je objekt vyroben.
- Technický stav objektu: Stav má několik kategorií jako dobrý/vyhovující/narušený/dezolátní/zaniklý.
- Popis objektu: Stručný popis vizuální stránky památky.
- Vznik a historie objektu: Okolnosti vzniku památky, rekonstrukce a změny, pokud jsou známy.
- Popis okolí: Popis okolního prostoru, architektury, vegetačních úprav, návaznosti na cestní síť a okolní krajinu.
- Přílohy: Vlastní fotografie objektů, historické fotografie a mapy.
- Literatura a zdroje: Zdroje informací, obrázků a map.

Poté byly objekty zakresleny do mapy v programu ArcGIS (10.8.1) v bodové vrstvě, pro lepší přehlednost a snadné nalezení památky ve vybraném území jsou objekty označeny kódem. V práci jsou také porovnány počty a stav památek v rámci jednotlivých katastrálních území.

Tato diplomová práce využívá metodiku z disertační práce Barbory Matákové: Drobné sakrální objekty v krajině Hornej Nitry (2011), kde je velmi podrobně popsána a která byla v této práci využita pro zhodnocení vybraného katastrálního území Lipice z důvodu největšího počtu druhů drobných sakrálních objektů v místních částech (kromě k. ú. Pelhřimov, které je velmi rozsáhlé). Metodika kategorizace a hodnocení drobných sakrálních

objektů (dále jen DSO), která by měla sloužit všestranně, k územnímu plánování, obnově, dokumentaci apod., se rozděluje na dva stupně, prvním z nich je kategorizace DSO a druhým hodnocení DSO.

- Kategorizace DSO
- Hodnocení DSO
 - Základní analytické hodnocení DSO
 - Prostorově – hodnotová kategorizace DSO

Kategorizace definuje typy DSO dle materiálu, architektury, technických charakteristik a také podle umístění v intravilánu nebo extravilánu na základě jejich funkce a účelu. Kategorizace DSO je nutná pro následující hodnocení DSO. V kategorizaci se rozdělují DSO do 9 hlavních skupin s čísly 010–080 a 100, ty se dále člení do podskupin. V metodice B. Matákové (2011) je každá skupina i podskupina podrobně popsána, ke každé skupině jsou uvedeny historické souvislosti, vzory i nejasnosti, které mohou vyvstat při kategorizaci.

Skupina	Podskupina
010 kříž	011 monolitický kamenný kříž/křížový kámen 012 kohoutí kříž 013 kříž u cesty 014 vrcholový kříž 015 centrální kříž 016 náhrobní kříž/soubor náhrobních křížů
020 boží muka	021 boží muka kamenná sloupovitá/pilířová 022 boží muka zděná sloupovitá/pilířová
030 kaple	031 kaple s vnitřním prostorem 032 kaple s výklenkem
040 zvonice/zvonička	041 zvonička – kaple s vnitřním prostorem 042 zvonička – kaple s výklenkem 043 zvonička sloupovitá/pilířová 044 zvonička
050 architektonicko-figurální kompozice	051 socha/sousoší na podstavci 052 sloup/pilíř se sochou/sousoším 053 sloup/pilíř s křížem
060 ostatní DSO	061 svatý obraz 062 schránka se sakrálním objektem 063 kombinovaný DSO 064 jiný sakrální objekt
070 soubor DSO	071 křížová cesta 072 skupina kalvárie
080 sakrální areál	
100 místo zaniklého DSO	101 místo zaniklého DSO 102 místo přemístěného DSO

Tab. 1 Přehled skupin a podskupin kategorizace DSO

Hodnocení DSO probíhá dle navržených kategorií. Jelikož je potřeba sledovat a vyhodnotit různé vlastnosti DSO pro různé účely, byly navrženy dva stupně hodnocení DSO.

První úroveň hodnocení, která se nazývá Základní analytické hodnocení DSO, je vhodná pro rychlý přehled a snadné vyhodnocení objektu, obsahuje soupis všeobecných charakteristik, tzv. Evidenční list DSO. Evidenční list pak může dále sloužit jako podklad pro soupis DSO i pro hodnocení v druhém

stupni. Pro objekty skupin 070-080 a 100 byly navrženy speciální evidenční listy (070-080 více objektů se hodnotí jako jeden celek, u skupiny 100 chybí informace). Položky evidenčního listu jsou následující:

1. Číslo a název objektu – číslo je dané prvními písmeny: kód okresu.kód obce.kód katastrálního území (pokud není shodné s kódem obce) a číslo objektu. Seznam kódů obcí a katastrálních území vychází z Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního. U zaniklých objektů se za kód obce přidává – X a také se tyto objekty číslují zvlášť. Číslo objektu je pro přehlednost uvedené v mapových přílohách.
2. Číslo a název kategorie – dle rozdělení do skupin (viz Tab. 1).
3. Administrativní začlenění – začlenění v rámci kraje, okresu, obce a katastrálního území.
4. Ochranný režim objektu – legislativně stanovený stupeň ochrany DSO zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči.
 - KP = kulturní památka, splňující určité podmínky a prohlášená MKČR za kulturní památku.
 - NKP = národní kulturní památka, kterou prohlašuje vláda ČR a stanovuje podmínky ochrany. Památky jsou evidovány v Ústředním seznamu kulturních památek ČR.
 - PR = památková rezervace, je také vyhlášována vládou ČR, jedná se o plošnou ochranu nemovitých památek, kde se chrání území včetně všech jeho hodnot.
 - PZ = památková zóna, je vyhlášována vyhláškou ministerstva ČR, stejně jako u PR se jedná o plošnou ochranu ale méně významnou než u PR.
 - N = nechráněný DSO.
5. Poloha – bližší popis umístění DSO, ulice, souřadnice, číslo parcely.
6. Objednavatel/autor
7. Vlastník/správce
8. Datování – datum vzniku a obnovy DSO.
9. Materiál/technika – materiál a technické zhotovení je popsáno slovně a také vyjádřené číslem dle tabulky. Číslem se označuje převládající materiál DSO, tato specifikace slouží k vypracování statistik. Technika je způsob výroby DSO.

Číslo	Materiál
1	Kámen – přírodní
2	Kámen – umělý
3	Zdivo nespecifikované
4	Zdivo – kámen
5	Zdivo – cihla
6	Zdivo smíšené (kámen, cihla, jiné)
7	Jiný stavební materiál
8	Dřevo
9	Železo
10	Litina
11	Plech
12	Novodobý kovový materiál (nerezavějící ocel, hliník apod.)

Tab. 2 Specifikace materiálu DSO

10. Popis objektu
11. Vznik a historie objektu
12. Technický stav objektu – má několik kategorií: dobrý, vyhovující, narušený, dezolátní, zaniklý
13. Prostorové vztahy – začlenění objektu do většího kompozičního celku nebo samostatně stojící objekt, lokalizace objektu v intravilánu/extravilánu nebo na jejich hranici
14. Charakter krajinného prostoru – pohledové vazby na DSO a od něj
15. Popis okolí – architektonické a vegetační úpravy
16. Literatura a zdroje
17. Přílohy – mapový záznam, fotodokumentace, odkazy na další zdroje
18. Závěrečné údaje – poznámky, zpracovatel, datum

Druhý stupeň Prostorově – hodnotová kategorizace DSO je vhodná např. pro návrh restaurování, územní studie nebo krajinářský návrh. Tato kategorizace zahrnuje hodnocení širšího okolí a vazeb DSO v prostoru, shromažďuje velké množství vlastností DSO a je možné vyhodnotit tak stav DSO pomocí přidělení počtu bodů. Kategorie hodnocení DSO jsou navrženy ve 4 tematických úrovních:

- Všeobecná charakteristika (V) – hodnotí základní data, technický stav, datování apod. (max 23 bodů).
- Charakteristika typickosti (T) – hodnotí souvislosti DSO s konkrétním místem (max 12 bodů).
- Charakteristika kompozičních prvků (K) – hodnotí okolí DSO, architektonické a vegetační úpravy (max 20 bodů).
- Kontext DSO v prostoru (P) – hodnotí kompozici a vizuální charakteristiky jako je umístění, začlenění, symboliku, pohledové vazby (max 45 bodů).

Maximální počet získaných bodů je tedy 100. Dle dosaženého počtu bodů se DSO zařazuje do jedné z pěti kategorií významnosti:

- Kategorie A (81-100 b.) – plnohodnotná podoba, cenný a jedinečný DSO, NKP nebo navržena na NKP, úplné zachování kompozičních a významových vazeb
- Kategorie B (61-80 b.) – téměř plnohodnotná podoba DSO, bez výrazných nedostatků, s téměř úplným zachováním kompozičních a významových vazeb
- Kategorie C (41-60 b.) – mírně pozměněná historická podoba, menší nedostatky, mírné pozměnění kompozičních a významových vazeb
- Kategorie D (21-40 b.) – méně hodnotná, pozměněná podoba DSO, větší nedostatky, výrazná změna v kompozici a významových vazbách
- Kategorie E (2-20 b.) – zanedbaný DSO s absencí kompozičních a významových vazeb

Všeobecná charakteristika (V) má 7 kritérií a hodnotí základní data o památce.

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	0-1	4
Charakteristika změny objektu	V2	0-1	2
Technický stav DSO	V3	0-4	1
Datování DSO	V4	0-5	1
Význam DSO	V5	1-3	1
Způsob ochrany DSO	V6	0-4	1
Vlastnické vztahy	V7	0-1	1
Součet bodů		1-23	

Tab. 3 Kategorie všeobecné charakteristiky (Prostorově-hodnotová kategorizace DSO)

V1 Autenticita DSO – kategorie hodnotí míru zachování originálního objektu, změněný objekt může vzniknout sekundárním zásahem nebo nahrazením sekundárním objektem.

V1 Autenticita DSO	Bodové ohodnocení
Původní, autentický, originální objekt	1
Změněný objekt (sekundární zásah nebo objekt)	0
Váhový koeficient	4

Tab. 4 Autenticita DSO – kategorie všeobecné charakteristiky

V2 Charakteristika změny objektu – změna objektu zahrnuje všechny sekundární zásahy objektu i nahrazení původního objektu sekundárním. V rámci kategorizace se hodnotí vhodnost změny celku nebo částí objektu. Za vhodnou změnu se považuje úprava objektu respektující jeho autenticitu, hodnoty a charakteristiky. Nevhodnou změnou je obvykle změna provedená neodborně bez ohledu na hodnoty objektu.

V2 Charakteristika změny objektu	Bodové ohodnocení
Vhodná	1
Nevhodná	0
Váhový koeficient	2

Tab. 5 Charakteristika změny objektu – kategorie všeobecné charakteristiky

V3 Technický stav DSO – kategorie hodnotí technický stav v 5 kategoriích.

V3 Technický stav DSO	Bodové ohodnocení
Dobry (nehavarijní, nepoškozeneý)	4
Vyhovující (dobry, bez vážnějších poruch)	3
Narušený (objekt s vážnými poruchami)	2
Dezolatní (objekt s vážnými poruchami, zachovaneý torzálně)	1
Zaniknutý, nenalezený (zachovaneý jen v archivních materiálech)	0
Váhový koeficient	1

Tab. 6 Technický stav DSO – kategorie všeobecné charakteristiky

V4 Datování DSO – kategorie jsou navrženy dle historického vývoje, společenských i politických událostí, které mohly ovlivnit vznik i zánik DSO.

V4 Datování DSO	Bodové ohodnocení
Starší než 1780	5
1780 – 1870	4
1870 – 1918	3
1918 – 1989	2
1989 – dodnes	1
Nezjištěné datování	0
Váhový koeficient	1

Tab. 7 Datování DSO – kategorie všeobecné charakteristiky

V5 Význam DSO – Význam DSO určuje jeho umělecko-historická kvalita a hodnota, ta se vyjadřuje zákonnou ochranou a evidencí v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Objekty s nadregionálním významem jsou prohlášeny za národní kulturní památky (NKP), kulturní památky (KP), mohou být součástí památkových rezervací (PR) a památkových zón (PZ). Objekty s regionálním významem jsou kulturními památkami (KP) a objekty lokálního významu většinou nejsou vyhlášeny jako památky ani nejsou evidovány v Ústředním seznamu kulturních památek ČR.

V5 Význam DSO	Bodové ohodnocení
Význam nadregionální	3
Význam regionální	2
Význam lokální	1
Váhový koeficient	1

Tab. 8 Význam DSO – kategorie všeobecné charakteristiky

V6 Způsob ochrany DSO – při posuzování ochrany objektu není rozhodující jeho význam, ale jestli je chráněn zákonem.

V6 Způsob ochrany DSO	Bodové ohodnocení
DSO evidovaný jako NKP	4
DSO evidovaný jako pamětihodnost obce	3
DSO v památkovém území (rezervace/zóna)	2
DSO v chráněném území (ÚSOP)	1
DSO bez formy ochrany	0
Váhový koeficient	1

Tab. 9 Způsob ochrany DSO – kategorie všeobecné charakteristiky

V7 Vlastnické vztahy – označení vlastníka DSO.

V7 Vlastnické vztahy	Bodové ohodnocení
Vlastník známý	1
Vlastník neznámý	0
Váhový koeficient	1

Tab. 10 Vlastnické vztahy – kategorie všeobecné charakteristiky

Charakteristika topickosti (T) se zaměřuje na souvislost konkrétní památky a místa, které jsou neoddělitelně propojeny.

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	0-3	2
Topografická hodnota	T2	0-2	3
Součet bodů		0-12	

Tab. 11 Kategorie topickosti (Prostorově-hodnotová kategorizace DSO)

T1 Topická stálost – určuje vztahy objektu v prostoru, kompoziční, funkční, významové i symbolické vztahy. Topicky stálý objekt s doplňkovou výpovědní hodnotou stojí na původním místě a potvrzuje dodnes zachované vztahy, naopak objekt s mimořádnou výpovědní hodnotou stojí na původním místě, ale odhaluje zaniklé prostorové vztahy.

T1 Topická stálost	Bodové ohodnocení
Topicky stálý objekt s doplňkovou výpovědní hodnotou	3
Topicky stálý objekt s mimořádnou výpovědní hodnotou	2
Objekt přemístěný na místo staršího/zaniklého objektu	1
Objekt přemístěný na nové místo	0
Váhový koeficient	2

Tab. 12 Topická stálost – kategorie charakteristiky typickosti

T2 Topografická hodnota – dána zachováním hodnoty orientačního bodu v krajině. Orientační funkce je významná zejména v extravilánu (les, hranice, rozcestí, cesty), v intravilánu je orientační funkce zachovaná, pokud objekt určuje charakter okolního prostoru (kaple na návsi, mariánský sloup na náměstí). Změněná orientační hodnota nastává tehdy, když je orientační hodnota připisována jinému objektu (nová budova), nebo jsou změněny prostorové vztahy (zanikne cesta).

T2 Topografická hodnota	Bodové ohodnocení
Hodnota orientačního bodu zachovaná	2
Hodnota orientačního bodu změněná	1
Bez hodnoty orientačního bodu	0
Váhový koeficient	3

Tab. 13 Topografická hodnota – kategorie charakteristiky typickosti

Charakteristika kompozičních hodnot (K) zahrnuje typ, autenticitu, vhodnost obnovy, technický stav architektonických úprav a zdravotní stav zeleně. Kompozice je uspořádání architektonických a vegetačních prvků podle významu, obsahu a funkce.

Jako architektonická úprava DSO se hodnotí všechny technické prvky, které DSO obklopují. Pokud objekt má AÚ, posuzují se další kategorie K1a-K3a. Pokud je objekt bez AÚ, hodnotí se důvod jeho absence (K4a). Maximální počet bodů v této kategorii je 9.

Vegetační úpravy okolí DSO také existují nebo chybí, jsou závislé na funkcích, lokalizaci a prostorovými vztahy. Maximální počet bodů v této kategorii je 11.

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	0-2	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	0-1	3
Technický stav AÚ	K3a	0-2	1

DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	0-1	9
Suma bodů AÚ		0-9	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	0-1	2
Autenticita VÚ	K6v	0-2	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	0-1	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	0-2	1
DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	0-1	11
Suma bodů VÚ		0-11	
Suma bodů AÚ + VÚ		0-20	

Tab. 14 Charakteristika kompozičních hodnot (Prostorově-hodnotová kategorizace DSO)

K1a Autenticita architektonické úpravy – hodnotí míru zachování architektonických prvků v původní podobě i materiálu. Částečně autentická úprava má alespoň nějaký zachovaný prvek původní úpravy.

K1a Autenticita architektonické úpravy	Bodové ohodnocení
Architektonická úprava autentická	2
Architektonická úprava částečně autentická	1
Architektonická úprava změněná /nezjištěná	0
Váhový koeficient	2

Tab. 15 Autenticita architektonické úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K2a Adekvátnost architektonické úpravy /obnovy AÚ – hodnotí se jako celek, je ovlivněna tradicemi, estetikou a vhodností použitých materiálů. Jako vhodná architektonická úprava se považuje úprava respektující původní výraz, tvar, materiál a formu. Nevhodná úprava nerespektuje zmíněné hodnoty a je zpravidla provedena neodborně.

K2a Adekvátnost architektonické úpravy /obnovy AÚ	Bodové ohodnocení
AÚ (obnova AÚ) vhodná	1
AÚ (obnova AÚ) nevhodná	0
Váhový koeficient	3

Tab. 16 Adekvátnost architektonické úpravy /obnovy AÚ – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K3a Technický stav architektonické úpravy – vychází ze stupnice hodnocení technického stavu DSO V3, ale je stručnější, protože technický stav úpravy není tak podstatný jako technický stav objektu.

K3a Technický stav architektonické úpravy	Bodové ohodnocení
Vyhovující (AÚ nepoškozená, mírně poškozená)	2
Narušený (AÚ s vážnými poruchami)	1
Nevyhovující (AÚ v dezolátním stavu)	0
Váhový koeficient	1

Tab. 17 Technický stav architektonické úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K4an Důvod absence architektonické úpravy – jsou dva důvody absence AÚ, prvním z nich je, že DSO úpravu nevyžaduje. Dříve se DSO umísťovaly do krajiny a úprav nebylo třeba. Druhým důvodem je zničení AÚ, o které lze získat informace z ústního podání nebo v archivních dokumentech.

K4an Důvod absence architektonické úpravy	Bodové ohodnocení
DSO původně bez AÚ, nevyžaduje je/AÚ v obnově	1
AÚ zničená, zaniklá, nezjištěná	0
Váhový koeficient	9

Tab. 18 Důvod absence architektonické úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K5v Typ vegetační úpravy – hodnotí způsob založení zeleně v okolí DSO. Rozlišuje se VÚ záměrně komponovaná a VÚ nezáměrná, jejíž součástí se objekt stal (např. součást aleje, lesa, sukcesních porostů).

K5v Typ vegetační úpravy	Bodové ohodnocení
VÚ záměrná	1
VÚ nezáměrná	0
Váhový koeficient	2

Tab. 19 Typ vegetační úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K6v Autenticita vegetační úpravy – hodnotí se míra zachování vegetačních prvků v původním uspořádání, struktuře a sortimentu. Tato kategorie nehodní zdravotní stav.

K6v Autenticita vegetační úpravy	Bodové ohodnocení
VÚ autentická	2
VÚ částečně autentická	1
Vegetační úprava aktuální / nezjištěná	0
Váhový koeficient	2

Tab. 20 Autenticita vegetační úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K7v Adekvátnost vegetační úpravy /obnovy VÚ – hodnotí se vztah konkrétního druhu dřeviny, keře nebo květin ke konkrétnímu místu a DSO. Adekvátnost souvisí s lidovým krajinářstvím, tradicemi, zvyklostmi, druhovou skladbou dřevin, kompozičním uspořádáním symboly apod.

K7v Adekvátnost vegetační úpravy /obnovy VÚ	Bodové ohodnocení
VÚ vhodná	1
VÚ nevhodná	0
Váhový koeficient	3

Tab. 21 Adekvátnost vegetační úpravy /obnovy VÚ – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K8v Zdravotní stav vegetační úpravy – hodnotí stav vegetační úpravy jako celku, zejména dřevin v okolí DSO. Květiny jsou dočasným prvkem, který je snadno obnovitelný. Vyhovují dřeviny jsou zdravé, mírně poškozené s normálním růstem a vývojem. Narušené dřeviny jsou poškozené stářím, nemocemi i škůdci a potřebují ochranný zásah. Dřeviny s nevyhovujícím stavem jsou mechanicky poškozené, uschlé, napadené škůdci a dřevina se musí pokácet.

K8v Zdravotní stav vegetační úpravy	Bodové ohodnocení
Vyhovující	2
Narušený	1
Nevyhovující	0
Váhový koeficient	1

Tab. 22 Zdravotní stav vegetační úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

K9v Důvod absence vegetační úpravy – důvody chybějící vegetační úpravy jsou opět dva. Prvním z nich je, že DSO vegetační úpravu nevyžaduje, protože by ho vegetace mohla překrývat a nebyl by dostatečně výraznou

dominantou. Druhým důvodem je zničení, např. pokácení, původní vegetační úpravy.

K9vn Důvod absence vegetační úpravy	Bodové ohodnocení
DSO původně bez vegetačních úprav, nevyžaduje je	1
Vegetační úprava zanikla, vyžaduje obnovu	0
Váhový koeficient	11

Tab. 23 Důvod absence vegetační úpravy – kategorie charakteristiky kompozičních hodnot

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P) se zaměřuje na kompoziční a vizuální charakteristiky jako je umístění, začlenění, symbolismus, významové vazby a exponovanost DSO.

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	0-1	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	0-2	1
Začlenění DSO	P3	1-2	2
Symbolický kontext	P4	0-1	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	0-2	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	0-2	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	0-2	3
Typ pohledové vazby	P8	0-3	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	0-2	3
Součet bodů		2-45	

Tab. 24 Hodnocení kontextu DSO v prostoru (Prostorově-hodnotová kategorizace DSO)

P1 Umístění DSO – hodnotí soulad objektu a jeho umístění v prostoru a hledá odpověď na otázku, jestli nynější umístění odpovídá původnímu a jestli se charakter okolního prostoru změnil.

P1 Umístění DSO	Bodové ohodnocení
Umístěná odpovídá původnímu	1
Umístění neodpovídá původnímu	0
Váhový koeficient	4

Tab. 25 Umístění DSO – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P2 Přístupnost prostoru DSO – hodnotí zabezpečení přístupu, které je podstatné pro fungování DSO. Umístění ve veřejném prostoru je obvykle přístupné, umístění na soukromém pozemku může být nepřístupné.

P2 Přístupnost prostoru DSO	Bodové ohodnocení
Prostor přístupný	2
Prostor přístupný omezeně	1
Prostor nepřístupný	0
Váhový koeficient	1

Tab. 26 Přístupnost prostoru DSO – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P3 Začlenění DSO – souvisí s umístěním DSO. Samostatné objekty umocňují důležitost konkrétního místa jako jsou DSO na místech nešťastné události, konkrétní události nebo jako objekty každodenní zbožnosti. Dále jsou objekty, které jsou součástí většího kompozičního celku jako jsou poutní trasy, kalvárie, křížové cesty nebo sakrální komponované krajiny.

P3 Začlenění DSO	Bodové ohodnocení
DSO jako součást většího kompozičního celku	2
DSO samostatný	1
Váhový koeficient	2

Tab. 27 Začlenění DSO – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P4 Symbolický kontext – je nejednoznačnou kategorií. Místo a DSO jsou v symbolickém spojení, pokud umístění DSO respektuje jeho ikonografii, je opředené geniem loci, nebo je například pohledově nebo významově propojené s další sakrálním objektem. Tyto souvislosti ale nemusí být rozpoznány, mohou být zaniklé, narušené, pak místo a DSO nejsou v symbolickém spojení. Spojení může být přerušeno i v případě, že objekt stojí na původním místě, naopak nové místo objektu nemusí nutně být bez symbolického spojení.

P4 Symbolický kontext	Bodové ohodnocení
Místo a DSO jsou v symbolickém spojení	2
Místo a DSO nejsou v symbolickém spojení	1
Váhový koeficient	2

Tab. 28 Symbolický kontext – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P5 Zachovalost provozních a významových vazeb – hodnotí zda – li prostor okolo DSO existuje, ale hlavně jestli je stále využíván ve svých původních provozních a významových souvislostech. Většina objektů v dnešní domě má částečně změněné provozní nebo významové vazby z důvodu nové výstavby.

P5 Zachovalost provozních a významových vazeb	Bodové ohodnocení
Zachované	2
Částečně zachované, změněné	1
Zaniklé, nezachované	0
Váhový koeficient	3

Tab. 29 Zachovalost provozních a významových vazeb – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P6 Typ pohledové exponovanosti – hodnotí, jak moc je DSO vystaveno vizuálnímu vnímání pozorovatelů a je ovlivněn charakterem krajiny i reliéfem. Pohledově exponovaná místa jsou viditelná z více stanovišť, z velké dálky a stávají se tak krajinnou dominantou.

P6 Typ pohledové exponovanosti	Bodové ohodnocení
Výrazná – DSO je výrazně pohledově exponovaný	2
Částečná – DSO je částečně pohledově exponovaný	1
Nevýrazná – DSO není pohledově exponovaný	0
Váhový koeficient	3

Tab. 30 Typ pohledové exponovanosti – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P7 Zachovalost pohledové exponovanosti – hodnotí změnu stavu pohledové exponovanosti. Například pokud objekt nebyl pohledově exponovaný a stále není, tak je exponovanost zachovalá. Pokud objekt nebyl pohledově exponovaný a nyní je, tak je exponovanost nezachovaná.

P7 Zachovalost pohledové exponovanosti	Bodové ohodnocení
Zachovaná	2
Částečně zachovaná, změněná	1
Zaniklá, nezachovaná	0
Váhový koeficient	3

Tab. 31 Zachovalost pohledové exponovanosti – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P8 Typ pohledové vazby – hodnotí vztah mezi DSO a okolím. Sdružená pohledová vazba znamená, že DSO je součástí pohledové, symbolické vazby mezi dalšími sakrálními stavbami (kostel-DSO-hřbitov). Obousměrná pohledová vazba určuje pohled od DSO na objekty v okolí a zároveň pohled z okolí na DSO, který může být dominantou nebo subdominantou. Jednosměrná pohledová vazba je pouze umožněna od DSO do krajiny nebo na objekty v okolí, ale z okolí na DSO není možná. DSO bez pohledových vazeb má znemožněné pohledové vazby nějakou bariérou v blízkosti objektu.

P8 Typ pohledové vazby	Bodové ohodnocení
Sdružená pohledová vazba	3
Obousměrná pohledová vazba	2
Jednosměrná pohledová vazba	1
DSO bez pohledových vazeb	0
Váhový koeficient	3

Tab. 32 Typ pohledové vazby – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

P9 Zachovalost pohledových vazeb – hodnotí zachovalost vazeb podobně jako kategorie P7 Zachovalost pohledové exponovanosti.

P9 Zachovalost pohledových vazeb	Bodové ohodnocení
Zachované	2
Částečně zachované, změněné	1
Zaniklé, nezachované	0
Váhový koeficient	3

Tab. 33 Zachovalost pohledových vazeb – kategorie hodnocení kontextu DSO v prostoru

6 Výsledky práce

V rámci diplomové práce bylo na území 9 525 ha nalezeno a zhodnoceno celkem 143 objektů drobné sakrální architektury, které byly dále zpracovány do katalogu a ke každému objektu byly přiřazeny základní informace, pokud byly známy. V zájmovém území bylo nalezeno celkem 99 křížů (včetně smírčích křížů/kamenů), 29 kapliček, 6 božích muk, 3 zvoničky, 3 sochy a další 3 ostatní druhy DSO. Nejvíce objektů, celkem 37, se nachází v místní části Pelhřimov, kde je zároveň i nejvíce druhů památek. Druhou místní částí s největším počtem objektů je Chvojnov, kde bylo nalezeno 9 památek. Nejméně drobných sakrálních objektů, konkrétně 1, se nachází v místních částech Houserovka, Ostrovec a Jelcovy Lhotky. Ostrovec a Jelcovy Lhotky jsou malé osady. Druhou místní částí s největším počtem druhů drobných sakrálních objektů je Lipice, kde se nachází, kaple, kříž, smírčí kříž/kámen a boží muka. Nejčastěji se v místních částech nachází návesní kaple a několik křížů. V každé místní části (vyjma Pelhřimova) se nachází průměrně 4 drobné sakrální objekty.

Nejvíce drobných sakrálních památek vzniklo pravděpodobně na začátku 19. století a v jeho průběhu. Nejmladším sakrálním objektem je zvonička ve Strměchách z roku 2019.

Technický stav, jak ukazuje graf níže, byl u většiny objektů (91) zhodnocen jako dobrý, dále bylo hodně objektů označeno vyhovujícím technickým stavem (37), 11 objektů je v narušeném stavu a nejméně objektů (4) bylo nalezeno v dezolátním stavu.

Graf 1: Graf zobrazuje počet DSO v dobrém, vyhovujícím, narušeném a dezolátním stavu

Ve vybraném území se nenachází žádná národní kulturní památka, ale několik kulturních památek: Chvojnov kaple, Lipice kaple, Myslotín kaple, Pelhřimov – několik kaplí, božích muk, soch a soubor náhrobních a smírčích kamenů a také městská památková rezervace Pelhřimov.

6.1 Katalog drobných sakrálních objektů Benátky

Drobné sakrální památky v katastrálním území Benátky u Houserovky

Mapa č. 2

BEN.01 Návesní kaple		K. ú.: Benátky u Houserovky
		Poloha: parcela 340/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo smíšené	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní kaplička je zasvěcena sv. Václavu. Zvon byl pořízen ze sbírky místních obyvatel a svěcen v roce 1948. Rekonstrukce proběhla v roce 2005. Černý (2002) uvádí, že dříve byla kaplička z kombinovaného materiálu – dřevěná a zděná.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaplička se nachází na travnatém prostranství zhruba uprostřed malé vesnice. Za kapličkou se nachází vzrostlá zeleň, takže je pohled možný pouze ze strany od silnice. Vedle kapličky se rozprostírá menší návesní rybník. Celkový dojem narušuje technická stavba v těsné blízkosti kaple a elektrické vedení.		
Přílohy:		
		
Foto č. 9: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)	Foto č. 10: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)	Mapa č. 3: třetí vojenské mapování (1935-1947)
Literatura a zdroje: CENIA (2022); Černý (2002); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 34

BEN.02 Kříž před kapličkou		K. ú.: Benátky u Houserovky
		Poloha: parcela 340/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, přírodní kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž s pozlaceným korpusem Krista a tabulkou s nápisem Pochválen buď Pán Ježíš Kristus je posazený na opracovaném kamenném podstavci. Celý objekt je ohraničen dřevo-kamenným plotem. Vnitřní prostor ohrádky je vyplněn bílým kačírkem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: viz BEN.01 Návesní kaple/zvonice		
Přílohy:		
		
Foto č. 11: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)	Foto č. 12: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)	Mapa č. 4: třetí vojenské mapování (1935-1947)
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 35

BEN.03 Kříž u domu č.p. 21		K. ú.: Benátky u Houserovky
		Poloha: hranice parcel 341 a 57/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, přírodní kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž s pozlaceným korpusem Krista nese nápisy INRI a DEJ BŮH ŠTĚSTÍ. Podstavec je vyroben z přírodního kamene, je trochu porostlý vegetací, jinak je kříž v pěkném stavu.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž není snadné najít, protože je skrytý v hustém živém plotu z habru. Kříž se nachází u místní komunikace na konci vesnice. Okolí kříže není nijak výjimečně upraveno, je jakousi součástí zeleně u domu.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 13: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 14: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 5: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 36

BEN.04 Kříž Na Pile		K. ú.: Benátky u Houserovky
		Poloha: parcela 341
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kříž s korpusem Krista a nápisem INRI je poměrně v dobrém stavu.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na okraji meze u polní cesty. Mez je v majetku města Pelhřimov a směrem k obci se z ní stává cesta, takže kříž stál dříve pravděpodobně na křižovatce cest. Tato část cesty včetně okolí keře je zarostlá zelení. V okolí je jedna samota a pastviny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 15: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 16: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 6: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 37

Bitětice

Drobné sakrální památky v katastrálním území Bitětice

Mapa č. 7

BIT.01 Návesní kaple		K. ú.: Bitětice
		Poloha: parcela 7
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1937	Materiál: kámen, zdivo nespecifikované	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní kaple s vnitřním prostorem, doplněná o zvoničku je zasvěcená sv. Máří Magdaleně. Objekt má poměrně nově opravenou fasádu a střechu. Kaple je v dobrém stavu.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaple se nachází na vyvýšeném travnatém prostranství uprostřed malé vesnice. Trávník je pravidelně udržován a v okolí jsou vysazené nové stromy. Celý prostor působí upraveně a nabízí dostatek místa na konání mší před kaplí nebo pro jiná shromáždění. Vchod do kaple je orientován na severovýchod, takže při cestě do kaple se návštěvníkovi otevírá pohled do krajiny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 17: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 18: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 8: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 38

BIT.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Bitětice
		Poloha: parcela 7
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, přírodní kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž s pozlaceným korpusem Krista a nápisy INRI a Pochválen buď náš pán! je posazen na kamenném podstavci.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí po pravé straně před návesní kaplí, dále viz BIT.02.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 19: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 20: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 9: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 39

BIT.03 Kříž u cesty na Bácovice		K. ú.: Bitětice
		Poloha: hranice parcel 291 a 299
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž je zarostlý vegetací natolik, že není vidět jeho podstavec, pouze korpus Krista. Kříž má místy zelenou barvu od nánosu vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u cesty lemované březovou alejí, vedoucí směrem ke křižovatce, na které stojí původně tzv. Báčovská hospoda. Na obou stranách jsou lány polí. Kříž je obklopen šeríky, které zde byly pravděpodobně vysazeny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 21: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 22: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 10: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 40

Čakovice

Drobné sakrální památky v katastrálním území Čakovice u Pelhřimova

Mapa č. 11

CAK.01 Návesní kaple		K. ú.: Čakovice u Pelhřimova
		Poloha: parcela 839/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní kaple čtvercového půdorysu s vnitřním prostorem a stanovou střechou, lucernou a zvonem. Střecha je došková.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaple se nachází uprostřed vesnice, na rozcestí. Prostor u kaple je zatravněný, pravidelně sečený. Je zde vysazeno několik keřů, různého druhu. Před kaplí je kamenný kříž. Prostor je dokola ohraničen původními staveními.		
 Přílohy:		
		
<i>Foto č. 23: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 24: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 12: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 41

CAK.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Čakovice u Pelhřimova
		Poloha: parcela 839/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Zadražilovi
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž se stříbrným korpusem Krista a madonou. V podstavci je vyrytý nápis Pochválen buď pán Ježíš Kristus a snad jméno rodiny Zadražilovy. Část textu je nečitelná. Kříž i jeho oplocení je porostlý vegetací.		
Vznik a historie objektu: Kříž pravděpodobně objednala rodila Zadražilova, dle nápisu na podstavci kříže.		
Popis okolí: Kříž je umístěn před návesní kaplí, čtvercový prostor kolem kříže je oplocený nízkým kovovým plotem s betonovou podezdívkou. Vnitřní prostor je hustě osázen květinami – begónie a gladioly.		
 Přílohy:		
		
<i>Foto č. 25: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 26: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 13: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 42

CAK.03 Kříž u křižovatky		K. ú.: Čakovice u Pelhřimova
		Poloha: parcela 818/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Kraj Vysočina	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrným korpusem Krista, u kterého je zobrazena svatozář. V patě kříže je ještě socha anděla. Podstavec je kamenný s vyrytým symbolem božího srdce. Kříž nepřilíná těsně ke kamennému podstavci a je mírně nakloněný. Celý objekt, obzvláště kamenný podstavec je porostlý vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází před vesnicí na mezi u křižovatky. Kolem dokola se rozprostírají pole. Cesta je nepravidelně lemovaná stromy různého druhu – třesně, javory, břízy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 27: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 28: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 14: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 43

Hodějovice

Drobné sakrální památky v katastrálním území Hodějovice

Mapa č. 15

HOD.01 Návesní kaple		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 16
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1842	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kaplička čtvercového půdorysu se stanovou střechou, na vrcholu je zvon a lucerna. Kaple je zasvěcena Panně Marii. V roce 2021 kaple získala cenu Památka roku 2021 od Národního památkového ústavu v sekci malých rekonstrukcí.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla postavena pravděpodobně v letech 1842 dle nalezeného štítku při rekonstrukci. Poslední rekonstrukce proběhla v letech 2019-2021, kdy byla kaplička opravena kompletně a byl navržen nový oltář restaurátorem Jaroslavem Bendou, ten vyrobil Pavel Svoboda. Předchozí rekonstrukce (někdy v období 2005-2019) zahrnovala opravu střechy, natření fasády a úpravu okolí.		
Popis okolí: Kaple se nachází na travnatém prostranství ve svahu pod hlavní silnicí, která prochází vsí. Těsně u kaple roste mohutná lípa a před vchodem do kaple stojí kamenný kříž. Celý prostor je osázen stromy a je pravidelně udržován. V horní části nad kaplí je umístěno několik dětských herních prvků.		
Přílohy:		
		
Foto č. 29: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Foto č. 30: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Mapa č. 16: třetí vojenské mapování (1935-1947)
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022); Staněk (2021)		

Tab. 44

HOD.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 16
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1887	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž se zlatými prvky a cedulkou s nápisem Pochválen Buď Pán Jéžiš Kristus. Kecti a chvále Boží.		
Vznik a historie objektu: Dle nápisu na kříži se vznik kříže odhaduje na rok 1887. V letech 2019-2021 byl spolu s kaplí opraven.		
Popis okolí: Kříž je ohraničen litinovým plůtkem s kamennými sloupky. Dále viz HOD.01.		
Přílohy:		
		
Foto č. 31: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Foto č. 32: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Mapa č. 17: třetí vojenské mapování (1935-1947)
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Staněk (2021)		

Tab. 45

Hod.03 Smírčí kámen		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 419/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Smírčí kámen s ostře vyrytým symbolem tlapatého kříže.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na skalce u domu čp. 4 na kraji vesnice. Okolí je osázeno skalničkami a je pravidelně upravováno.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 33: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 34: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 18: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022); Vít et al. (1997)		

Tab. 46

HOD.04 Kříž na křižovatce polních cest		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 420/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Česká republika	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž se stříbrným korpusem Krista. Podstavec je kamenný, spárovaný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na křižovatce polních cest na vyvýšené mezi. U kříže roste dub. Mez je poměrně zarostlá trávou a šípkem, není pravidelně vysekávána.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 35: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 36: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 19: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 47

HOD.05 Kříž u cesty k Hodějovickému mlýnu		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 260
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž natřený žlutou barvou se stříbrným korpusem Krista nese nápis Pochválen buď JĚŽÍŠ KRISTUS.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí u cesty z vesnice směrem k Hodějovickému mlýnu. Kříž stojí samostatně, okolí není zvláště vegetačně upraveno.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 37: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 38: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 20: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 48

HOD.06 Kříž v obci na rozcestí		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 423
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Jednoduchý kříž, který napodobuje dvě dřevěné tyče svázané provazem, pozlaceným korpusem Krista a tabulkou s nápisem Pochválen buď, Pán Ježíš Kristus. Kamenný podstavec je natřen bílou barvou.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na rozcestí mezi hlavní silnicí a polní cestou. U kříže jsou vysazeny dvě lípy. Pravidelné navštěvování kříže dokládá podzimní výzdoba a svíčky. Za křížem je vidět rodinný dům se zahradou, po pravé straně je zarostlá mez.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 39: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 40: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 21: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 49

HOD.07 Kříž U Kvášů		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 281/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky stojí na kamenném podstavci se znatelným vyrytým reliéfem, je mírně porostlý mechem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn pod starou, mohutnou jabloní, proti vjezdu k usedlosti U Kvášů. Za křížem se rozprostírá louka a při okraji je zarostlá mez s převahou bezu.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 41: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 42: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 22: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 50

HOD.08 Kříž u cesty mezi pastvinami		K. ú.: Hodějovice
		Poloha: parcela 365/8
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kříž s korpusem Krista i jeho kamenný podstavec je výrazně porostlý vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u cesty vedoucí z Hodějovic na hlavní silnici, konkrétně na nepravidelně sečené mezi. Na obou stranách cesty se rozprostírají pastviny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 43: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 44: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 23: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 51

Houserovka

Drobné sakrální památky v katastrálním území Houserovka

Mapa č. 24

HOU.01 Návesní kaplička		K. ú.: Houserovka
		Poloha: parcela 1494/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní výklenková kaple se zvoničkou. Ve výklenku je umístěn kříž. Ve výklenku je umístěn litinový kříž se stříbrnými prvky, svaté obrázky a svíčky. Kříž nese nápis Pochválen buď pán Ježíš Kristus. Podezdívka je kamenná.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn ve vesnici na křižovatce, která je zároveň jakousi návší. Vedle kapličky je postaven památník padlým v první světové válce. Prostor u kapličky je oplocen kovovým ozdobným plotem a vnitřní prostor je osázen keři. Opodál je místo pro kontejnery na tříděný odpad. Prostor ohraničují rodinné domy se zahradami.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 45: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 46: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 25: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 52

Chvojnov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Chvojnov

Mapa č. 26

Chvojnov

CHV.01 Kříž před hřbitovem		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 3/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1885	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
<p>Popis objektu: Litinový kříž se zlatou sochou Krista se svatozáří a Pannou Marií. Na kříži je tabulka s nápisem: Pane Ježíši, žehnej naší farnosti i v novém tisíciletí, 8. 7. 2000. Na kamenném podstavci je vyrytý nápis Pochválen buď Pán Ježíš Kristus 1885.</p>		
<p>Vznik a historie objektu: Kříž byl dle nápisu na kříži postaven v roce 1885 a v roce 2000 zrestaurován.</p>		
<p>Popis okolí: Kříž stojí před vchodem do na hřbitov s kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Gotický kostel založený ve 13. století je kulturní památkou. Před vstupem na hřbitov, který je umístěn na kopci, je travnatá plocha se vzrostlými stromy – lípy, javory, smrk. Na této ploše je také umístěn pomník obětem první světové války.</p>		
Přílohy:		
		
<p><i>Foto č. 47: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i></p>	<p><i>Foto č. 48: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i></p>	<p><i>Mapa č. 27: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i></p>
<p>Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); NPÚ (2015)</p>		

Tab. 53

CHV.02 Kaplička sv. Václava		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 117
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 18. století	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Barokní výklenková kaplička zasvěcená sv. Václavu. Ve výklenku je reliéf z roku 1971. Celý objekt je výrazně zdobený. Původní červená fasáda se udržela jen ve vrchní části památky. Objekt je mírně pokryt nánosem vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Výklenková kaple stojí na křižovatce na kraji vesnice. U kaple roste mohutný jasan. Proti kapličce je starší zemědělská budova. Od kapličky je do vesnice vidět na bytový dům. Kolem se rozprostírají lány polí a je odtud vidět daleko do krajiny.		
Přílohy:		
		
Foto č. 49: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Foto č. 50: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Mapa č. 28: třetí vojenské mapování (1935-1947)
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); NPÚ (2015)		

Tab. 54

CHV.03 Kříž u zemědělských budov		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 9/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobený litinový kříž se stříbrným korpusem Krista, andělem v patě kříže a cedulkou s nápisem Pochválen buď Ježíš Kristus. Podstavec je kamenný s kovovým páskem, za kterým jsou květiny. Podstavec je výrazně pokryt vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž mezi dvěma lipami stojí u silnice na kraji vesnice v blízkosti zemědělských budov. Silnice vedoucí do Služátek je lemovaná stromy, především nově vysazenými. Proti křížku je pole.		
Přílohy:		
		
Foto č. 51: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Foto č. 52: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Mapa č. 29: ortofotomapa z 50. let
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 55

CHV.04 Kříž u cesty na Služátky		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 803/13
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Kraj Vysočina	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobený litinový kříž stříbrnými prvky s ukřižovaným Kristem se svatozáří a sousoším v patě kříže nese nápisy INRI a Pochválen buď pán Ježíš Kristus. Kamenný podstavec s vyrytým symbolem srdce je porostlý vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí na mezi u silnice na Služátky. Okolí není nijak vegetačně upraveno. Po obou stranách silnice jsou pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 53: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 54: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 30: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 56

CHV.05 Kříž na polní cestě		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 829/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž nese korpus Krista se svatozáří a nápis INRI, v patě kříže je umístěno sousoší. Kamenný podstavec je začernalý.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u polní cesty vedoucí z Chvojnova do Útěchoviček. Cesta je také využívanou žlutou turistickou trasou. Okolí kříže není vegetačně upraveno, mez je nepravidelně sečena. Kolem dokola se rozprostírají velké polní celky.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 55: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 56: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 31: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 57

CHV.06 Kříž u cesty do Útěchoviček		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 799
Ochranný režim: Ne	Vlastník: více vlastníků	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž s vyrytými reliéfy. Viditelný reliéf symbolizuje pravděpodobně chodidla. Kříž je výrazně pokryt mechem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u silnice mezi Chvojnovem a Útěchovičkami. Okolí kříže není nijak vegetačně upraveno, poblíž je velký balvan a několik bříz. Po obou stranách silnice jsou obrovské lány polí.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 57: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 58: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 32: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 58

CHV.07 Kříž u domu čp. 40		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 830/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Bohatě zdobený litinový kříž se stříbrnými prvky, ukřížovaným Kristem se svatozáří a nápisem na tabulce Pochválen buď Ježíš Kristus. Zdobení kříže u paty je zakryto dekorací z umělých květin. Podstavec je kamenný s nánosem vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž v jižní části vesnice stojí u silnice před domem čp. 40. U kříže rostou dva mohutné akáty, okolí není jinak vegetačně upraveno. Trávník je pravidelně sečen zřejmě okolními majiteli zahrad. Cestu na Olešnou křížuje místní komunikace a travnatá cesta vedoucí k rybníku.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 59: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 60: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 33: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 59

CHV.08 Kříž na konci obce ve směru na Olešnou		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 195/4
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky a ukřížovaným Kristem nese nápis INRI. Další tabulku s nápisem, na kterém je uvedeno SANCTA MARIA ORA PRO NOBIS ..., podpírá soška anděla. Podstavec je kamenný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí na výjezdu z vesnice směrem na Olešnou. U kříže jsou vysazeny dva zeravy. Opodál je odbočka k rodinnému domu, u které rostou dva mohutné duby. Za křížem je vidět rodinný dům a složený stavební materiál. Trávník u kříže, který je pravděpodobně součástí soukromé zahrady, je pravidelně sečen. Okolo jsou pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 61: (autor: Natálie Marková Daliková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 62: (autor: Natálie Marková Daliková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 34: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 60</i>		

CHV.09 Kříž na Pálence		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 818/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový zdobený kříž zlatými prvky s ukřížovaným Kristem se svatozářím a sousoším v patě kříže nese nápisy INRI a tabulku s nápisem Sancta Maria ora pro nobis. Na kříži je také nápis L. P. 2018, který zřejmě uvádí rok restaurování kříže. Podstavec je kamenný s pokryvem vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn mezi dvěma lipami na křižovatce v části s místním názvem Pálence. U kříže je několik váz ponechaných po výzdobě. Cesty vedou z křižovatky k samotám. Za křížem je ohrazená pastvina. Od kříže je pohled na ovocný sad u domu na jedné straně, na druhé je pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 63: (autor: Natálie Marková Daliková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 64: (autor: Natálie Marková Daliková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 35: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 61</i>		

Rybniček

RYB.01 Kaple		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 398/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel: Vlčkovi
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zděná kaple s vnitřním prostorem a zvonem se po rekonstrukci barevně liší od původní podoby.		
Vznik a historie objektu: Soukromou kapli nechali vystavět předkové pana Josefa Vlka. V posledních letech (2020-2022) proběhla kompletní rekonstrukce.		
Popis okolí: Kaple je postavena u Vlčkova statku, od ní je vidět do krajiny a na další statky ve vesnici. Okolí kaple nebylo v době mapování vegetačně upraveno.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 65: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 66: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 67: (zdroj: Drobné památky)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); Drobné památky (2023); Pelhřimovské noviny (2022)		
<i>Tab. 62</i>		

RYB.02 Kříž u Vlčkova statku		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 501/4
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž s korpusem Krista na sobě má vrstvu vegetačního pokryvu, ale jinak je zachovalý.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je postaven na kamenné zídce u pole, obklopují ho 4 ohromné lípy. Kříž se nachází na okraji vesnice nad Vlčkovým statkem.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 68: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 69: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 36: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 63</i>		

RYB.03 Kříž u Farmy Rybníček		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 814/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž u příjezdové cesty má ve svém podstavci bílou tabulku s nápisem Pochválen buď pán Ježíš Kristus.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u příjezdové cesty, ta se dále mění v polní cestu. Kříž je umístěn v blízkosti dřevěné ohrady pro koně a je poměrně hodně zarostlý vegetací, která zde byla zřejmě úmyslně vysazena, ale není dále příliš udržována.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 70: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 71: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 37: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 64

RYB.04 Kříž u příjezdové cesty k domu čp. 14		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 829/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1856	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kříž je vyroben z kamene. Na kříži je vyryto několik symbolů jako kolo, symbol podobný tvaru srdce a snad překřížené ruce. Ve spodní části je letopočet 1856. Všechny symboly jsou špatně rozeznatelné, protože je kříž značně pokryt vegetací.		
Vznik a historie objektu: Dle letopočtu na kříži se postavení kříže odhaduje na rok 1856.		
Popis okolí: Kamenný kříž je postaven u příjezdové cesty lemované jabloněmi. U kříže rostou 3 mohutné lípy. Kolem dokola se rozprostírají pastviny. Na severozápadě je vidět sousední vesnice.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 72: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 73: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 38: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 65

RYB.05 Kříž u domu čp. 14		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 829/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Jednoduchý kamenný kříž s korpusem Krista. Na podstavci je umístěn nápis Pochválen buď Ježíš Kristus. Kříž je místy výrazně porostlý mechem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž u rohu soukromé zahrady domu čp. 14 je ohraničen dřevěným plotem se čtyřmi kamennými sloupky. Z rohu vede na jedné straně pletivový plot kolem zahrady a na druhé straně je plot vytvořen vysazenými buxusy a kamennými patníky. Prostor u kříže je vysypán kačirkem, pod kterým vykukuje zahradní textilie. Zahrada je udržovaná.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 74: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 75: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 39: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 66

RYB.06 Kříž na Zahůrce		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: 333/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel: Knížovi
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž s korpusem Krista a věnováním od rodiny Knížovy.		
Vznik a historie objektu: Kříž nechala postavit rodina Knížova.		
Popis okolí: Kříž se nachází u usedlosti na Zahůrce. Příjezdová cesta je polní, travnatá cesta vedoucí kolem pole. Pohled do krajiny ze všech stran uzavírají okolní lesy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 76: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 77: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 40: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 67

Útěchovičky

UTE.01 Návesní kaple		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 803/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní zděná kaple s věžičkou, kde je umístěn zvon a větším vnitřním prostorem, kde jsou lavice, oltář a zrestaurovaný oltářní obraz od Jaroslava Bendy. Kaple je zasvěcena Panně Marii Sedmibolestné.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla několikrát opravena, v poslední době získala nový oltář.		
Popis okolí: Kaple se nachází na travnatém ostrůvku na křižovatce cest. Kaple je oplocena nízkým plotem, před kaplí jsou vysazeny dva zeravy a umístěny dvě lavičky. Okolí kaple je pravidelně udržováno. Před kaplí je také litinový kříž. Prostor obklopují rodinné domy se zahradami.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 78: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 79: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 41: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 68

UTE.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 803/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatým zdobením a kamenným podstavcem. Kámen je čistý, bez znaků porostu vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází před návesní kaplí. Dále viz UTE.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 80: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 81: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 42: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 69

UTE.03 Kříž při cestě na Velký Rybník		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 803/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž u cesty s korpusem Krista a tabulkou ve spodní části. Tabulka je popraskaná a nápis není dobře čitelný. Patrné je pouze jméno Václav Zika. Na kříži jsou nánosy mechu a lišejníku.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na konci obce u cesty ve směru na Velký Rybník. U kříže jsou vysazeny z každé strany šejfíky. Dopravní značky vizuálně narušují prostor u kříže. Na jedné straně cesty jsou pole, na druhé louky.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 82: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 83: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 43: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 70

UTE.04 Kříž u cesty na Chvojnov		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 804
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: dřevo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Dřevěný kříž u cesty s malovaným tělem Krista a nápisem INRI.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je postaven u polní cesty odbočující od silnice na Chvojnov. U rozcestí je menší březový háj. U kříže jsou vysazeny dva dřišťály. Z obou stran cesty jsou pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 84: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 85: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 44: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 71

UTE.05 Kříž na křižovatce polních cest		K. ú.: Chvojnov
		Poloha: parcela 805
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový latinský kříž se stříbrnými prvky a nápisem INRI stojí na kamenném podstavci s nánosem vegetace. Kříž je podepřený.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí na křižovatce polních cest mezi mohutnou lípou a javorem. Stromy jsou součástí remízku mezi poli.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 86: (autor: Natálie Marková Daliková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 87: (autor: Natálie Marková Daliková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 45: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 72

Janovice

Drobné sakrální památky v katastrálním území Janovice u Houserovky

Mapa č. 46

JAN.01 Návesní kaplička		K. ú.: Janovice u Houserovky
		Poloha: parcela 445/6
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1888	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kaplička se zvonem má ve svém výklenku litinový kříž na kamenném podstavci, střecha je stanová.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaplička se nachází na návsi u hlavní silnice. Vedle kapličky stojí kamenný kříž a oba objekty jsou oploceny litinovým plůtkem. Ohraničený prostor je vydlážděn kamenem. Úzký pruh u kapličky je nově osázen rododendrony a smrkem, který má sloužit jako vánoční stromeček. Za kapličkou jsou vidět zahrady u rodinných domů.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 88: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 89: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 47: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 73

JAN.02 Kříž na návsi		K. ú.: Janovice u Houserovky
		Poloha: parcela 445/6
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Matlákovi
Datace: 1915	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž se zlatým korpusem Krista a zlatým písmem byl postaven k uctění památky Aloise Matláka. Kříž je mírně porostlý vegetací, ale nápis je stále velmi dobře čitelný.		
Vznik a historie objektu: Kříž dle nápisu na podstavci nechali postavit rodiče Aloise Matláka, který padl během první světové války (5. 2. 1915).		
Popis okolí: Kříž se nachází vedle návesní kapličky, dále viz JAN.02.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 90: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 91: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 48: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 74

JAN.03 Smírčí kámen u křižovatky		K. ú.: Janovice u Houserovky
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Poloha: parcela 79
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Objednavatel/autor: nezjištěno
		Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Na kámen je vyrytý kříž a dvě šipky po obou stranách kříže. Kříž je porostlý vegetací tak, že reliéf není příliš znatelný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí na křižovatce mezi Vesnicemi Benátky, Ostrovec a Janovice. Bezprostřední okolí kamene je vyložené kameny a čtverec trávníku je pravidelně sečen. Za křížem se otevírá pohled do krajiny, na louky a meze.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 92: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 93: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 49: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Vít et al. (1997)		

Tab. 75

JAN.04 Kříž na soukromé zahradě u domu čp. 7		K. ú.: Janovice u Houserovky
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Poloha: parcela 450/4
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Objednavatel/autor: nezjištěno
		Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Vysoký kamenný kříž se stříbrným korpusem Krista, nápisy INRI a Pochválen buď pán Ježíš Kristus.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn na soukromé zahradě domu čp. 7 mezi jehličnany. U podstavce kříže roste půdopokryvná trvalka prorostlá travním drnem. Zahrada je upravená.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 94: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 95: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 50: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

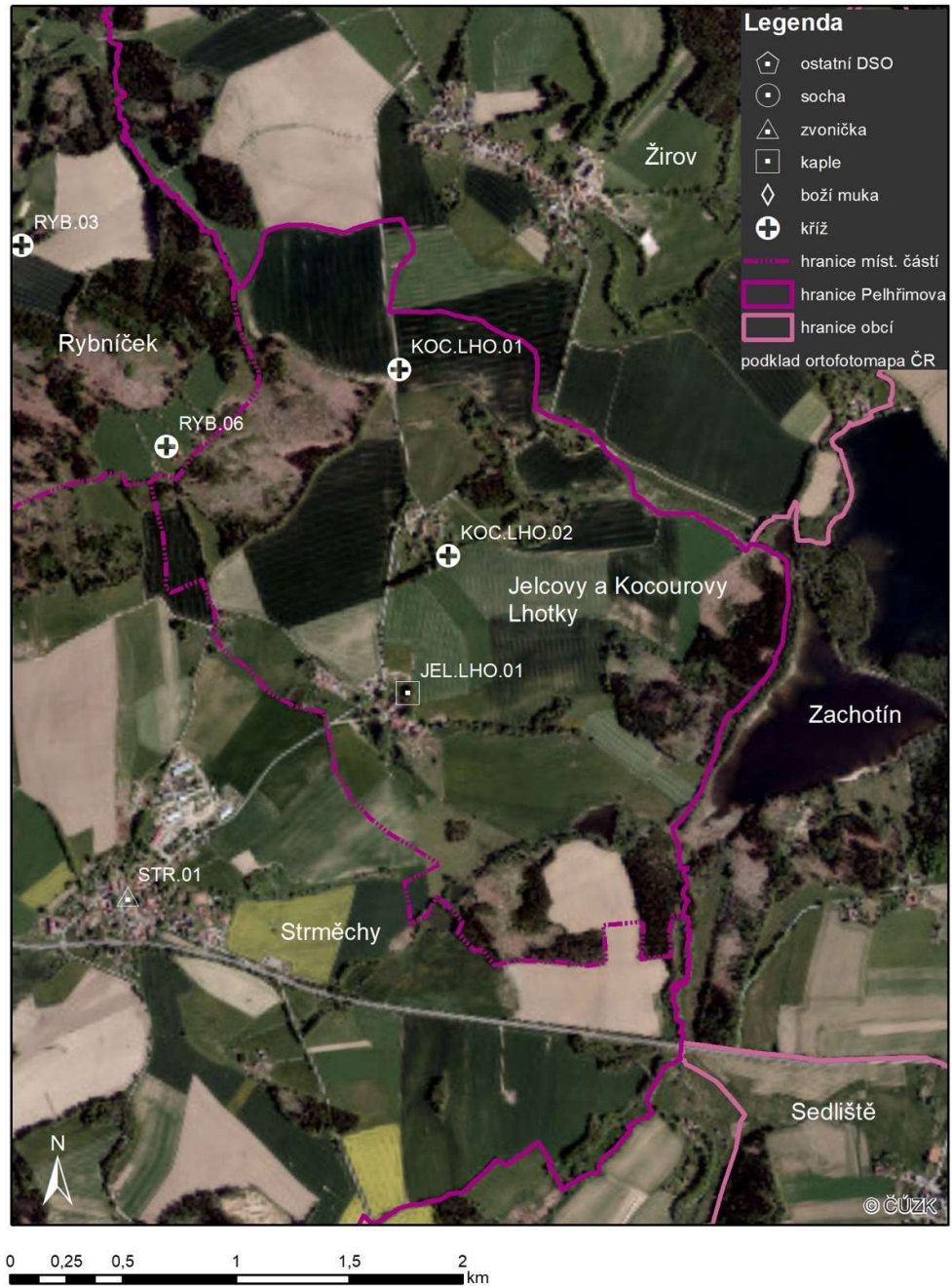
Tab. 76

JAN.05 Kříž u cesty do Veselé		K. ú.: Janovice u Houserovky
		Poloha: parcela 249/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Litinový kříž se soškou Krista a Pannou Marií nese tabulku s čitelným nápisem Pochválen buď pán Ježíš Kristus. Podstavec je poměrně nově natřený bílou barvou. Celý kříž je výrazně porostlý mechem. Objekt je nakloněný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na zvýšené mezi u cesty z Janovic do Veselé. U kříže rostou dvě staré, mohutné lípy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 96: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 97: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 51: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 77

Jelcovy Lhotky

Drobné sakrální památky v katastrálním území Jelcovy Lhotky

Jelcovy Lhotky

JEL.LHO.01 Kaple		K. ú.: Jelcovy Lhotky
		Poloha: parcela 110/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kaple s vnitřním prostorem a věžičkou, ve které je umístěn zvon. Nad vchodem do kaple je reliéf symbolu kříže. Na fotografiích je zachycena v době rekonstrukce.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaple se nachází na kopci na kraji malé vsi, tzv. „za humny“. Vedle kaple je mez s duby, která odděluje louku od pole. Ke kapli vede od hlavní silnice polní cesta, která lemuje dřevěný plot soukromé zahrady.		
Přílohy:		
		
<small>Foto č. 98: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</small>	<small>Foto č. 99: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</small>	<small>Mapa č. 53: ortofotomapa z 50. let</small>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 78

Kocourový Lhotky

KOC.LHO.01 Kříž u cesty do Žirova		K. ú.: Jelcovy Lhotky
		Poloha: parcela 30/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Obec Žirov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1857	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky a nápisem Chvála Kristu na kamenném podstavci je v dobrém stavu, pravděpodobně byl nedávno zrestaurován. Na kameni je vyryt letopočet 1857.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí u polní cesty vedoucí z Kocourových Lhotek do Žirova. Bezprostřední okolí je vydlážděno čtvercovými, betonovými dlaždicemi a ohraničeno betonovým okrajem. Prostor okolo kříže je zatravněný a jsou zde vysazeny čtyři lípy. Pod jednou z lip je umístěna lavička.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 100: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 101: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 54: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 79

KOC.LHO.02 Kříž na kraji pole		K. ú.: Jelcovy Lhotky
		Poloha: parcela 83
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž má pyramidální podstavec. Na kříži pravděpodobně není vyryt žádný nápis nebo letopočet. Kříž je mírně porostlý mechem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn na kraji pole. Za křížem je vidět vzrostlou zeleň a soukromou zahradu. Trávník kolem kříže je sečen s určitou pravidelností. U kříže je vysazený dříví.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 102: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 103: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 55: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 80

Lešov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Lešov

Mapa č. 56

LES.01 Návesní kaple		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 17/20
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1939-1946	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Jednoduchá návesní kaple s obdélníkovým půdorysem, vnitřním prostorem a věžičkou nad vstupem a zvonem, který byl údajně pořízen z finančních darů.		
Vznik a historie objektu: Kaplička se začala stavět v roce 1939, ale z důvodu války se stavba přerušila a byla dokončena v roce 1946. Rekonstrukce probíhala v letech 2004, 2008 a 2021. Oltář zrestauroval Jaroslav Benda.		
Popis okolí: Kaplička se nachází v severní části vesnice s původní zástavbou. Poměrně velká plocha u kaple je zatravněna a pravidelně sečena. Jedinou výsadbou jsou dva zeravy před vstupem do kaple. Opočad je další velká travnatá plocha s dětským hřištěm, návesním rybníkem a plochou pro cvičení dobrovolných hasičů.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 104: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 105: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 57: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Geocaching (2012); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 81

LES.02 Kříž u návesní kaple		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 17/20
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatými prvky a ukřižovaným Kristem se svatozáří a anděly. Na kříži je tabulka s nápisem Jesus Hominum Salvator. Podstavec je kamenný a je na něm vyrytý symbol kalichu.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází vedle vstupu do kaple. Dále viz LES.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 106: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 107: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 58: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 82

LES.03 Kříž u domu čp. 48		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 235/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatým zdobením, korpusem Krista, sousoším v patě kříže a tabulkou s nápisem Pochválen pán Ježíš Kristus. Kamenný podstavec byl natřený bílou barvou, je mírně pokryt vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na soukromé zahradě domu čp. 48. Před křížem je dřevěný plot s kamennými sloupky. Dům ještě není zcela dokončen, kolem domu je ponechaný stavební materiál. Dům dle dostupných leteckých snímků není starší než 20 let.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 108: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 109: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 59: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 83

LES.04 Kříž nad rybníkem vedle domu čp. 48		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 193
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel: Hromádkovi
Datace: 1417	Materiál: kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Kamenný kříž k uctění památky zemřelého Václava Hromádky z Lešova, jak je uvedeno na kříži. Na kříži je také socha ukřižovaného Krista, fotografie zemřelého a další text, některé části jsou hůře čitelné. Kříž je na velké části začernalý.		
Vznik a historie objektu: Kříž nechala postavit manželka se synem jako památku svému zesnulému manželovi a otci.		
Popis okolí: Kříž se nachází u plotu domu čp. 48 v části vesnice nad rybníkem. Okolí kříže je zarostlé stromy a vysokou trávou.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 110: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 111: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 60: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 84

LES.05 Kříž u cesty na Radňov		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 317
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Litinový kříž s ukřižovaným Kristem se svatozáří, nápisem INRI, další soškou v patě kříže a tabulkou bez nápisu je začernalý. Podstavec z kamene je natřený bílou barvou. Kříž je nakloněný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž pod třešní se nachází na mezi u cesty z Lešova do Radňova. Prostor není vegetačně upraven. Nad mezí je velká plocha pole a pod silnicí louka svažující se k Nemojovskému potoku.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 112: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 113: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 61: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 85

LES.06 Kříž v poli		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 149/4
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dezolátní
Popis objektu: Pozůstalé opracované kusy původního kamenného kříže.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází v polích severně od Lešova, poblíž samoty U Chábů. Na místě jsou dva vzrostlé stromy – dub a javor. Z místa je pěkný výhled na krajinu.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 114: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 115: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 62: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 86

LES.07 Kříž u Dlouhé Vsi		K. ú.: Lešov
		Poloha: parcela 496
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Kamenný kříž je zlomený a nakloněný směrem do pole. Podezdívka kříže napodobuje kameny. Na kříži je mnoho nápisů, které nejsou čitelné a dvě kulaté plochy, kde byly možná fotografie. Přečíst lze nápisy jako Josef Cháb, Rodina Pruchova.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž mezi dvěma lipami se nachází u odbočky k Dlouhé Vsi. U kříže je ozdobný, kovový plot s kamennými sloupky. Plot na sobě má nános vegetace. Za křížem je vidět pole a střechy domů v Dlouhé Vsi, naproti němu je louka s nově vysazenými dřevinami podél silnice.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 116: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 117: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 63: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

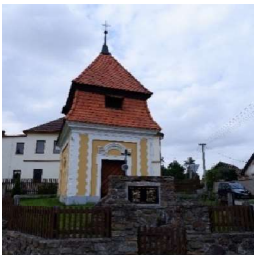

Tab. 87

Lipice

Drobné sakrální památky v katastrálním území Lipice

Mapa č. 64

LIP.01 Návesní kaple		K. ú.: Lipice
		Poloha: parcela 713/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1792	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Jedná se o zděnou barokní kapličku se čtvercovým půdorysem, vnitřním prostorem a mansardovou střechou. Nad oltářem se nachází obraz se sv. Janem Nepomuckým, kterému je kaplička také zasvěcena.		
Vznik a historie objektu: Kaplička byla postavena v době baroka, k roku 1792 se datuje původní zvon. Ten byl v roce 1942 odevzdán a v červnu roku 1943 zazvonil zvon nový, na který se místní obyvatelé složili. František Sankot po válce vyhledal původní zvon.		
Popis okolí: Kaplička se nachází na návsi u hlavní cesty vedoucí skrz vesnici. Prostor u kapličky je vyvýšený, ohraničený dřevěným plotem s kamennou podezdívkou. Za kapličkou je vidět velkou budovu dřívější školy. Nalevo od kapličky je větší travnaté prostranství s hasičskou nádrží, lavičkami a prostorem pro cvičení hasičů. Celý prostor je osázen borovicemi a javory. Kolem dokola prostranství jsou původní chalupy a statky s průčelím směrem na náves.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 118: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 119: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 65: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); Černý (2002); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		
<i>Tab. 88</i>		

LIP.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Lipice
		Poloha: parcela 713/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž s prvky ve stříbrné barvě nese nápis Pochválen buď Ježíš Kristus. Kamenný podstavec je navrchu zčernalý.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: viz LIP.01		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 120: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 121: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 66: Ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 89</i>		

LIP.03 Smírčí kámen		K. ú.: Lipice
		Poloha: parcela 713/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1566/1766	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Žulový kámen ve tvaru obdélníku s useknutými horními rohy a reliéfem jetelového kříže. Na levé straně vyryt nůž a sekera, na pravé kolo.		
Vznik a historie objektu: Na desce je dle Vít et al. (1997) vyryt letopočet 1766 a text ve spodní části, který je den zakryt zemí. Koubek (2007) uvádí letopočet 1566.		
Popis okolí: Smírčí kámen stojí za kapličkou, v zadní části oploceného prostranství. Dále viz LIP.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 122: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 123: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 67: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Koubek (2007); Vít et al. (1997)		

Tab. 90

LIP.04 Boží muka u rybníka		K. ú.: Lipice
		Poloha: parcela 44
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Zděná boží muka s dřevěným křížem a malovaným Kristem u cesty vedoucí přes hráz rybníka. Na fasádě jsou známky porůstání vegetací i pavučiny.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Boží muka se nachází v jižní části vesnice, na hrázi rybníka. Přes hráz vede přístupová cesta k polím. Těsně u božích muk roste mohutná lípa. V blízkosti se nachází chata s posezením a celý prostor, který není nijak zvlášť vegetačně upravován, obklopují vzrostlé stromy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 124: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 125: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 126: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 91

LIP.05 Kříž u cesty do Pejškova		K. ú.: Lipice
		Poloha: parcela 688/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Vlčkovi
Datace: 1900	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž u cesty je značně porostlý vegetací, přesto je vidět nápis ve spodní části kříže, na kterém je prosba za rodinu Vlčkovu. U země je v kameni vyrytý letopočet 1900.		
Vznik a historie objektu: Kříž pravděpodobně nechala zhotovit rodina Vlčkova.		
Popis okolí: Kříž se nachází pod mohutnou lípou u místní komunikace vedoucí k sousednímu Pejškovu. U jedné strany cesty je menší les, na druhé straně se otevírá pohled do krajiny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 127: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 128: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 68: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 92

LIP.06 Kříž na polní cestě		K. ú.: Lipice
		Poloha: hranice parcel 222 a 705/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Krejčovi
Datace: 1921	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž je natřený bílou barvou, nese korpus Krista a nápis s věnováním od rodiny Krejčovy.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na mezi u polní cesty vedoucí k lesu, severovýchodně od Lipice. Po obou stranách kříže byly vysazeny lípy. Cesta mezi lány polí je řídko lemovaná stromořadím.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 129: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 130: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 69: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 93

Myslotín

Drobné sakrální památky v katastrálním území Myslotín

Mapa č. 70

MYS.01 Návesní kaplička		K. ú.: Myslotín
		Poloha: parcela 1096/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1607	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Na Pelhřimovsku patří k nejstarším kaplím kaple v Myslotíně z roku 1607. (Černý, 2002) Kaple má stanovou, střechu ze štípaného šindele a zvoničku. Půdorys kapličky je čtvercový. Nad vchodem je malá nika.		
Vznik a historie objektu: Vznik kaple se odhaduje na rok 1607, dle zbytků sgrafitové výzdoby s nápisy ANNO DOMINI 1607. V roce 1730 byla dostavěna bāň s lucernou. Poslední rekonstrukce proběhla v roce 2012.		
Popis okolí: Kaple se nachází uprostřed vesnice na travnatém prostranství nad hlavní silnicí. Z obou stran kaple rostou mohutné lípy. Před kaplí je umístěn kamenný kříž. Plocha je pravidelně sečena a jsou zde vysazeny další stromy. Kolem dokola jsou rodinné domy se zahradami, pod hlavní silnicí se rozprostírá rybník. Prostor před kaplí slouží ke scházení se a ke konání událostí (např. Martinská slavnost).		
Přílohy:		
		
Foto č. 131: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)	Foto č. 132: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)	Mapa č. 71: ortofotomapa z 50. let
Literatura a zdroje: CENIA (2022); Černý (2002); ČÚZK (2022); Myslotín (2023); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 94

MYS.02 Kříž před návěsní kaplí		K. ú.: Myslotín
		Poloha: parcela 1096/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Kamenný kříž s kamennou sochou Krista a nápisem na podstavci Pochválen buď Pán Ježíš Kristus je nakloněný, porostlý vegetací a pod soškou je prasklina.		
Vznik a historie objektu: Kříž byl vyčištěn při příležitosti rekonstrukce kapličky v roce 2012.		
Popis okolí: Kříž stojí před návěsní kaplí, dále viz MYS.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 133: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 134: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 72: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 95

MYS.03 Kříž u Pelhřimova		K. ú.: Myslotín
		Poloha: parcela 1218/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž s pozlacenou soškou Krista. Na podstavci byl dříve pravděpodobně nápis, který dnes není čitelný. Kříž je porostlý vegetací. Na snímkách je vidět dekoraci na kříži z chvojí a umělých květin.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u hlavní silnice vedoucí z Pelhřimova směrem na Kamenici nad Lipou. Na mezi, kde kříž stojí, rostou duby. Nad mezí vede cyklostezka z Pelhřimova. Okolí kříže není nijak vegetačně upraveno.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 135: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 136: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 73: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 96

MYS.04 Kříž u cesty na Vokov		K. ú.: Myslotín
		Poloha: parcela 559
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Jednoduchý kamenný kříž s korpusem Krista a nápisem Pochválen buď pán Jéžíš Kristus. Kříž je místy výrazně porostlý vegetací a barva oloupaná.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na konci Myslotína směrem na Vokov, u křižovatky cest. Kříž mírně zastíňují dopravní značky. Za křížem je vidět soukromou zahradu a rodinný dům. Za křížem je vysazeno několik keřů zlatice. Trávník je pravidelně sečen.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 137: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 138: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 74: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 97

MYS.05 Kříž v lese nad hlavní silnicí		K. ú.: Myslotín
		Poloha: parcela 1478
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž se stříbrným korpusem Krista, téměř bez známek porostu vegetací. Kříž je zřejmě pravidelně navštěvován.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází nad křižovatkou lesních cest, v lese nad hlavní silnicí z Pelhřimova. Kolem kříže vede žlutá a modrá turistická trasa. Ke kříži je vyšlapaná cestička a z obou stran kříže jsou kamenné sloupky. Okolí není vegetačně upraveno, rostou zde stromy a po zemi se plazí šlahouny malin a ostružin. U kříže rostou trsy trávy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 139: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 140: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 75: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 98

Nemojov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Nemojov

Mapa č. 76

NEM.01 Návesní kaplička		K. ú.: Nemojov
		Poloha: parcela 696/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datum: 1924	Materiál: zdivo, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zděná kaplička s výklenkem, ve kterém je umístěn litinový kříž a se zvonem. Základy jsou kamenné.		
Vznik a historie objektu: Kaplička prošla rekonstrukcí, kdy byla zejména staticky zajištěna.		
Popis okolí: Kaplička stojí u rozcestí v pomyslném středu vesnice. Menší prostor u kapličky je vydlážděn. V bezprostřední blízkosti kapličky vede elektrické vedení. Kapličku obklopují rodinné domy se zahradami.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 141: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 142: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 77: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

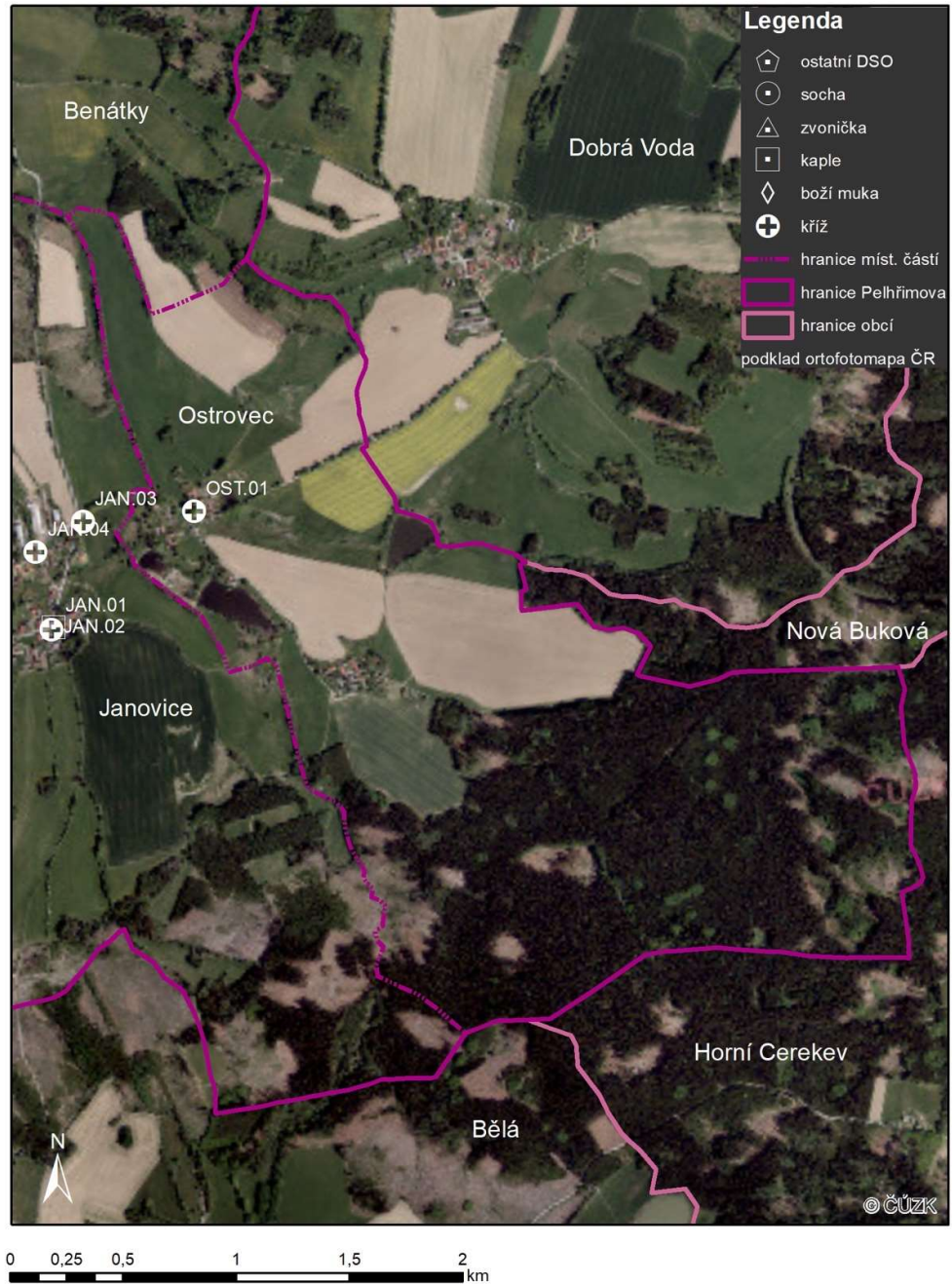
Tab. 99

NEM.02 Kříž u cesty		K. ú.: Nemojov
		Poloha: parcela 833
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datum: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobený litinový kříž s korpusem Krista, nápisy INRI a Pochválen buď pán Ježíš Kristus stojí na kamenném podstavci, který je mírně porostlý vegetací. Ke kříži je připevněna váza z pet láhve s umělou květinou.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na kopci nad vesnicí u křižovatky. Křižovatku lemují meze a pole. Kříž se nachází u pole na trávě, bez další vzrostlé zeleně.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 143: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 144: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 78: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 100

Ostrovec

Drobné sakrální památky v katastrálním území Ostrovec u Houserovky

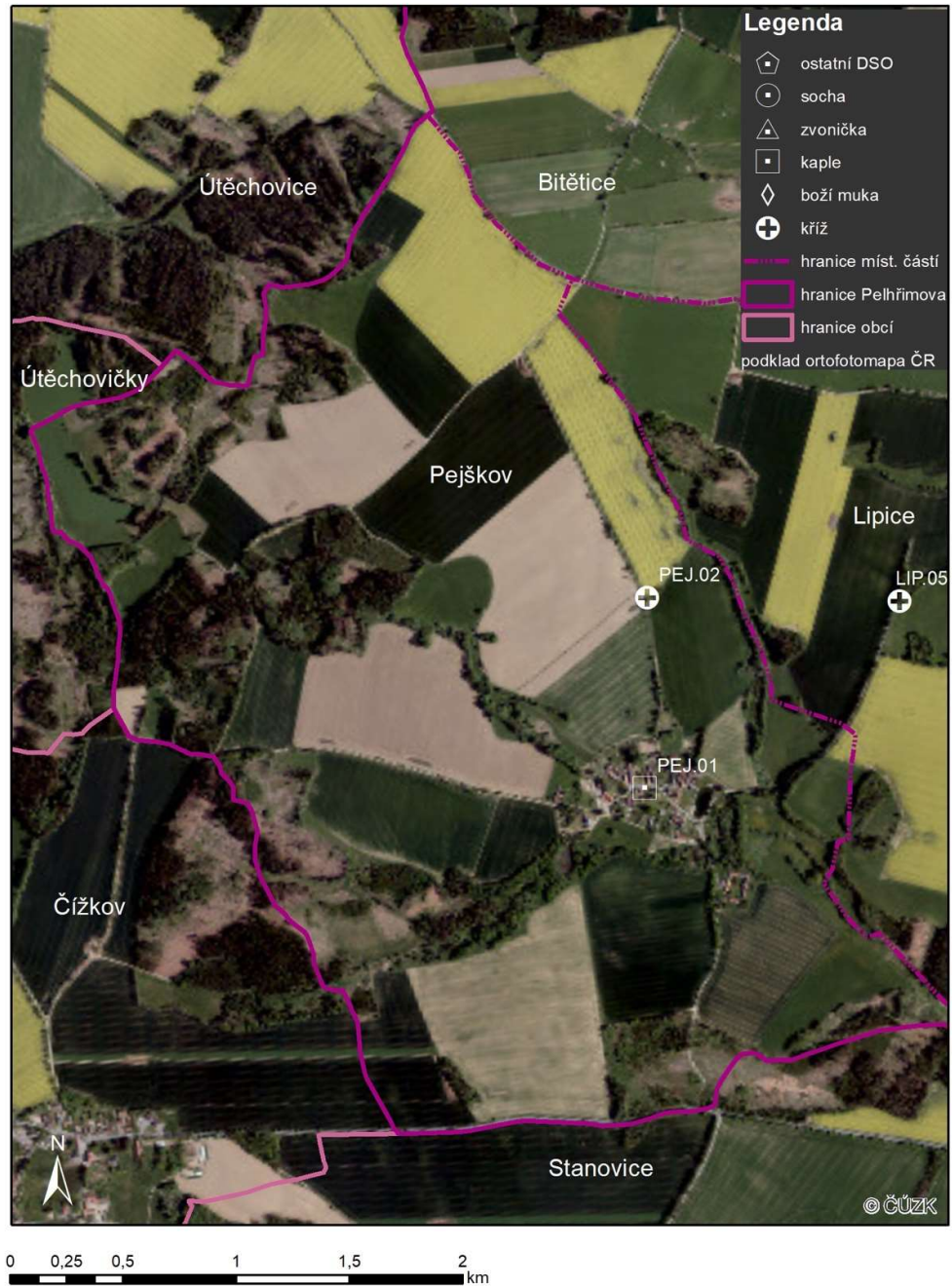
Mapa č. 79

OST.01 Kříž na návsi		K. ú.: Ostrovec u Houserovky
		Poloha: parcela 728/5
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatými prvky je značně porostlý vegetací. Kamenný podstavec není ve vegetaci dobře viditelný, působí neopracovaně.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází uprostřed malé vesnice, na návsi, která je zároveň křižovatkou cest. Kříž je umístěn za plotem. U kříže roste šípek a maliník. Před křížem na návsi je autobusová zastávka, poštovní schránka a místo pro kontejnery. Za křížem se nachází menší rybník. Cestu z Ostrovice do Janovic probíhající kolem kříže lemují lípy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 145: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 146: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 80: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 101

Pejškov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Pejškov

Mapa č. 81

PEJ.01 Kaple na návsi		K. ú.: Pejškov
		Poloha: parcela 20
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kaplička čtvercového půdorysu s vnitřním prostorem, stanovou střechou a zvoničkou. Střecha kaple je výrazně pokryta nánosem vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaple se nachází v severní části návsi. Před kaplí jsou vysazeny dva buxusy a cesta ke vchodu je vydlážděna. Na jedné straně, která pak navazuje na rodinný dům, jsou vysázeny zeravy. Kolem kapličky prochází úzká místní komunikace. Proti vchodu do kaple jsou původní stavení se svými zahradami. Za kapličkou je otevřený prostor návsi, kde je umístěno malé dětské hřiště s lavičkou, rostou zde vzrostlé borovice, lípa a je tu i několik nově vysazených dřevin.		
Přílohy:		
		
<small>Foto č. 147: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</small>	<small>Foto č. 148: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</small>	<small>Mapa č. 82: ortofotomapa z 50. let</small>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 102

PEJ.02 Kříž		K. ú.: Pejškov
		Poloha: parcela 474
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Česká republika	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatým korpusem Krista se svatozáří. Horní zlatá tabulka s nápisem INRI je mírně ulomená. Na cedulce pod Kristem je napsáno Bud' vůle tvá. Kamenný podstavec je natřený barvou, která je z velké části oloupaná. Podstavec je ozdoben kovovým páskem a uprostřed podstavce je patrný vyrytý symbol srdce.		
Vznik a historie objektu: Bod na mapě je vidět na mapách z 2. vojenského mapování z 1836-1852.		
Popis okolí: Kamenný kříž stojí na křižovatce polních cest severně od vesnice. Cesta ke kříži je nepravidelně lemována stromy. U kříže roste starý, mohutný jírovec maďal. Prostor u kříže vyplňují nanesené, neopracované kameny. Před křížem je betonový kruh ohraničující zřejmě původní studnu, u které roste janovec. Prostor před křížem je ohraničen nízkým dřevěným plotem.		
Přílohy:		
		
<small>Foto č. 149: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</small>	<small>Foto č. 150: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</small>	<small>Mapa č. 83: druhé vojenské mapování (1836-1852)</small>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 103

Pelhřimov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Pelhřimov - detail

0 0,5 0,75 1 km

Mapa č. 84

Drobné sakrální památky v katastrálním území Pelhřimov

Mapa č. 85

PEL.01 Kašna se sochou sv. Jakuba		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3302/2
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Autor: J. Schlesinger, J. Bouda
Datace: 1828	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenná kašna s barokní sochou sv. Jakuba se svatozáří a poutnickou holí zakončenou křížem (patron poutníků), který drží džbán, pod ním jsou čtyři lvi chrlící vodu. Kašna je součástí městské památkové rezervace, která byla prohlášena v roce 1969.		
Vznik a historie objektu: Podle nápisu na kašně na jednom ze 6 pilastrů je kašna z dílny J. Schlesingera ze Světlé nad Sázavou (1828). Na jiném pilastru je nápis J. Bouda z Jindřichova Hradce (1888).		
Popis okolí: Kašna se nachází uprostřed čtvercového Masarykova náměstí, kolem kašny jsou rozmístěny lavičky a květináky s výzdobou podle ročních období.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 151: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 152: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 153: Fotografie z roku 1952 (zdroj: Čech)</i>
Literatura a zdroje: Čech (2016); Černý (1996); ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Pelhřimovsko (2023)		

Tab. 104

PEL.02 Kříž na rohu Šrejnarovského domu		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 4
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: po roce 1614	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový pozlacený kříž s ukřížovaným Kristem se svatozáří, nápisem Iesus Nazarenus Rex a ostrými šipkami ve spodní části je postaven na kamenném podstavci.		
Vznik a historie objektu: Dům byl postaven v roce 1614.		
Popis okolí: Kříž je umístěn ve výklenku na rohu Šrejnarovského domu v severozápadní části Masarykova náměstí. Pozdně renesanční dům s mansardovou střechou je chráněn jako kulturní památka. V současnosti slouží jako informační centrum a muzeum – Síň Lipských.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 154: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 155: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 156: Pohled Rozálie Vaňkové, 1915 (zdroj: Pelhřimovský magazín)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); Pelhřimov (2017); Pelhřimovský magazín (2023)		

Tab. 105

PEL.03 Socha sv. Václava		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3302/3
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Jan Pauly Autor: Ludvík Šimek
Datec: 1931	Materiál: bronz	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Bronzová socha sv. Václava s nápisem na podstavci: Svatý Václave nedej zahynouti nám nabudoucím!		
Vznik a historie objektu: Sochu nechal v roce 1931 zhotovit prelát Jan Pauly dle modelu sochaře Ludvíka Šimka. V této době došlo k vykácení javorů v této části náměstí.		
Popis okolí: Socha sv. Václava je umístěna před zámekem pánů z Říčan v západní části Masarykova náměstí. U sochy jsou vysazeny čtyři buxusy. Výzdoba se mění dle ročních období.		
Přílohy:		
		
Foto č. 157: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)	Foto č. 158: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)	Foto č. 159: Zajatci před zámekem, 1916 (zdroj: Pelhřimovský magazín)
Literatura a zdroje: Černý (1996); ČÚZK (2022); Pelhřimovský magazín (2023)		

Tab. 106

PEL.04 Socha sv. Jana Nepomuckého		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3302/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: 18. století	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Socha sv. Jana Nepomuckého je barokní, z 18. století. Sv. Jan Nepomucký je mimo jiné patronem zpovědníků a mlčenlivosti, zde je vyobrazen se svatozářím, v ruce třímá kříž. Socha je na hranatém podstavci.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Socha je umístěna u kostela sv. Bartoloměje za Šrejnarovským domem. Okolní plocha je vydlážděna.		
Přílohy:		
		
Foto č. 160: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)	Foto č. 161: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)	Foto č. 162: Historická fotografie sochy (zdroj: Pelhřimovský magazín)
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Ravik (2006); Pelhřimovský magazín (2023)		

Tab. 107

PEL.05 Kříž před kostelem sv. Bartoloměje		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3312
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatým ukřížovaným Kristem, madonou nesoucí kříž a nápisy INRI, Náš Pán šel až na smrt naší vinou a MISIE 2005. Podstavec je kamenný s litinovým držátkem na vázu, v něm jen umístěna umělá květina.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází před vstupem do kostela sv. Bartoloměje, napravo od něj je Divadlo Lubomíra Lipského a nalevo fara. Na protější straně je vstup do Děkanské zahrady. Před vstupem do kostela jsou vysazeny dvě lípy a další pak lemují cestu kolem kostela. U cesty jsou mezi lipami také betonové květníky s různými dřevinami.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 163: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 164: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 86: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 108

PEL.06 Kříž na Jihlavské bráně		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 82
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: po roce 1554	Materiál: kov	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Dřevěný kříž s ukřížovaným Kristem a Pannou Marií nese nápis INRI.		
Vznik a historie objektu: Brána dnešní podoby byla postavena po požáru v roce 1554. Ve věži je nyní Muzeum rekordů a kuriozit.		
Popis okolí: Kříž je umístěn na Jihlavské (Dolní) bráně v Palackého ulici vedoucí z Masarykova náměstí. Dolní brána je kulturní památkou. Na jedné straně ulice jsou městské domy s obchody v přízemí, na druhé byl postaven Dům služeb. Na jedné straně ulice jsou vysázeny okrasné třešně.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 165: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 166: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 167: Pohled na Jihlavskou bránu, 1911 (zdroj: Pelhřimovský magazín)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Pelhřimovský magazín (2023)		

Tab. 109

PEL.07 Kříž na rohu Mléčných lahůdek		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 41
Ochranný režim: součást památkové rezervace	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobený litinový kříž se zlatou soškou ukřižovaného Krista, sousoším u paty kříže a nápisem INRI.		
Vznik a historie objektu: Křížek byl do výklenku navrácen po roce 1989.		
Popis okolí: Kříž se nachází ve výklenku domu čp. 27 na Masarykově náměstí, kde fungují Mléčné lahůdky. Renesanční dům, přestavěný v 19. století, je kulturní památkou. Před domem bývá v létě dřevěná terasa se sezením a slunečníky. V okolí jsou další městské domy.		
 Přílohy:		
		
<i>Foto č. 168: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 169: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 170: Fotografie z roku 1971, pohled na Rynářskou bránu (zdroj: Čech)</i>
Literatura a zdroje: Čech (2016); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 110</i>		

PEL.08 Kříž před Rynářskou bránou		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 33
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: dřevo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Velký dřevěný kříž s malovanými postavami ukřižovaného Krista a Pannou Marií, nahoře nechybí cedulka s nápisem INRI. Malba je poměrně poškozená, málo výrazná.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je pověšen na fasádě domu čp. 259 v Tylově ulici, kde je cukrárna. Je odtud vidět na Rynářskou (Horní) bránu, která je památkově chráněna a kavárnu Na Kolíbce, která je nazvaná podle brány zvané Kolíbka. Před Rynářskou bránou je menší parkoviště. Naproti kříži jsou městské domy s obchody v přízemí. Dříve byl kříž umístěn na fasádě více vpravo, jak ukazují dochované fotografie. Pod křížem byla také kašna, která byla mezi lety 1899-1909 odstraněna.		
 Přílohy:		
		
<i>Foto č. 171: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 172: Fotografie před rokem 1900 (zdroj: Kvášová)</i>	<i>Foto č. 173: Stav z roku 1936 (zdroj: Čech)</i>
Literatura a zdroje: Čech (2016); ČÚZK (2022); Kvášová (2008)		
<i>Tab. 111</i>		

PEL.09 Mozaika Hlavy Kristovy v Děkanské zahradě		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 484/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: F.B Vaněk Autor: Viktor Foerster, František Bílek
Datace: 1900-1915	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Mozaika je umístěna na hrubě otesaném, nepravidelném, mohutném žulovém kameni s křížem na svém vrcholu. Celý objekt je zhruba 2 m vysoký. Mozaiku lemuje reliéf. Kámen i mozaika jsou pokryty vegetačním pokryvem a barevnost mozaiky není tak výrazná.		
Vznik a historie objektu: Mozaiku Hlavy Kristovy zadal pravděpodobně v Pelhřimově působící děkan F. B. Vaněk. Mozaiku o rozměrech 37x26 cm, která je zasazena do žulového kamene tesaného F. Bílkem, vyhotovil V. Foerster. Dílo bylo umístěno do Děkanské zahrady v roce 1916 mezi lípy. Zahradu obnovil také děkan F.B. Vaněk. V roce 2000 byla mozaika i kámen zrestaurovány.		
Popis okolí: DSO se nachází na rozcestí mezi chodníky v Děkanské zahradě, za DSO se otevírá pohled na dětské hřiště a bytové domy. V těsné blízkosti rostou dvě mohutné lípy.		
Přílohy:		
		
Foto č. 174: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)	Foto č. 175: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)	Foto č. 176: Detail mozaiky (zdroj: Klub přátel historického Pelhřimova, z.s.)
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); Klub přátel historického Pelhřimova, z.s. (2015)		

Tab. 112

PEL.10 Boží muka v Děkanské zahradě		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 493/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: 1696	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Pilířovitá boží muka s třemi nikami na vrcholu a křížkem a špičce. V nikách byly dřívě malby. Na soklu jsou vyryty nápisy a na dřívku symboly z umučení Krista.		
Vznik a historie objektu: Boží muka původně stála u cesty na Starý Pelhřimov a do Děkanské zahrady byla přesunuta v roce 2009.		
Popis okolí: Boží muka jsou umístěna v Děkanské zahradě na okraji záhonu s růžemi a levandulemi. Za božími muky jsou vidět vzrostlé stromy v zahradě. Zahrada upravená a udržovaná.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 177: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 178: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 179: Boží muka u cesty do Starého Pelhřimova (zdroj: Muzeum Vysočiny Pelhřimov)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Muzeum Vysočiny Pelhřimov (2023)		
<i>Tab. 113</i>		

PEL.11 Boží muka s pietou v Děkanské zahradě		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 484/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Mikovští
Datec: 1661	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenná boží muka s kamennou soškou Piety Taferlské se zlatou svatozáří. Na podstavci jsou také vyryty nápisy a na dřívku různé symboly. Kříž končí vrcholovým kamenným křížem.		
Vznik a historie objektu: Boží muka byla postavena na objednávku manželů Mikovských a původně stála na rozcestí silnice do Tábora a Prahy, později (kolem roku 2000) byla přesunuta do Děkanské zahrady.		
Popis okolí: Boží muka v Děkanské zahradě jsou umístěna na travnaté ploše pod dětským hřištěm. Před objektem jsou vysazeny jehličnany, které pohledově boží muka ohraničují. Za božími muky je vidět bytové domy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 180: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 181: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 182: Boží muka na původním stanovišti (zdroj: Muzeum Vysočiny Pelhřimov)</i>
Literatura a zdroje: Černý (2006); ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Muzeum Vysočiny Pelhřimov (2023)		
<i>Tab. 114</i>		

PEL.12 Boží muka na křižovatce Strachovské a Pichmannovy ulice		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3347
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1693	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Sloupková, barokní boží muka s hranolovým soklem, na kterém jsou vyryté nápisy. Sloupek je válcový a v kaplici s nikou je umístěna kamenná socha Panny Marie s Ježíškem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Boží muka se nacházejí na křižovatce Strachovské a Pichmannovy ulice před živým plotem soukromé zahrady. Vedle božích muk je postavena venkovní skříň elektroměru, dopravní značka a odpadkový koš. Proti objektu stojí kubistická Drechslerova vila.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 183: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 184: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 185: Snímek po roce 1913 (zdroj: Pelhřimovský magazín)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Pelhřimovský magazín (2023)		

Tab. 115

PEL.13 Kaple sv. Kříže		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 961
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: P. Vojtěch Holý Autor: Josef Šlechta
Datace: 1883-1886	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Novogotická kaple s podélnou lodí a křížovou klenbou i s věží nad vstupem, ke kapli vede 33 schodů a 14 zastavení křížové cesty.		
Vznik a historie objektu: Původně stála na místě kaple sv. Kříže barokní kaple Božího hrobu z roku 1671, kterou nechal postavit Jan Kryštof Blažejovský se svou ženou. V roce 1750 se ke kapli přistavěl ještě kostel s věží. Během vlády Josefa II. stavba chátrala a rada města nechala v letech 1865-1866 kostel zdemolovat loď s úmyslem postavit nový. Kapli sv. Kříže v neogotickém stylu nechal na Kalvárii postavit děkan P. Vojtěch Holý dle plánů Josefa Šlechty v letech 1883-1886. Kapli vysvětil v roce 1886 P. Vojtěch Holý. Ke kapli vedlo 33 schodů symbolizujících Kristův věk a 14 zastavení křížové cesty, která byla v roce 1960 odstraněna. Hřiště za kaplí bylo vybudované v první polovině 20. století. V roce 2012 převzalo kapli do majetku Město Pelhřimov, které ji nechalo v letech 2013-2015 zrekonstruovat do původního vzhledu na základě dochovaných podkladů.		
Popis okolí: Kaple je postavena na návrší nad křížovatkou s kruhovým objezdem. Podél schodů jsou vysázeny lípy, svah je osázen půdopokryvnými růžemi a dalšími dřevinami. Za kaplí je hřiště s umělým povrchem, na jedné straně velké parkoviště pro Kulturní dům Máj a na druhé straně prochází kolem kaple silnice ve směru na Novou Cerekev. Na protější straně je vidět kino Vesmír, menší parkovou plochu s dětským hřištěm a pivovar.		
Přílohy:		
		
Foto č. 186: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Foto č. 187: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)	Foto č. 188: Pohlednice z roku 1912 (zdroj: Čech)
Literatura a zdroje: Čech (2016); Černý (2006); Černý (1996); ČÚZK (2022); NPÚ (2015); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 116

PEL.14 Kříž U Stráže		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3462/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Kraj Vysočina	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Děrovaný litinový kříž s korpusem Krista se svatozáří a madonou v patě kříže. Podstavec je kamenný, porostlý mechem. Na kříži je připevněný kruhový držák na vázu.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na konci Pelhřimova na křižovatce směrem na Vlásenici. Hlavní cestu křížuje cyklostezka a cesta k rybníku Stráž. U kříže roste mohutná lípa.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 189: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 190: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 87: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 117

PEL.15 Kaple sv. Mikuláše		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2838
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1850-1855	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Klasicistní kaple zasvěcená svatému Mikuláši má obdélníkový půdorys s vnitřním prostorem a se sedlovou střechou a trojúhelníkovými štíty.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla postavena městem mezi lety 1850-1855 na místě původní barokní, již zchátralé kaple z první poloviny 18. století, která byla zbořena kvůli svému dezolátnímu stavu. Ke kapli se váže pověst o zbožném sedlákově, který se sem chodil modlit tak dlouho, až do kamene u kaple vytlačil důlky.		
Popis okolí: Kaple se nachází na kopci u cesty na Vlásenici. Cesta je lemovaná alejí s javory, lípami a duby. U kapličky je umístěna dřevěná lavička s výhledem na Pelhřimov.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 191: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 192: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 88: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: Černý (2006); ČÚZK (2022); Kvášová (2008); NPÚ (2015)		

Tab. 118

PEL.16 Kaple sv. Floriána		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2727/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 17. století	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zděná barokní kaplička z konce 17. století s volským okem nad vchodem a kovanou mříží před dveřmi.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla postavena v době baroka na konci 17. století, v polovině 18. století upravena do současné podoby a v roce 1788 byla odsvěcena a prodána měšťanovi Václavu Kolínskému z Pelhřimova. Dnes je kaple znovu vysvěcena a opravena.		
Popis okolí: Kaple se nachází na kopci nad Pelhřimovem, za kopcem je rybník Stráž. Ke kapli je vybudovaná nová stezka, která vede až k rybníku Stráž. U kaple rostou dvě lípy a je zde i menší záhon s květinami a lavička. Od kaple je výhled do krajiny na všechny světové strany.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 193: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 194: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 89: druhé vojenské mapování (1836-1852)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Drobné památky (2023); NPÚ (2015)		
<i>Tab. 119</i>		

PEL.17 Kříž v Javorové		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2652/11
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kovový kříž s dekorem dřeva, korpusem Krista, nápisem INRI a tabulkou s nápisem Pochválen buď Pán Ježíš KRISTUS. Podstavec je kompletně porostlý břečťanem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází za plotem v jedné ze zahrad u vjezdu do zahrádkářské osady u Javorové ulice. U křížku se rozdělují příjezdové cesty. Osadou prochází železnice. Od křížku je pohled na pole a průmyslovou zónu. U křížku roste mohutná lípa.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 195: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 196: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 90: druhé vojenské mapování (1836-1852)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 120</i>		

PEL.18 Kříž v ulici F. Bílka		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2925/23
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobený litinový kříž s korpusem Krista, který má nad hlavou růže a paprsky svatozáře, v patě kříže je umístěna soška anděla, nechybí nápis INRI. Podstavec je kamenný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na křižovatce ulic F. Bílka a Plk. Švece na travnatém prostoru u památné lípy. O kousek dál je lavička odkud byl dříve výhled na město, nyní ve výhledu brání bytový dům. Jedná se o část města se zástavbou rodinných vil.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 197: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 198: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 91: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 121

PEL.19 Kříž v Městských sadech		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3478/24
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky, korpusem Krista a nápisem INRI. Zdobení kříže překrývají dekorace z umělých květin. Podstavec je kamenný, natřený bílou barvou. Celý kříž je výrazně pokryt vegetací. Kříž je mírně nakloněný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází v západní části Městských sadů u Sdružené ulice. U kříže rostou dvě památné lípy srdčité. Ke křížku vede asfaltová stezka. Okolí křížku je tvořeno lesoparkem.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 199: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 200: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 92: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022)		

Tab. 122

PEL.20 Socha sv. Jana Nepomuckého v Městských sadech		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 583
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1724	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Barokní socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1724 na kamenném podstavci s vyřtým srdcem. Sv. Jan Nepomucký drží bilet a kříž, nad hlavou má zlatou svatozář. Nepomucký je ochráncem mostů, bezpečných cest a také ochránce před vodními živly.		
Vznik a historie objektu: Socha původně stála na Kamenném mostě, ale v roce 1862 byla stržena povodní, proto se přesunula opodál. Dnes je umístěna v Městských sadech. Socha byla v roce 2007 restaurována.		
Popis okolí: Socha se nachází na kraji Městských sadů u řeky Bělé. V této části vede do sadů malý most přes řeku. Prostor u sochy je zatravněný a pravidelně sečený. V okolí jsou vzrostlé olše, buky a lípy.		
Přílohy:		
		
<p><i>Foto č. 201: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i></p>	<p><i>Foto č. 202: Regulace Bělé protékají kolem Městských sadů, vlevo nyní tenisové kurty (zdroj: Pelhřimovský magazín)</i></p>	<p><i>Mapa č. 93: ortofotomapa z 50. let</i></p>
Literatura a zdroje: Černý (1996); ČÚZK (2022); Drobné památky (2023); NPÚ (2015); Pelhřimovský magazín (2023); Ravik (2006)		

Tab. 123

PEL.21 Kříž na Humpolecké		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3394/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Česká republika	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se zlatými prvky, korpusem Krista s paprsky svatozáře, nápisem INRI a tabulkou s nápisem Buď pochválen pan Ježíš Kristus. Kamenný podstavec je natřený bílou barvou. Na kříži a na zemi před křížem jsou dekorace z umělých květin.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází v Humpolecké ulici, na mezi u silnice ve směru na Humpolec. U kříže je kamenný patník a malá lavička. Na této straně silnice se rozkládá smíšený les. V letních měsících je kříž skrz vegetaci špatně viditelný.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 203: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 204: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 94: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 124

PEL.22 Kříž u zahrádek na Humpolecké		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3400/4
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Česká republika	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrným zdobením, korpusem Krista, andělem držícím kříž a madonou v patě kříže. Podstave je kamenný, mírně porostlý vegetací. U kříže je dekorace z chvojí a umělých květin.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u Humpolecké ulice, při odbočce do zahrádkářské osady. Kříž je umístěn ve svahu porostlém mechem, za ním jsou schody a vstup do zahrady. Okolo rostou smrky, břízy a další dřeviny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 205: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 206: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 95: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 125

PEL.23 Kaple sv. Anny		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 1873
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Matěj Mauritius Klokotský, Samuel Klokotský
Datace: 1699-1700	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dezolátní
Popis objektu: Jednoduchá kaple sv. Anny s křížovou klenbou je v havarijním stavu, bez střechy, oken a dveří. Ke stavbě bylo použito smíšené zdivo. Kaple patří mezi ohrožené památky.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla postavena jako poutní, v době baroka v letech 1699-1700. Nechali ji vystavět měšťané Klokotští a původní zasvěcení bylo Proměnění Páně na hoře Tábor. Mše se tu konaly dvakrát do roka a jednou ročně do kaple přišla pouť. Kolem roku 1730 byla kaple zasvěcena sv. Anně. Za vlády Josefa II. byla kaple prodána soukromému majiteli. Později, v 19. století, se konání poutí obnovilo a kaple byla opět navštěvována. Zchátrala v 60. letech.		
Popis okolí: Kaple se nachází severozápadně od města Pelhřimov, ve směru na Pelhřimov. Leží téměř na hranici menšího smíšeného lesa a pole. Okolí není zvláště vegetačně upraveno. Poblíž se nachází dřevěná lavička, informační tabule a kříž.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 207: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 208: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 205: Původní podoba kaple (zdroj: Kvášová)</i>
Literatura a zdroje: Černý (2006); ČÚZK (2022); Kvášová (2008); NPÚ (2015); Valenčík (2006)		

Tab. 126

PEL.24 Kříž u kaple sv. Anny		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 1900/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobení litinový kříž se stříbrným korpusem Krista a sousoším v patě kříže, nechybí nápis INRI. Kříž má podpěru. Podstavec je kamenný s pokryvem vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází před starým dubem u kaple sv. Anny. Dále viz PEL.23.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 209: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 210: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 96: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 127

PEL.25 Kříž u Nemocnice		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 1662/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž s pozlaceným korpusem Krista, sousoším v patě kříže a nápisem INRI. Podstavec je kamenný, hruškovitého tvaru.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází v ulici Slovanského bratrství proti nemocnici na svahu pod vzrostlým javorem. Za křížem je stříhaný živý plot patřící k soukromé zahradě. Před křížem byl pokus o výsadbu nějakých trvalek. Před křížem je také přechod pro chodce a několik značek, které pohledově kříž zastíňují.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 211: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 212: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 97: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 128

PEL.26 Kříž pod hřbitovem		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 1536/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kříž s korpusem Krista a nápisem buď vůle tvá má kamenný podstavec, který je ve vrchní části okovaný a nese držák na vázu s květinami. Kříž i okovaná část podstavce jsou podstatně zrelé.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází pod hřbitovem na zatravněném ostrůvku uprostřed křižovatky několika ulic. U kříže je vysazen buk a tavelníky. Součástí ostrůvku jsou také dopravní značky.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 213: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 214: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 98: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 129

PEL.27 Kříž v ulici F. B. Vaňka		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2333/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž je špatně viditelný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází za garážemi v ulici F. B. Vaňka. Kříž je umístěn pod mohutnými lipami na svahu, který je hodně zarostlý a špatně dostupný.		
Přílohy:		
		
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 130

PEL.28 Kříž na Křešnické		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3418/6
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dezolátní
Popis objektu: Na místě je nyní jen kamenný podstavec s vyrytým symbolem kříže. Kříž je ulomený a částečně je odlomený i kamenný podstavec.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na Křešnické ulici u silnice ve směru na Putimov. Kříž stojí konkrétně u odbočky na polní cestu vedoucí ke hřbitovu. Cesta je lemovaná alejí stromů různých druhů – duby, javory, jeřabiny.		
Přílohy:		
		
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 131

PEL.29 Kříž na Křešnické ve směru k vodojemu		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2311/4
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Jednoduchý, hladký litinový kříž se stříbrnou cedulkou a sochou ukřižovaného Krista je na kamenném podstavci s vyrytými reliéfy (nejspíš symbol Božského srdce). Podstavec na sobě má nános vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na Křešnické ulici u silnice ve směru na Putimov, konkrétně u odbočky na cestu k vodojemu. U kříže rostou janovce. Nad křížem se rozkládá pole, které ohraničuje menší zahrádkářská oblast a vodojem na kopci.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 219: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 220: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 101: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 132

PEL.30 Kříž na Křešnické u odbočky na Skrýšov		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3419/16
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Kraj Vysočina	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Zdobení litinový kříž se stříbrným korpusem Krista, nápisem INRI, tabulkou bez nápisu a soškou držící kříž a pohár. Kamenný podstavec s vyrytými symboly vepředu i na bocích je natřený bílou barvou a pokrytý nánosem vegetace. Kříž je nakloněný. Před křížem je váza s umělými květinami.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na Křešnické u silnice ve směru na Putimov. Hlavní silnici křížuje odbočka na Skrýšov a polní cesta. Cesta na Putimov je lemovaná alejí. U kříže je na snímku z ledna 2022 lípa, která se v létě zlomila a skácela.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 221: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 222: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 102: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚŽK (2022)		

Tab. 133

PEL.31 Kříž v poli nad Akátovou ulicí		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2348/78
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Zdobený děrovaný kříž se stříbrným nápisem INRI a sochou ukřižovaného Krista. Podstavec je kamenný a pokrytý nánosem vegetace. Kříž je mírně nakloněný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází východně od Pelhřimova v poli nad Akátovou ulicí. Kříž je situován v remízku mezi poli. U kříže rostou dvě mohutné lípy. Za křížem jsou velké balvany, před křížem jsou další poházené kameny, některá z nich opracovaná. Od kříže je výhled na město.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 223: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 224: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 103: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 134

PEL.32 Kříž na Skryšovské		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3427/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Jednoduchý, nízký, kovový kříž na kamenném podstavci, na kterém jsou ve spodní části vyryté nápisy.		
Vznik a historie objektu: Na mapách z třetího vojenského mapování je kříž zobrazen na protější straně cesty viz přílohy.		
Popis okolí: Kříž se nachází u křižovatky Skryšovské a Smrkové ulice mezi několika vzrostlými akáty. Mez není jinak vegetačně upravena. Na jedné straně cesty se nachází obytná část s rodinnými domy, na druhé průmyslová část.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 225: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 226: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 104: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 135

PEL.33 Kaple Panny Marie Bolestné		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 381/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Římskokatolická farnost Pelhřimov	Objednavatel: Tobiáš J. X. Grötzl Autor: Giovanni a Antonio Reverelliovi
Datace: 1710-1714	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Centrální, osmiboká barokní kaple s kupolí a balkonem nad vstupem a dvěma věžemi v severní části.		
Vznik a historie objektu: Kapli Bolestné Panny Marie nechal postavit v letech 1710-1714 Tobiáš Josef Xaver Grötzl dle italských architektů. Kaple sloužila jako poutní a vedla k ní cesta lemovaná lipovou alejí. V roce 1759 byla ke kapli přistavěna kaple sv. Floriána s ambity pro poutníky. Poutě ukončily josefínské reformy a kaple byla prodána Josefu Tomšímu. Na konci 18. století byl ke kapli přemístěn hřbitov a přistavěna márnice, protože původní hřbitov u kostela sv. Víta nespĺňoval dostatečnou vzdálenost od obce. V 19. století bylo zrušeno několik ambítů kvůli stavbě silnice, ve zbývajících jsou dnes umístěny smírčí kameny z okolí a několik náhrobků. V polovině 19. století byl hřbitov u kaple zrušen a kaple sv. Floriána přestavěna na byt. Dnes je v ambitech prodejna s rybářskými potřebami.		
Popis okolí: Kaple se nachází na rohu nádražní ulice poblíž autobusového nádraží. Okolo kaple je kamenná zídka, takže je vyvýšena nad silnicí. Před vstupem do kaple je několik schodů a kolem ní vedle vydlážděný chodník. Po stranách jsou menší travnaté pásy se vzrostlým bukem, javory a dalšími menšími keři lemujícími zídku. U zídky na jedné straně jsou také kamenné patníky spojené kovovou tyčí. U kaple se nachází také boží muka, smírčí kameny přemístěné z okolí a několik náhrobních kamenů z původního hřbitova. Na ploše, kde byl dříve hřbitov je dnes menší park. Poslední rekonstrukce proběhla v 90. letech 20. století.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 227: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 228: Pohled na kapli kolem roku 1907 (zdroj: Čech)</i>	<i>Foto č. 229: Brána na hřbitov (zdroj: Kvášová)</i>
Literatura a zdroje: Čech (2017); Černý (1996); Černý (2006); ČÚZK (2022); Kvášová 2008; NPÚ (2015)		

Tab. 136

PEL.34 Boží muka u kaple Panny Marie Bolestné		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 381/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1838	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenná, sloupovitá boží muka se třemi nikami v kapli a vrcholovým křížkem. Na kapli je na zadní straně vyryt letopočet 1838.		
Vznik a historie objektu: Boží muka stála původně u silnice na Rynárec, ke kapli byla přemístěna v polovině 20. století.		
Popis okolí: Boží muka se nacházejí na východní straně u kaple Panny Marie Bolestné. Dále viz PEL.33.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 230: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 231: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 232: Původní umístění u silnice na Rynárec (zdroj: Muzeum Vysočiny Pelhřimov)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); Muzeum Vysočiny Pelhřimov (2023); NPÚ (2015)		

Tab. 137

PEL.35 Skupina smírčích a náhrobních kamenů u kaple		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 381/1
Ochranný režim: kulturní památka	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Soubor náhrobních kamenů z původního hřbitova u kaple Panny Marie Bolestné, který fungoval od konce 18. století do poloviny 19. století a smírčích kamenů, které sem byly převezeny z okolí.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Viz PEL.33.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 233: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 234: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 235: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); NPÚ (2015)		

Tab. 138

PEL.36 Kaple na Pekle		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 3048
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kaple čtvercového půdorysu se stanovou střechou a vrcholovým křížem. Vstup do kaple s obloukem je bez dveří. Na bocích kaple jsou obdélníkové niky. Uvnitř kaple je dřevěná stolička se svíčkou. Snímky jsou ze srpna 2021, poté byla opravena střecha a fasáda kaple.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází severozápadně od Pelhřimova v části s místním názvem Peklo. Naproti kapli se nachází zemědělská usedlost, za kaplí roste hustá vegetace se zastoupením javoru, dubu a bezu.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 236: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 237: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 105: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 139

PEL.37 Výklenková kaple u cesty do Rynárce		K. ú.: Pelhřimov
		Poloha: parcela 2392/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Zděná výklenková kaple se stanovou střechou. Ve výklenku je umístěn litinový kříž s korpusem Krista, nápisem INSRI a tabulkou pro další nápis. Kaple je ve špatném stavu s opadanou omítkou.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kaple se nachází za Pelhřimovem u cesty do Rynárce, konkrétně za plotem u stavební firmy DEK. Kolem kaple je uložen stavební materiál a na jedné straně jsou výrazně narušeny základy kaple.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 238: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 239: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 106: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 140

Pobistrýce

Drobné sakrální památky v katastrálním území Pobistrýce

Mapa č. 107

POB.01 Zvonice		K. ú.: Pobistrýce
		Poloha: parcel 408/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Marie Terezie
Datum: 1775	Materiál: dřevo, kov	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zvonice vidlicovitého tvaru je vyrobená ze dřeva, doplněná o kovové prvky. Na zvon se zvoní ručně.		
Vznik a historie objektu: Zvonice byla postavena na příkaz Marie Terezie a měla sloužit jako poplachová zvonice. Zvon, ulitý v Jihlavě a vážící 35 kilogramů, byl v březnu roku 1942 odevzdán a použit k válečným účelům. Nový zvon, ulitý v Brně s váhou 41 kilogramů, byl posvěcen ve Chvojnově. Zvonice byla v minulých letech opravena. Dnes zvonice zvoní při úmrtí obyvatel Pobistrýce.		
Popis okolí: Zvonice se nachází na travnatém prostranství pod rybníkem. V ose před zvonicí stojí kamenný kříž. Zvonici doplňují čtyři mohutné lípy, které vytváří pomyslný půlkruh. V blízkosti je ohniště, basketbalový koš a pergola, kterou využívají místní obyvatelé ke scházení se. Vše je oploceno zeleným pletivem. Od zvoničky je vidět místní usedlosti a za zvoničkou je hustý zelený porost obklopující vodní tok.		
Přílohy:		
		
Foto č. 240: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)	Foto č. 241: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)	Mapa č. 108: ortofotomapa z 50. let
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2023)		

Tab. 141

POB.02 Kříž		K. ú.: Pobistrýce
		Poloha: parcela 408/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datum: 7. září 1888	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenný kříž, který je zřejmě nabarvený, nese korpus Krista. Nápis Pochválen buď PÁN JEŽÍŠ KRSITUS je umístěn v podstavci. Na kříži je nános vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je ohraničen zeleným drátěným plotem, prostor kolem kříže je vyplněn kačírkem. Výzdobu u kříže tvoří květináč s vřesy, který je pravděpodobně obměňován dle ročního období. Dále viz POB.02		
Přílohy:		
		
Foto č. 242: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)	Foto č. 243: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)	Foto č. 244: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2023)		

Tab. 142

Radětín

Drobné sakrální památky v katastrálním území Radětín

Mapa č. 109

RAD.01 Návesní kaple		K. ú.: Radětín
		Poloha: parcela 458/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1848	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní zděná kaplička čtvercového půdorysu s vnitřním prostorem má nad svým vchodem nápis 18 W.B.M.R. 48. Ve vrcholu střechy je umístěn zvon, který je poháněn elektricky.		
Vznik a historie objektu: Rekonstrukce proběhla v roce 2015, byla provedena částečně svépomocí.		
Popis okolí: Kaplička se nachází na okraji vyasfaltované návsi, mírně ve svahu. Před kapličkou stojí cedule s mapou Pelhřimovska, poštovní schránka a kamenný kříž. Za kaplí je vytvořena menší upravovaná skalka, pomník obětem první světové války a několik dětských herních prvků. Prostor je osazen dvěma zeravy. Na západní, horní straně prostor ohraničuje soukromá zahrada, na východní, spodní straně místní komunikace.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 245: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 246: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 110: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 143

RAD.02 Kříž u kapličky		K. ú.: Radětín
		Poloha: parcela 458/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Královi
Datace: 1887	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž s korpusem Krista je ozdoben umělou květinou, ve spodní části je tabulka s věnováním od manželů Králových.		
Vznik a historie objektu: Na kříži je uvedeno věnování od manželů Králových, kteří kříž zřejmě nechali vyrobit v roce 1887.		
Popis okolí: Kříž je umístěn mezi návesní kaplí a zeravem na vyvýšeném prostoru nad silnicí. Dále viz RAD.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 247: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 248: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 111: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 144

RAD.03 Kaple U Švejdů		K. ú.: Radětín
		Poloha: parcela 227/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1926	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Soukromá kaple s obdélníkovým půdorysem, menším vnitřním prostorem a taškovou střechou.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla postavena v roce 1926 na památku zemřelému členovi rodiny, který padnul v první světové válce, jak je uvedeno nad malým oltářem v kapli. Kaple byla v posledních letech zrekonstruována.		
Popis okolí: Kaple stojí mezi dvěma lipami na křižovatce polních cest vedoucích ke statku U Švejdů. Pod lípou je umístěna také lavička. Opodál je také kříž. Statek z jedné strany ohraničuje les, z druhé strany se otevírá pohled na pole a rybník.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 249: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 250: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 112: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 145

RAD.04 Kříž U Švejdů		K. ú.: Radětín
		Poloha: parcela 213/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Zřejmě litinový zrezlý kříž se stříbrným korpusem Krista stojí na kamenném podstavci.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u cesty nedaleko kaple U Švejdů. Za křížem je vysazena lípa a kolem něj několik keřů lemujících cestu. U kříže je několik pneumatik naplněných hlínou, které měly sloužit možná jako květníky.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 251: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 252: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 113: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 146

RAD.05 Kříž na polní cestě		K. ú.: Radětín
		Poloha: parcela 31
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel: Šebkovi
Datec: 1914	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenný kříž s korpusem Krista a pyramidálně uspořádanými podstavci. Na horní části podstavce je zobrazena fotografie zemřelého a je zde vyrytý text s údaji o délce života a smrti zemřelého. Ve spodní části ještě další text, který je hůře čitelný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž na mezi nad polní cestou je ohraničen čtyřmi kamennými sloupky propojenými kovovou tyčí. Celá mez je porostlá keři, místy i stromy, ale pás u kříže je pravděpodobně jednou za čas posečen.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 253: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 254: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 114: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 147

RAD.06 Kříž na polní cestě		K. ú.: Radětín
		Poloha: parcela 463
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: 1873	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky nese nápis INRI, druhá tabulka je prázdná. Kamenný podstavec je pokrytý vegetací, ale symboly kříže, srdce a letopočet 1873 je zvýrazněn barvou. Kříž je nakloněný.		
Vznik a historie objektu: Nápis na podstavci kamene nese letopočet s pravděpodobným datem postavení kříže.		
Popis okolí: Kříž stojí na mezi, mezi dvěma lipami. Před křížem je umělá kytice. Okolí kříže je kamenité, není upravováno, celá mez je porostlá dřevinami. V průhledu mezi stromy je vidět pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 255: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 256: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 115: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 148

Radňov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Radňov u Rynárce

Mapa č. 116

RAD.01 Návesní kaple		K. ú.: Radňov u Rynárce
		Poloha: parcela 519/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní kaplička se zvoničkou, ve výklenku je umístěn litinový kříž se zlatými prvky, sochou Krista s paprsky svatozáře, nápisem INRI a Odkazuji Vám pokoj, svůj pokoj Vám dávám. V patě kříže je také soška a umělé květiny. Základy jsou kamenné.		
Vznik a historie objektu: Rekonstrukce proběhla v roce 2020.		
Popis okolí: Kaplička stojí uprostřed vesnice na travnatém ostrůvku. U kříže roste vysoká lípa a druhá je nedávno vysazená. Kolem dokola jsou původní stavení se zahradami a upraveným okolím.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 257: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 258: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 117: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 149

RAD.02 Kříž u pole na kraji obce		K. ú.: Radňov u Rynárce
		Poloha: parcela 91/20
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Kamenný kříž s korpusem Krista a světlou plochou v podstavci je ohořelý a nakloněný.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází v severní části vesnice, za jedním z domů u pole. Kolem kříže jsou tři kamenné patníky. Za křížem roste lípa. Na jedné straně u kříže je nechaný nějaký vozík. Na mezi podél plotu jsou vysázeny ovocné stromy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 259: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 260: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 118: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 150

RAD.03 Kříž u zemědělských budov		K. ú.: Radňov u Rynárce
		Poloha: parcela 360/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž s pozlacenou sochou Krista, nápisem INRI, Pochválen buď pán Ježíš Kristus a madonou u paty kříže. Podstavec je kamenná a má na sobě dvojitý kovový pásek, vše je natřeno bílou barvou. Na podstavci roste místy mech.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u silnice ve směru na Zajíčkov. Za křížem je vidět zemědělské budovy. Kříž je oplocen nízkým dřevěným plotem a prostor je prorostlý trávou. Truhlík před křížem napovídá a pozůstatku výzdoby. U kříže je vysazen dub a umístěna lavička.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 261: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 262: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 119: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

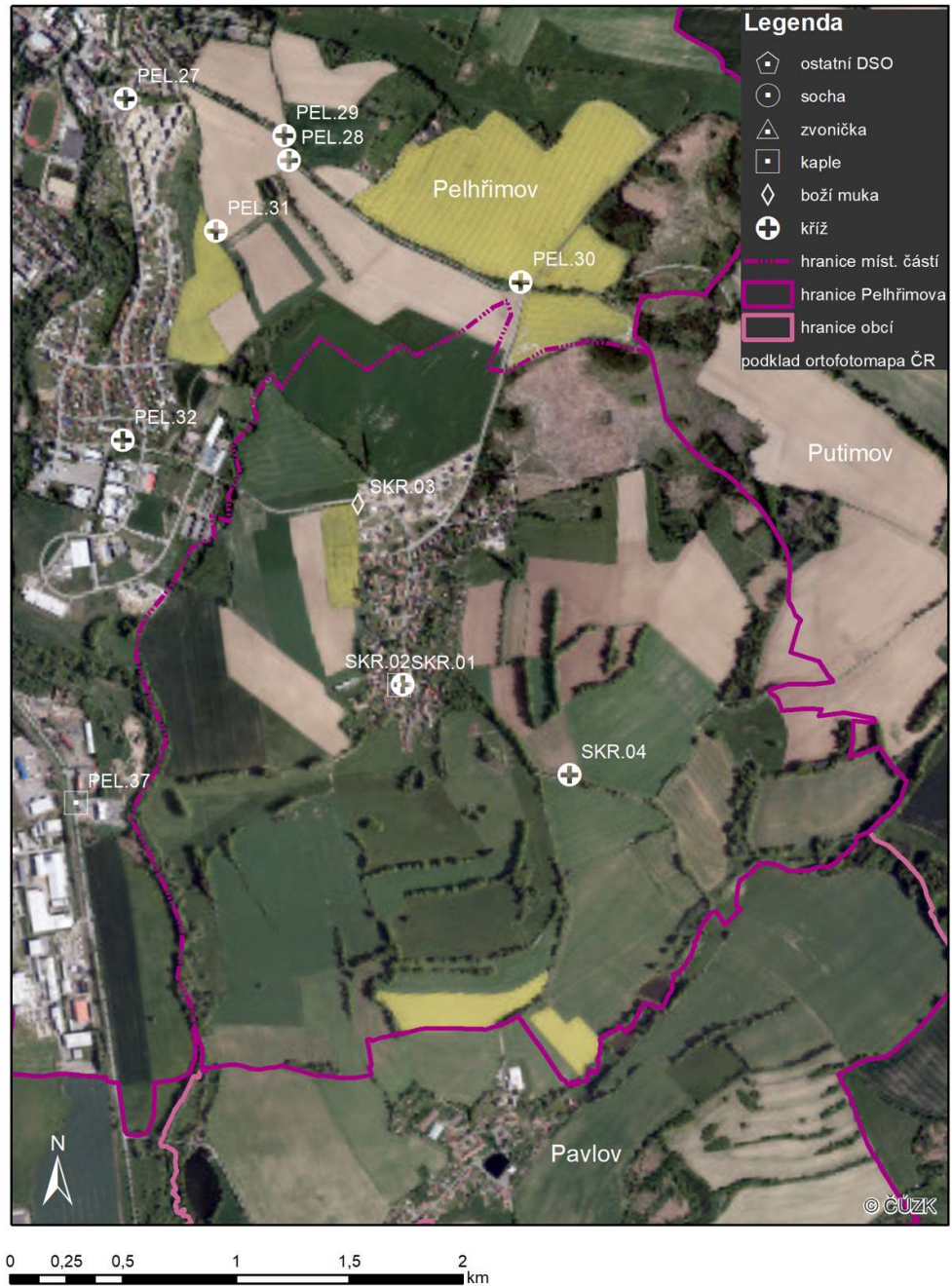
Tab. 151

RAD.04 Kříž v polích		K. ú.: Radňov u Rynárce
		Poloha: parcela 24
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: dezolátní
Popis objektu: Kamenný podstavec bez kříže.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází v jihozápadní části obce na louce nad mezí. Ke kříži není možný přístup, protože je celý prostor dvakrát oplocen.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 263: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 264: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 120: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 152

Skrýšov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Skrýšov u Pelhřimova

SKR.01 Návesní kaple		K. ú.: Skrýšov u Pelhřimova
		Poloha: parcela 706/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: 1893	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Návesní kaple s vnitřním prostorem a věžičkou. Na snímkách je zachycena v době rekonstrukce.		
Vznik a historie objektu: Z dochovaných dokumentů byla nalezena žádost o výstavbu kapličky z roku 1893, stejný letopočet je i nad vchodem do kaple. Rekonstrukce proběhla v roce 2022.		
Popis okolí: Kaple se nachází na návsi ve spodní části obce. Před vchodem do kaple je umístěn kříž a na každé straně je vysazen jírovec maďal. Náves je zároveň křižovatkou několika cest. Ke kapli vede ze dvou stran chodník. Prostor okolo kaple je zatravněný a pravidelně sečený stejně jako ostatní ozeleněné plochy na návsi. Prostor uzavírají rodinné domy se zahrady.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 265: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 266: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 122: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 153

SKR.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Skrýšov u Pelhřimova
		Poloha: parcela 706/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky a nápisy INRI a Pochválen buď pán Ježíš Kristus. Kamenná podstavec v horní části obepínají dva železná pásy, ze kterých stéká rez na kámen.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na návsi před vchodem do kapličky, dále viz SKR.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 267: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 268: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 123: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 154

SKR.03 Boží muka u cesty na Pelhřimov		K. ú.: Skryšov u Pelhřimova
		Poloha: parcela 708/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Kraj Vysočina	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1836-1852	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Kamenná, sloupková boží muka, s porostem vegetace, není zde patrný žádný nápis nebo obrazec.		
Vznik a historie objektu: Boží muka jsou zakreslena na mapách z druhého vojenského mapování z let 1836-1852.		
Popis okolí: Boží muka stojí na kraji vesnice u silnice na Pelhřimov. Stojí na pomyslné hranici mezi novými parcelami a polem. Na boží muka navazuje třešňová alej.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 269: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Foto č. 270: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 124: druhé vojenské mapování (1836-1852)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 155

SKR.04 Kříž u polní cesty do Putimova		K. ú.: Skryšov u Pelhřimova
		Poloha: parcela 724/
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Česká republika	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zdobený litinový kříž s korpusem Krista na úzkém kamenném podstavci.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na polní cestě vedoucí do Putimova, na žluté turistické trase. Kříž je umístěn na mezi pod dubem. Okolí kříže není nijak vegetačně upraveno.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 271: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Foto č. 272: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</i>	<i>Mapa č. 125: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 156

Služátky

Drobné sakrální památky v katastrálním území Služátky u Pelhřimova

Mapa č. 126

SLU.01 Návesní kaple		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 37
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 19. století	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kaple čtvercového půdorysu, s vnitřním prostorem, stanovou střechou a lucernou, výzdoba je tvořena lidovými obrázky. Kaple je zasvěcena Nanebevzetí Panny Marie. U kaple se koná mnoho tradic a událostí ve vesnici.		
Vznik a historie objektu: Dle vyrytého letopočtu na kamenném podstavci kříže, který stojí před kapličkou, se postavení kříže i kaple odhaduje na 30. léta 19. století.		
Popis okolí: Kaple uprostřed vesnice stojí na malém zatravněném ostrůvku, kde křížují místní komunikace. Před kaplí stojí kříž a pařez důkazem původního vzrostlého stromu u kapličky. Za kaplí je vidět malý rybník. Směrem k hlavní silnici návesní prostor pokračuje místem s lavičkou, informačními tabulemi a mohutnou lípou, dále větší travnatou plochou s dětským hřištěm. Vše je pravidelně udržováno, sečeno a jsou zde vysázeny stromy. Prostor, zejména u kapličky, lemují tradiční stavení se zahradami.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 273: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 274: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 127: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimov (2022); Poche et al. (1982) <i>Tab. 157</i>		

SLU.02 Kříž před návesní kaplí		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 19. století	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky a kamenným podstavcem. Na podstavci je vyrytý nějaký symbol, špatně rozeznatelný. Ve spodní části podstavce je vyrytý ještě letopočet, který je také špatně čitelný, prostřední čísla letopočtu by měla být 8 a 3.		
Vznik a historie objektu: Dle vyrytého letopočtu na kamenném podstavci se vznik kříže odhaduje na 30. léta 19. století.		
Popis okolí: Kříž stojí před návesní kaplí, dále viz SLU.01.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 275: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 276: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 128: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022) <i>Tab. 158</i>		

SLU.03 Kříž u čp. 17		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 9/9
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky, nápisem INRI a tabulkou s nápisem Pochválen buď pán Ježíš Kristus. Kamenný podstavec je hodně tmavý, působí ohořelým dojmem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u cesty směrem k hlavní silnici a také u domu čp. 17. U kříže jsou vysazeny zervy a chryzantémy. Před křížem je šterková plocha k parkování nebo vjezdu na pozemek. Za křížem je vidět uložený stavební materiál, louku a silnici lemovanou stromy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 277: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 278: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 129: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 159

SLU.04 Kříž u čp. 18		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 9/12
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Jednoduchý litinový kříž se stříbrným korpusem Krista, nápisem INRI a prázdnou tabulkou pro nápis. Kamenný podstavec je nízký, značně pokrytý vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na konci vesnice za dřevěným plotem zahrady u domu čp. 18. U kříže jsou vysazeny dva buxusy a dřišťál. Před křížem je položena dekorace z chvojí. Zahrada i kříž jsou mírně vyvýšeny oproti okolním pozemkům. Cesta pod zahradou vede k lesu.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 279: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 280: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 130: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 160

SLU.05 Kříž u cesty k Olešné		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 87/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky a kamenným podstavcem. Kříž nese nápisy INRI a Chvála Kristu 2006.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn za vesnicí, u křižovatky polních cest vedoucích do Olešné a směrem na Chvojnov. Cesta je označena žlutou turistickou značkou. U kříže jsou vysazeny dva tisý a před křížem je dekorace v truhlíku. O kousek vedle roste stará jablůň. Mez je pravidelně sečena. Nad mezí i pod ní se rozprostírají louky a od křížku se otevírá široký pohled do krajiny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 281: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 282: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 131: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 161

SLU.06 Kříž u silnice na Chvojnov		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 403/11
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: 1860	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky, korpusem Krista, nápisy INRI a Chvála Kristu má také stříbrný letopočet 2006 ve své spodní části. Podstavec je kamenný, vrchní část je okovaná, je porostlý vegetací a ve spodní části je vyryt letopočet 1860.		
Vznik a historie objektu: Dle vyrytého letopočtu na podstavci se vznik kříže odhaduje na rok 1860.		
Popis okolí: Kříž se nachází u silnice mezi Služátky a Chvojnovem. Vegetační úpravu okolí zahrnují dva vysazené tisý. Mez je s určitou pravidelností sečena. Před křížem je dekorace z umělých květin. Cesta je nepravidelně lemovaná stromy – lipami a ovocnými druhy. Kolem dokola se rozprostírají pastviny.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 283: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Foto č. 284: (autor: Natálie Marková Dalíková, listopad 2021)</i>	<i>Mapa č. 132: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 162

SLU.07 Kříž u cesty k Poříčí		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 385/9
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky, korpusem Krista a nápisy INRI a Pochválen buď Pán Ježíš Kristus. Podstavec je kamenný, v horní části okovaný. Na podstavci jsou patrné symboly, které jde těžko rozeznat. Symbol uprostřed připomíná kalich.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž umístěný mezi dvěma lipami stojí u cesty vedoucí ze Služátek na hlavní silnici spojující Pelhřimov a Humpolec. Cestu u kříže křížují dvě polní cesty/vjezdy na pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 285: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 286: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 133: druhé vojenské mapování (1836-1852)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 163

SLU.08 Kříž na Poříčském Dvoře		K. ú.: Služátky u Pelhřimova
		Poloha: parcela 388/4
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky, korpusem Krista a květinovým zdobením. Na kříži jsou nápisy INRI a Úrodu pozemskou zachovej nám Pane! Podstavec je kamenný s vyrytým a nabarveným symbolem božského srdce. Kříž i podstavec jsou mírně porostlé od vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází u křižovatky na Poříčském dvoře. Za křížem se rozprostírá louka, protější roh je také zatravněn a patří k rodinnému domu, ostatní rohy křižovatky jsou hustě porostlé vegetací. Vedle kříže stojí kamenná patník s barevnými pentlemi, a i kříž je obklopen svíčkami a květinami.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 287: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 288: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 134: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 164

Starý Pelhřimov

Drobné sakrální památky v katastrálním území Starý Pelhřimov

STA.PEL.01 Smírčí kámen		K. ú.: Starý Pelhřimov
		Poloha: parcela 795/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Smírčí kámen ze žuly s vyrytým symbolem kříže, vedle něho je vyrytý ostrý nástroj, zřejmě čepel. Vít (1997) odhaduje vznik smírčího kamene na 16. století.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí na travnatém ostrůvku na křižovatce cest pod hřbitovem. U kamene rostou dvě lípy a je zde umístěna lavička. Pod ostrůvkem je místní hasičská zbrojnice. Kolem jsou rozmístěny rodinné domy se zahradami. Prostor je upravený a trávník je pravidelně sečený.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 289: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 290: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 136: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Vít et al. (1997)		

Tab. 165

STA.PEL.02 Kříž před hřbitovem		K. ú.: Starý Pelhřimov
		Poloha: parcela 36/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Římskokatolická farnost Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: dřevo	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Dřevěný kříž s malovaným Kristem a cedulkou, na které byl dřívě pravděpodobně nápis INRI. Dřevo má spíše zelenou barvu, jak je porostlý vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž je umístěn u vchodu na hřbitov s kostelem sv. Jana Křtitele, o kterém je první písemná zmínka z roku 1546. Kolem hřbitova situovaného na kraji vesnice vede žlutá turistická trasa. Na hřbitově jsou vysazeny lípy.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 291: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 292: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 293: Podoba kostela z roku 1903 (zdroj: Regionální magazíny)</i>
Literatura a zdroje: ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022); Regionální magazíny (2021)		

Tab. 166

STA.PEL.03 Kaplička		K. ú.: Starý Pelhřimov
		Poloha: parcela 42
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: 1811	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kaplička obdélníkového půdorysu s vnitřním prostorem.		
Vznik a historie objektu: Kaplička zde prý stála již před rokem 1811.		
Popis okolí: Za kaplí, umístěnou u cyklostezky ze Starého Pelhřimova směrem ke Stráži, rostou dvě mohutné lípy. Před kapličkou je lavička. Na jedné straně stezky jsou pastviny, na druhé pole. Prostor není zvláště vegetačně upraven, trávník je pravidelně sečen.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 294: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 295: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 137: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 167

STA.PEL.04 Kříž u cesty na Dubovice		K. ú.: Starý Pelhřimov
		Poloha: parcela 579/35
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: narušený
Popis objektu: Latinský kovový kříž s kamenným podstavcem. Kříž je zřejmě natřený barvou a zrezlý. Na kamenném podstavci je porost vegetace.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na kraji vesnice na křižovatce hlavní silnice a polní cesty. Prostor kolem kříže není vegetačně upraven, kříž stojí v trávě. Kolem dokola jsou pastviny a pole, hlavní silnice je lemována jednostrannou alejí.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 296: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 297: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 138: třetí vojenské mapování (1935-1947)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 168

Strměchy

Drobné sakrální památky v katastrálním území Strměchy

Mapa č. 139

STR.01 Návesní zvonička		K. ú.: Strměchy
		Poloha: parcela 635/3
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Autor: Filip Bartoň ml.
Datec: 2019	Materiál: kov	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zvonička má jednoduchou hranatou, obdélníkovou konstrukci, ke které je připevněn zvon. Zvon není zasvěcen a zvoní se na něj ručně. Barva na zvoničce je místy oloupaná.		
Vznik a historie objektu: Zvonička byla požehnána při události setkání rodáků (22.6.2019) evangelickými knězi.		
Popis okolí: Zvonička se nachází uprostřed vesnice, na malém travnatém prostoru. Za zvoničkou rostou denivky a hrušeň a vedle umístěné kontejnery jsou ohraničeny výsadbou zeravů. Proti zvoničce je menší návesní rybník s pumpou u studny. Prostor ohraničují rodinné statky původního charakteru.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 298: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 299: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 140: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); Černý (2002); ČÚZK (2022); Pelhřimov (2019)		
<i>Tab. 169</i>		

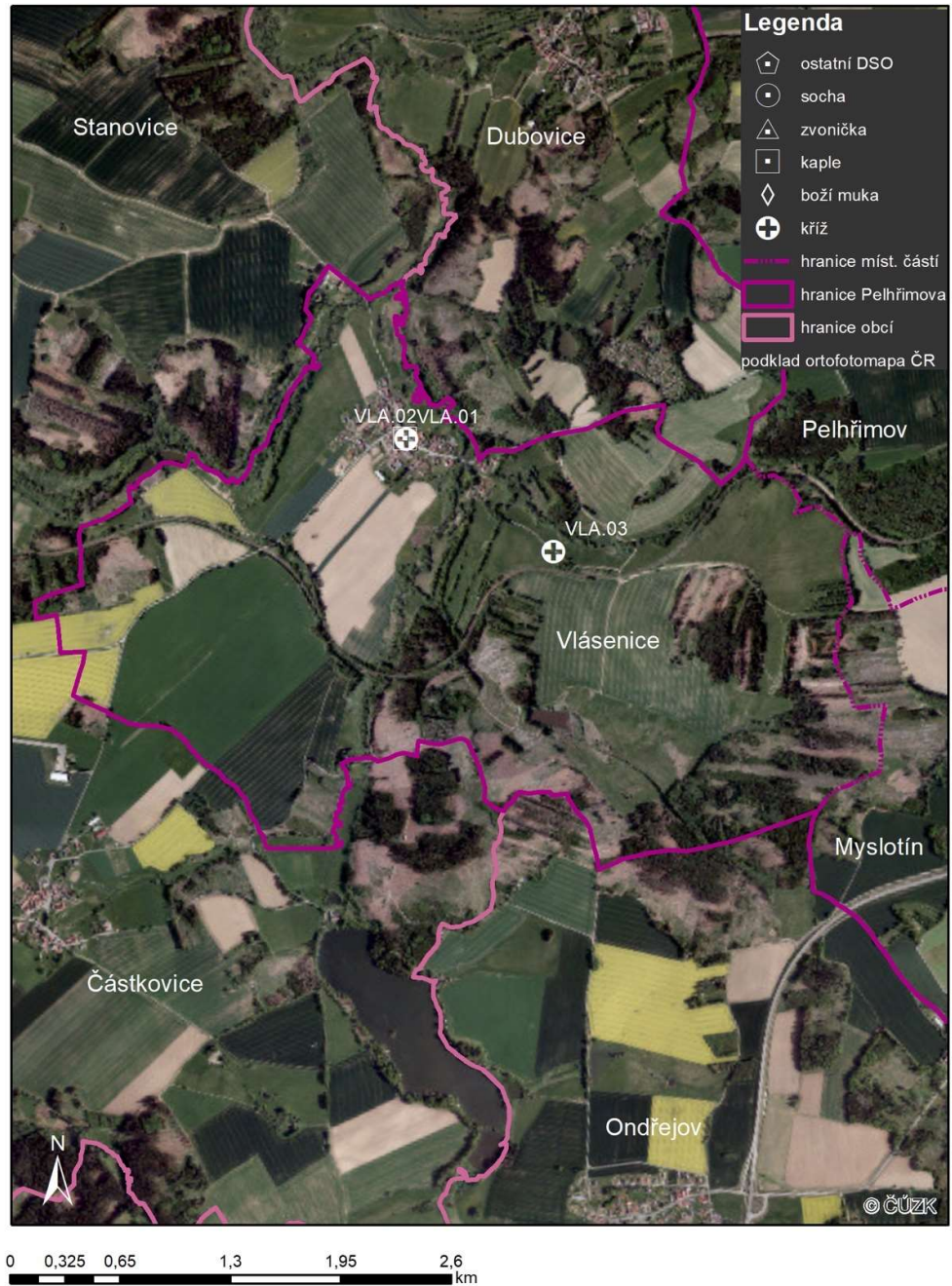
STR.02 Kříž u domu čp. 44		K. ú.: Strměchy
		Poloha: parcela 68
Ochranný režim: Ne	Vlastník: soukromý	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datec: nezjištěno	Materiál: kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Pravděpodobně kamenný kříž s korpusem Krista.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž se nachází na předzahrádce domu čp. 44. Dům je vzdálený od vesnice a prochází kolem něj frekventovaná silnice spojující Pelhřimov a Jihlavu. V předzahrádě roste hustý živý plot.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 300: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 301: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 141: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
<i>Tab. 170</i>		

STR.03 Kříž v polích		K. ú.: Strměchy
		Poloha: parcela
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky, korpusem Krista a tabulkou bez nápisu. Podstavec není dobře vidět.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž v polích severozápadně od Strměch je umístěn pod mohutnou lípou. Okolí křížku je neudržované, zarostlé vegetací. Ke kříži vede z vesnice polní cesta. V blízkosti kříže je pramen, který se vlévá do potoka Olešná.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 302: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 303: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 142: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 171

Vlásenice

Drobné sakrální památky v katastrálním území Vlásenice u Pelhřimova

Mapa č. 142

VLA.01 Kaple na návsi		K. ú.: Vlásenice u Pelhřimova
		Poloha: hranice parcel 24 a 1214/7
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: zdivo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Zrekonstruovaná návsní kaplička s obdélníkovým půdorysem, vnitřním prostorem, obrázkem na štítě a lucernou na vrcholu. Vnitřní prostor je hodně zdobený, nad oltářem je socha Panny Marie.		
Vznik a historie objektu: Kaple byla v posledních letech zrekonstruována, za což získala obec cenu Památka roku 2021 od Národního památkového ústavu.		
Popis okolí: Kaple je postavena mezi předzahradami původních statků u hlavní silnice procházející vesnicí. Na levé straně vchodu do kaple stojí kříž. Okolí není nijak vegetačně upraveno. Mez na protější straně silnice je osázena habry.		
 Přílohy:		
		
<i>Foto č. 304: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Foto č. 305: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</i>	<i>Mapa č. 143: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		

Tab. 172

VLA.02 Kříž před kaplí		K. ú.: Vlásenice u Pelhřimova
		Poloha: hranice parcel 24 a 1214/7
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky na kamenném podstavci.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí před návsní kaplí, okolí není nijak upraveno, navazuje na chodník při hlavní silnici.		
 Přílohy:		
		
<i>Foto č. 306: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 307: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 145: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 173

VLA.03 Kříž u cesty		K. ú.: Vlásenice u Pelhřimova
		Poloha: parcela 1194/1
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Litinový kříž se stříbrnými prvky a nápisem INRI, druhá tabulka na kříži je prázdná. Kamenný podstavec je porostlý vegetací.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: Kříž stojí na mezi, mezi dvěma břízami. Cesta vede od obce k vodojemu. Po obou stranách cesty jsou pole.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 308: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Foto č. 309: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</i>	<i>Mapa č. 146: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 174

Vlásenice – Drbohlavy

Drobné sakrální památky v katastrálním území Vlásenice Drbohlavy

Mapa č. 147

VLA.DRB.01 Zvonička		K. ú.: Vlášenice-Drbohlavy
		Poloha: parcela 49/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Autor: Oldřich Maršík
Datace: 1986	Materiál: kámen, dřevo	Technický stav objektu: dobrý
Popis objektu: Kamenná zvonička s dřevěnou konstrukcí, ve které je umístěn zvon.		
Vznik a historie objektu: Původně byl zvon umístěn na ocelovém sloupu, ale v roce 1986 Oldřich Maršík zvoničku přestavěl. Zvon je původní a zvoni se zde ručně. Opravy zvoničky i údržbu zeleně provádí obyvatelé vesnice svépomocí.		
Popis okolí: Zvonice stojí na menším travnatém prostranství na kraji obce u cesty směrem na Božejov. Na zimní fotografii to není patrné, ale okolí zvoničky je vegetačně upraveno, jsou zde vysazeny bergénie, tavolníky a dva zeravy. Celkový dojem kazí elektrické vedení.		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 310: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 311: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 312: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2023)		

Tab. 175

VLA.DRB.02 Kříž		K. ú.: Vlášenice-Drbohlavy
		Poloha: parcela 49/2
Ochranný režim: Ne	Vlastník: Město Pelhřimov	Objednavatel/autor: nezjištěno
Datace: nezjištěno	Materiál: litina, kámen	Technický stav objektu: vyhovující
Popis objektu: Pravděpodobně litinový kříž se stříbrným korpusem Krista, anděly a tabulkou, na které chybí nápis, je umístěn na kamenném podstavci. Podstavec vypadá jako natřený barvou a je mírně porostlý mechem.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Popis okolí: viz VLA.DRB.02		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 313: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Foto č. 314: (autor: Natálie Marková Dalíková, prosinec 2021)</i>	<i>Mapa č. 148: ortofotomapa z 50. let</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		

Tab. 176

6.2 Zhodnocení katastrálního území Lipice dle metodiky Matákové

Dle metodiky Matákové (2011) bylo zhodnoceno jedno vybrané katastrální území, místní část Pelhřimova, Lipice, kde se nachází 6 objektů drobné sakrální architektury, konkrétně druhy: kaple, kříž, smírčí kříž/kámen a boží muka. U každého objektu byl vytvořen tzv. evidenční list, který patří do základního analytického hodnocení DSO a následně byla provedena i prostorově – hodnotová kategorizace, kdy se jednotlivé hodnoty objektu bodovaly a poté se zařadily do kategorií významnosti.

Celkem 4 objekty se zařadily do kategorie významnosti B a 2 objekty pak do kategorie významnosti C. Kategorie B popisuje DSO jako víceméně plnohodnotný, odpovídající původní podobě, bez výrazných nedostatků a s téměř zachovanými kompozičními a významovými vazbami. Kategorie C označuje DSO jako hodnotný, s mírně pozměněnou historickou podobou, s menšími nedostatky a s mírným pozměněním kompozičních a významových vazeb. Ani jeden z objektů se nezařadil do kategorie významnosti A, která popisuje jedinečný DSO se statutem NKP nebo návrhem na NKP a ani jeden z objektů se nezařadil do kategorií významnosti D a E, které označují méně hodnotné DSO.

Návesní kaple

P.P.L 01 Návesní kaple	031 Kaple s vnitřním prostorem	
Administrativní začlenění: Kraj Vysočina – okres Pelhřimov – Pelhřimov – k. ú. Lipice	Ochranný režim objektu: KP	
Poloha: st. 30	Objednavatel/autor: nezjištěno	
Vlastník: Město Pelhřimov	Datace: 1792	
Materiál/technika: zděná kaple omítnutá, střecha je z pálených tašek; číselná specifikace: 5		
Popis objektu: Jedná se o zděnou barokní kapličku se čtvercovým půdorysem, vnitřním prostorem a mansardovou střechou. Nad oltářem se nachází obraz se sv. Janem Nepomuckým, kterému je kaplička také zasvěcena.		
Vznik a historie objektu: Kaplička byla postavena v době baroka, k roku 1792 se datuje původní zvon. Ten byl v roce 1942 odevzdán a v červnu roku 1943 zazvonil zvon nový, na který se místní obyvatelé složili. František Sankot po válce vyhledal původní zvon.		
Technický stav objektu: dobrý		
Prostorové vztahy: samostatný objekt v intravilánu		
Charakter krajinného prostoru: částečná pohledová exponovanost, obousměrná pohledová vazba		
Popis okolí: architektonická úprava částečně autentická, záměrná, DSO bez vegetační úpravy		
Přílohy:		
 <p>Foto č. 315: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</p>	 <p>Mapa č. 419: ortofotomapa 50. léta</p>	 <p>Mapa č. 420: druhé vojenské mapování (1836-1852)</p>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); Černý (2002); ČÚZK (2022); Pelhřimovské noviny (2022)		
Závěrečné údaje: zpracovala Natálie Marková Dalíková, 1.3.2023		

Tab. 177: Evidenční list návesní kaple (základní analytické hodnocení DSO)

Všeobecná charakteristika (V)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	0	4
Charakteristika změny objektu	V2	1	2
Technický stav DSO	V3	4	1
Datování DSO	V4	4	1
Význam DSO	V5	2	1
Způsob ochrany DSO	V6	4	1
Vlastnické vztahy	V7	1	1
Součet bodů		17	

Tab. 178: Všeobecná charakteristika návesní kaple (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika topickosti (T)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	3	2
Topografická hodnota	T2	2	3
Součet bodů		12	

Tab. 179: Charakteristika topickosti návesní kaple (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika kompozičních hodnot (K)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	1	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	1	3
Technický stav AÚ	K3a	2	1
DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	nehodnotí se	9
Suma bodů AÚ		7	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	nehodnotí se	2
Autenticita VÚ	K6v	nehodnotí se	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	nehodnotí se	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	nehodnotí se	1

DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	0	11
Suma bodů VÚ		0	
Suma bodů AÚ + VÚ		7	

Tab. 180: Charakteristika kompozičních hodnot návesní kaple (prostorově – hodnotová kategorizace)

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	1	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	2	1
Začlenění DSO	P3	1	2
Symbolický kontext	P4	1	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	2	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	1	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	2	3
Typ pohledové vazby	P8	2	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	2	3
Součet bodů		37	

Tab. 181: Hodnocení kontextu návesní kaple v prostoru (prostorově – hodnotová kategorizace)

Návesní kaple byla v kategorizaci ohodnocena celkem 73 body, proto patří do kategorie významnosti B.

Kříž před návesní kaplí

P.P.L 02 Kříž před návesní kaplí	015 Centrální kříž	
Administrativní začlenění: Kraj Vysočina – okres Pelhřimov – Pelhřimov – k. ú. Lipice	Ochranný režim objektu: N	
Poloha: 713/1	Objednavatel/autor: nezjištěno	
Vlastník: Město Pelhřimov	Datace: nezjištěno	
Materiál/technika: podstavec z přírodního kamene tesaný, litý litinový kříž se soškami; číselná specifikace: 1, 10		
Popis objektu: Litinový kříž s prvky ve stříbrné barvě nese nápis Pochválen buď Ježíš Kristus. Kamenný podstavec je navrchu zčernalý, na přední straně je na něm vyrytý symbol kříže.		
Vznik a historie objektu: Kříž byl pravděpodobně postaven spolu s kaplí.		
Technický stav objektu: vyhovující		
Prostorové vztahy: samostatný objekt v intravilánu		
Charakter krajinného prostoru: částečná pohledová exponovanost, obousměrná pohledová vazba		
Popis okolí: architektonická úprava částečně autentická, záměrná, DSO bez vegetační úpravy		
Přílohy:		
 <p>Foto č. 316: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)</p>	 <p>Mapa č. 421: ortofotomapa 50. léta</p>	 <p>Mapa č. 422: ortofotomapa ČÚZK</p>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
Závěrečné údaje: zpracovala Natálie Marková Dalíková, 1.3.2023		

Tab. 182: Evidenční list kříže před návesní kaplí (základní analytické hodnocení DSO)

Všeobecná charakteristika (V)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	0	4
Charakteristika změny objektu	V2	1	2
Technický stav DSO	V3	3	1
Datování DSO	V4	0	1
Význam DSO	V5	1	1
Způsob ochrany DSO	V6	0	1
Vlastnické vztahy	V7	1	1
Součet bodů		7	

Tab. 183: Všeobecná charakteristika kříže před návesní kaplí (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika topickosti (T)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	3	2
Topografická hodnota	T2	0	3
Součet bodů		6	

Tab. 184: Charakteristika topickosti kříže před návesní kaplí (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika kompozičních hodnot (K)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	1	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	1	3
Technický stav AÚ	K3a	2	1
DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	nehodnotí se	9
Suma bodů AÚ		7	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	nehodnotí se	2
Autenticita VÚ	K6v	nehodnotí se	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	nehodnotí se	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	nehodnotí se	1

DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	0	11
Suma bodů VÚ		0	
Suma bodů AÚ + VÚ		7	

Tab. 185: Charakteristika kompozičních hodnot kříže před návesní kaplí (prostorově – hodnotová kategorizace)

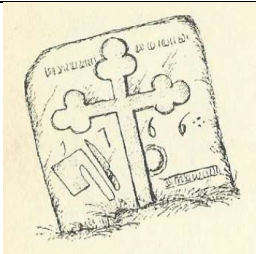

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	1	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	2	1
Začlenění DSO	P3	1	2
Symbolický kontext	P4	1	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	2	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	1	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	2	3
Typ pohledové vazby	P8	2	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	2	3
Součet bodů		37	

Tab. 186: Hodnocení kontextu kříže před návesní kaplí v prostoru (prostorově – hodnotová kategorizace)

Kříž před návesní kaplí byl v kategorizaci ohodnocen 57 body, řadí se tedy do kategorie významnosti C.

Smírčí kříž

P.P.L 03 Smírčí kámen	011 Monolitický křížový kámen	
Administrativní začlenění: Kraj Vysočina – okres Pelhřimov – Pelhřimov – k. ú. Lipice	Ochranný režim objektu: N	
Poloha: 713/1	Objednavatel/autor: nezjištěno	
Vlastník: Město Pelhřimov	Datace: 1566/1766	
Materiál/technika: otesaný přírodní kámen; číselná specifikace: 1		
Popis objektu: Žulový kámen ve tvaru obdélníku s useknutými horními rohy a reliéfem jetelového kříže. Na levé straně vyryt nůž a sekera, na pravé kolo.		
Vznik a historie objektu: Ke vzniku kamene se váže pověst o vesnické tancovačce v Lipici, při které se porvali řezník s pekařem. Rvačky při tancovačkách byly časté, ale v tomto případě skončila rvačka smrtí pekaře, který byl zabit kamenem. Na památku této události byl vytesán kříž na kameni s obrysy sekery, nože a na pravé straně kulatý symbol má značit housku. Na kameni mají být vytesány i nápisy <i>Václav Kafka</i> – jméno pekaře, dále <i>zabit kamenem</i> a letopočet 1566. Dle Víta et al. (1997) je kámen z roku 1766.		
Technický stav objektu: vyhovující		
Prostorové vztahy: samostatný objekt v intravilánu		
Charakter krajinného prostoru: nevýrazná pohledová exponovanost, jednosměrná pohledová vazba		
Popis okolí: architektonická úprava částečně autentická, záměrná, vegetační úprava záměrná, změněná		
Přílohy:		
		
Foto č. 317: (autor: Natálie Marková Dalíková, září 2021)	Foto č. 318: kresba smírčího kříže (Vít et al., 1997)	Mapa č. 423: ortofotomapa ČÚZK
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022); Koubek (2007); Vít et al. (1997)		
Závěrečné údaje: zpracovala Natálie Marková Dalíková, 1.3.2023		

Tab. 187: Evidenční list smírčího kříže (základní analytické hodnocení DSO)

Všeobecná charakteristika (V)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	1	4
Charakteristika změny objektu	V2	nehodnotí se	2
Technický stav DSO	V3	3	1
Datování DSO	V4	5	1
Význam DSO	V5	1	1
Způsob ochrany DSO	V6	0	1
Vlastnické vztahy	V7	1	1
Součet bodů		14	

Tab. 188: Všeobecná charakteristika smírčího kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika topickosti (T)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	3	2
Topografická hodnota	T2	1	3
Součet bodů		9	

Tab. 189: Charakteristika topickosti smírčího kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika kompozičních hodnot (K)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	1	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	1	3
Technický stav AÚ	K3a	2	1
DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	nehodnotí se	9
Suma bodů AÚ		7	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	1	2
Autenticita VÚ	K6v	0	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	0	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	2	1

DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	nehodnotí se	11
Suma bodů VÚ		4	
Suma bodů AÚ + VÚ		11	

Tab. 190: Charakteristika kompozičních hodnot smírčího kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

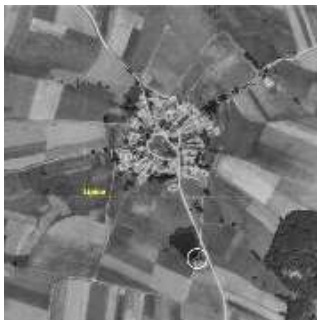

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	0	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	2	1
Začlenění DSO	P3	1	2
Symbolický kontext	P4	0	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	1	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	0	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	1	3
Typ pohledové vazby	P8	1	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	1	3
Součet bodů		16	

Tab. 191: Hodnocení kontextu smírčího kříže v prostoru (prostorově – hodnotová kategorizace)

Smírčí kříž byl v kategorizaci ohodnocen celkem 50 body, proto patří stejně jako kříž před návesní kaplí do kategorie významnosti C.

Boží muka u rybníka

P.P.L 04 Boží muka u rybníka	022 Boží muka zděná piliřová	
Administrativní začlenění: Kraj Vysočina – okres Pelhřimov – Pelhřimov – k. ú. Lipice	Ochranný režim objektu: N	
Poloha: 45	Objednavatel/autor: nezjištěno	
Vlastník: soukromý pozemek	Datace: nezjištěno	
Materiál/technika: boží muka z omítnutého zdiva a střešní krytinou z pálených tašek, stolařská práce na dřevěném kříži, malovaný Kristus na válcovaném plechu; číselná specifikace: 5, 8, 11		
Popis objektu: Zděná boží muka s dřevěným křížem a malovaným Kristem u cesty vedoucí přes hráz rybníka. Na fasádě jsou známky porůstání vegetací i pavučiny.		
Vznik a historie objektu: nezjištěno		
Technický stav objektu: vyhovující		
Prostorové vztahy: samostatný objekt na hranici intravilánu a extravilánu		
Charakter krajinného prostoru: částečná pohledová exponovanost, obousměrná pohledová vazba		
Popis okolí: DSO bez architektonické úpravy, vegetační úprava autentická, nezáměrná		
Přílohy:		
 <p>Foto č. 319: (autor: Natálie Marková Dalíková, říjen 2021)</p>	 <p>Mapa č. 424: ortofotomapa 50. léta</p>	 <p>Mapa č. 425: třetí vojenské mapování (1935-1947)</p>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
Závěrečné údaje: zpracovala Natálie Marková Dalíková, 1.3.2023		

Tab. 192 Evidenční list božích muk (základní analytické hodnocení DSO)

Všeobecná charakteristika (V)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	1	4
Charakteristika změny objektu	V2	nehodnotí se	2
Technický stav DSO	V3	3	1
Datování DSO	V4	0	1
Význam DSO	V5	1	1
Způsob ochrany DSO	V6	0	1
Vlastnické vztahy	V7	0	1
Součet bodů		8	

Tab. 193: Všeobecná charakteristika božích muk (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika topickosti (T)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	3	2
Topografická hodnota	T2	2	3
Součet bodů		12	

Tab. 194: Charakteristika topickosti božích muk (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika kompozičních hodnot (K)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	nehodnotí se	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	nehodnotí se	3
Technický stav AÚ	K3a	nehodnotí se	1
DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	1	9
Suma bodů AÚ		9	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	0	2
Autenticita VÚ	K6v	2	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	1	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	2	1

DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	nehodnotí se	11
Suma bodů VÚ		9	
Suma bodů AÚ + VÚ		18	

Tab. 195: Charakteristika kompozičních hodnot božích muk (prostorově – hodnotová kategorizace)

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	1	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	2	1
Začlenění DSO	P3	1	2
Symbolický kontext	P4	1	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	1	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	1	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	2	3
Typ pohledové vazby	P8	2	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	2	3
Součet bodů		34	

Tab. 196: Hodnocení kontextu božích muk v prostoru (prostorově – hodnotová kategorizace)

Boží muka byla v kategorizaci ohodnocena 72 body, proto patří do kategorie B.

Kříž u cesty do Pejškova

P.P.L 05 Kříž u cesty do Pejškova	013 Kříž u cesty	
Administrativní začlenění: Kraj Vysočina – okres Pelhřimov – Pelhřimov – k. ú. Lipice	Ochranný režim objektu: N	
Poloha: 688/1	Objednavatel: Vlčkovi	
Vlastník: pozemek Města Pelhřimova	Datace: 1900	
Materiál/technika: kříž z otesaného přírodního kamene s odlitou soškou Krista z umělého kamene; číselná specifikace: 1,2		
Popis objektu: Kamenný kříž u cesty je značně porostlý vegetací, přesto je vidět nápis ve spodní části kříže, na kterém je prosba za rodinu Vlčkovu. U země je v kameni vyrytý letopočet 1900.		
Vznik a historie objektu: Kříž pravděpodobně nechala zhotovit rodina Vlčkova, která o kříž stále jeví zájem a chce ho udržovat.		
Technický stav objektu: vyhovující		
Prostorové vztahy: samostatný objekt v extravilánu		
Charakter krajinného prostoru: nevýrazná pohledová exponovanost, jednosměrná pohledová vazba		
Popis okolí: DSO bez architektonické úpravy, vegetační úprava autentická, nezáměrná		
Přílohy:		
		
<i>Foto č. 320: (autor: Natálie Marková Dalíková, červenec 2021)</i>	<i>Mapa č. 426: ortofotomapa 50. léta</i>	<i>Mapa č. 427: ortofotomapa ČÚZK</i>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
Závěrečné údaje: zpracovala Natálie Marková Dalíková, 1.3.2023		

Tab. 197: Evidenční list kříže u cesty do Pejškova (základní analytické hodnocení DSO)

Všeobecná charakteristika (V)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	1	4
Charakteristika změny objektu	V2	nehodnotí se	2
Technický stav DSO	V3	3	1
Datování DSO	V4	3	1
Význam DSO	V5	1	1
Způsob ochrany DSO	V6	0	1
Vlastnické vztahy	V7	0	1
Součet bodů		11	

Tab. 198: Všeobecná charakteristika kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika topickosti (T)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	3	2
Topografická hodnota	T2	2	3
Součet bodů		12	

Tab. 199: Charakteristika topickosti kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika kompozičních hodnot (K)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	nehodnotí se	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	nehodnotí se	3
Technický stav AÚ	K3a	nehodnotí se	1
DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	1	9
Suma bodů AÚ		9	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	0	2
Autenticita VÚ	K6v	2	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	1	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	2	1

DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	nehodnotí se	11
Suma bodů VÚ		9	
Suma bodů AÚ + VÚ		18	

Tab. 200: Charakteristika kompozičních hodnot kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	1	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	2	1
Začlenění DSO	P3	1	2
Symbolický kontext	P4	1	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	2	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	0	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	2	3
Typ pohledové vazby	P8	1	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	2	3
Součet bodů		31	

Tab. 201: Hodnocení kontextu kříže v prostoru (prostorově – hodnotová kategorizace)

Kříž u cesty do Pejškova byl v rámci kategorizace ohodnocen 73 body a patří tedy do kategorie významnosti B.

Kříž na polní cestě

P.P.L 06 Kříž na polní cestě	013 Kříž u cesty	
Administrativní začlenění: Kraj Vysočina – okres Pelhřimov – Pelhřimov – k. ú. Lipice	Ochranný režim objektu: N	
Poloha: hranice parcel 222 a 705/1	Objednavatel: Krejčovi	
Vlastník: hranice soukromého pozemku a pozemku Města Pelhřimova	Datace: 1921	
Materiál/technika: kříž z pravděpodobně otesaného přírodního kamene s odlitou soškou Krista z umělého kamene; číselná specifika: 1,2		
Popis objektu: Kamenný kříž je natřený bílou barvou, nese korpus Krista a nápis s věnováním od rodiny Krejčovy.		
Vznik a historie objektu: Kříž nechala postavit v roce 1921 rodina Krejčova.		
Technický stav objektu: dobrý		
Prostorové vztahy: samostatný objekt v extravilánu		
Charakter krajinného prostoru: částečná pohledová exponovanost, obousměrná pohledová vazba		
Popis okolí: DSO bez architektonické úpravy, vegetační úprava částečně autentická, záměrná		
Přílohy:		
		
<small>Foto č. 321: (autor: Natálie Marková Dalíková, srpen 2021)</small>	<small>Mapa č. 428: ortofotomapa 50. léta</small>	<small>Mapa č. 429: třetí vojenské mapování (1935-1947)</small>
Literatura a zdroje: CENIA (2022); ČÚZK (2022)		
Závěrečné údaje: zpracovala Natálie Marková Dalíková, 1.3.2023		

Tab. 202 Evidenční list kříže na polní cestě (základní analytické hodnocení DSO)

Všeobecná charakteristika (V)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Autenticita DSO	V1	0	4
Charakteristika změny objektu	V2	0	2
Technický stav DSO	V3	3	1
Datování DSO	V4	2	1
Význam DSO	V5	1	1
Způsob ochrany DSO	V6	0	1
Vlastnické vztahy	V7	0	1
Součet bodů		6	

Tab. 203: Všeobecná charakteristika kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika topickosti (T)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Topická stálost	T1	3	2
Topografická hodnota	T2	2	3
Součet bodů		12	

Tab. 204: Charakteristika topickosti kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Charakteristika kompozičních hodnot (K)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Architektonická úprava			
DSO s architektonickou úpravou okolí			
Autenticita AÚ	K1a	nehodnotí se	2
Adekvátnost AÚ/obnovy AÚ	K2a	nehodnotí se	3
Technický stav AÚ	K3a	nehodnotí se	1
DSO bez architektonické úpravy			
Důvod absence AÚ	K4an	1	9
Suma bodů AÚ		9	
Vegetační úprava			
DSO s vegetační úpravou			
Typ VÚ	K5v	1	2
Autenticita VÚ	K6v	1	2
Adekvátnost VÚ/obnovy VÚ	K7v	1	3
Zdravotní stav VÚ	K8v	2	1

DSO bez vegetační úpravy			
Důvod absence VÚ	K9vn	nehodnotí se	11
Suma bodů VÚ		9	
Suma bodů AÚ + VÚ		18	

Tab. 205: Charakteristika kompozičních hodnot kříže (prostorově – hodnotová kategorizace)

Hodnocení kontextu DSO v prostoru (P)

Název kategorie	Označení	Bodové ohodnocení	Váhový koeficient
Umístění DSO	P1	1	4
Přístupnost prostoru DSO	P2	2	1
Začlenění DSO	P3	1	2
Symbolický kontext	P4	1	2
Zachovalost provozních a významových vazeb	P5	2	3
Typ pohledové exponovanosti	P6	1	3
Zachovalost pohledové exponovanosti	P7	2	3
Typ pohledové vazby	P8	2	3
Zachovalost pohledových vazeb	P9	2	3
Součet bodů		37	

Tab. 206: Hodnocení kontextu kříže v prostoru (prostorově – hodnotová kategorizace)

Kříž na polní cestě byl podobně jako kříž u cesty do Pejškova v kategorizaci ohodnocen 73 body a řadí se tak do kategorie významnosti B.

7 Diskuze

Území kraje vysočina patří k regionům, kde je drobná sakrální architektura poměrně zachovalá. Konkrétně vybrané zájmové území nepatří k lokalitám, kde by byla v minulosti masová výstavba domů a průmyslových areálů, a tak největší změny v krajině způsobila kolektivizace zemědělství, scelování menších polí, ničení cest a zaorávání remízků, na kterých často byly umístěny zejména křížky a cesty k nim byly tímto způsobem narušeny. V době komunismu byly odstraněny z veřejných míst také některé menší objekty drobné sakrální architektury, ale často byly po revoluci navráceny.

V zájmovém území je vidět určitý zájem veřejnosti o drobnou sakrální architekturu dle výzdoby květin, alespoň těch umělých, některé objekty jsou opečovávány více, některé méně. Většina objektů drobné sakrální architektury v zájmovém území leží na pozemcích města Pelhřimov, které se objekty snaží opravovat a udržovat v dobrém stavu. Příkladem může být oprava kaple sv. Floriána s vybudováním cyklostezky, spojující obytnou část města s rybníkem Stráž, která je u místních velmi oblíbená. Také je zde patrný zájem různých spolků a sdružení jako je například Zelené srdce z. s. Muzeum Vysočiny Pelhřimov informuje mimo jiné i o drobné sakrální architektuře na svém Facebooku a zprostředkovává tak informace dalším lidem. Informace o drobných sakrálních památkách v mnoha případech nejsou kompletní nebo je obtížnější je dohledat. O spoustě památek existuje mnoho pověstí, o některých dokonce několik, nebo si jsou pověsti podobné, ale každý je vypráví trochu jinak.

Praktická část práce zahrnuje katalog drobných sakrálních objektů ze zájmového území Pelhřimovska a obsahuje několik informací o památce, které bylo možné získat z dostupných zdrojů a také je v katalogu stručně popsán objekt i jeho okolí. Popis by měl být objektivní. V další kapitole praktické části se vybrané katastrální území Lipice hodnotí dle metodiky Barbory Matákové z její disertační práce: Drobné sakrální objekty v krajině Hornej Nitry (2011). Tato metodika je velmi podrobně zpracována a popsána, viz kapitola 5 Metodika. První, základní analytická, část metodiky zpracovává informace o památce do tzv. Evidenčního listu, který dle mého názoru přehledně shrnuje vše podstatné o daném objektu. Další stupeň, prostorově-hodnotová kategorizace, je velmi podrobný a detailně rozpracovaný. Hodnotí důležité věci vhodné pro návrh rekonstrukce/restaurování a pro další územní či krajinné plánování. Dělí se dále na 4 úrovně, ve kterých se objekt hodnotí bodově a toto hodnocení je dále upraveno váhovými koeficienty. První úroveň je obecného charakteru, další kategorie se více zabývají kompozicí a okolním prostorem, takže nehodnotí pouze samotný objekt, ale na bodovém ohodnocení se podílí i okolí objektu a jeho lokace ve větším prostoru. Některé hodnoty lze obodovat objektivně, např. známý nebo neznámý vlastník, datování, jiné se hodnotí dle mého názoru více subjektivně, např. vhodná nebo nevhodná charakteristika změny objektu či adekvátnost architektonických a vegetačních úprav. Přestože je každá kategorie vysvětlena, některá dokonce velmi podrobně, v hodnocení se může projevit subjektivní vnímání nebo neznalost. Některé

hodnoty jako např. symbolický kontext nejsou dle mého názoru jednoduše rozpoznatelné a zařaditelné. Výsledkem této podrobnější kategorizace je zařazení do jedné z pěti kategorií (A-E) dle získaných bodů. V této práci bylo tímto způsobem hodnoceno 6 objektů z jednoho katastrálního území, které byly zařazeny do kategorie B a C. Zařazení do kategorií odpovídá tomu, kam by objekty byly dle mého názoru zařazeny i bez bodového ohodnocení. Dle tohoto vzorku je metodika aplikovatelná. Závěrečné zařazení do jedné z kategorií podává o objektu poměrně obecné informace, ale po prozkoumání jednotlivých tabulek hodnocení je možné zjistit více informací o objektu jako např. objekt je v dobrém stavu, ale jeho hodnocení snižuje nevhodná architektonická nebo vegetační úprava apod. Zajímavým faktorem této metodiky je použití váhových koeficientů, které určují podstatné hodnoty v kategorizaci a v metodice je jejich použití vždy vysvětleno. Příkladem může být například hodnocení vegetační úpravy, kdy objekt s vegetační úpravou může být hodnocen stejným počtem bodů jako objekt, který je původně bez vegetační úpravy. Dle mého názoru je prostorově – hodnotová kategorizace velmi zajímavá, ale využitelná v případě použití zhodnocení objektu při územním plánování nebo například při architektonické a vegetační úpravě návesního prostoru, jinak je kategorizace poměrně zdlouhavá. Základní analytické hodnocení je dle mého názoru rychleji proveditelné, stručné a tedy využitelnější.

Jak je vidět z výsledků praktické části, v zájmovém území se nachází většina DSO v dobrém stavu pravděpodobně díky zainteresovaným zaměstnancům města, různým spolkům i zájmu a péči jednotlivců. Také se v zájmovém území nachází nejvíce křížků, nejsou tedy např. oproti božím mukám, kterých je několik, tak cenné.

8 Závěr

Území Pelhřimova a jeho místních částí bylo prozkoumáno a bylo zde nalezeno celkem sto čtyřicet tři drobných sakrálních objektů, které jsou povětšinou v dobrém stavu. Jak uvádí Černý (2002), velké množství návesních kaplí nacházejících se na Pelhřimovsku pochází z 19. století a z počátku 20. století. K datování u některých staveb napomáhají desky s letopočtem nebo nápisy na základních kamenech a v průčelích, které ale nemusí souhlasit s datem postavení kaple, nýbrž s opravou nebo jinou přestavbou.

Fotografie z terénního průzkumu byly spolu se známými informacemi o objektech uspořádány do katalogu drobných sakrálních objektů. Katalog obsahuje také historické snímky a mapy historické i současné, které dokládají stáří objektu a jeho umístění. Objekty byly také zakresleny do mapy v prostředí ArcGis, kde s nimi lze nadále pracovat.

Ze zjištěných informací, nebyla o Pelhřimovsku a jeho drobných sakrálních objektech vydána žádná přehledová publikace. Je vydáno několik knih, které se zabývají spíše většími stavbami nebo smírčími kříži/kameny a také několik organizací či jednotlivců, kteří se snaží o objekty pečovat a zachovat je tak pro další generace. Práce tedy může být přínosem např. pro zhodnocení krajinného rázu, při pozemkových úpravách nebo pro turisty, nadšence, veřejnost, u který by katalog mohl pomoci zvýšit zájem o drobnou sakrální architekturu.

Zájem místních obyvatel, nebo alespoň jednotlivých nadšenců, k tradičním hodnotám a drobným památkám v určitých regionech roste z důvodu zachování tradice nebo pro jejich uměleckou a kulturní kvalitu. V minulosti byl zájem o drobné památky různorodý a byl ovlivněn módními vlnami a myšlenkovými směry. (Hájek a Bukačová, 2004)

9 Zdroje

9.1 Literární zdroje

1. APPLETON, J., 1975. *The Experience of Landscape*. London: Wiley & Sons. ISBN 0-471-03256-5.
2. *Atlas krajiny ČR = Landscape atlas of the Czech Republic*, 2009. Praha: MŽP ČR. ISBN 978-80-85116-59-5.
3. BIEDERMANN, H., 1989. *Knaurs Lexikon der Symbole*. München: Droemer Knaur.
4. BUKAČOVÁ, I., 2006. Krajina a drobné památky. In: ŠTOGROVÁ, J., ed. *Kaplička na návsi, křížek v polích*. Almanach konference Místní komunita a péče o drobné památky. Česká Lípa: Občanské sdružení Drobné památky severních Čech. ISBN 80-239-7306-1.
5. CÍLEK, V., 2010. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. Vyd. 2. Praha: Dokořán. ISBN 80-7363-042-7.
6. COOPEROVÁ, J. C., 1999. *Encyklopedie tradičních symbolů: ilustrovaná*. Praha: Mladá fronta. ISBN 80-204-0761-8.
7. ČECH, Rostislav, ed., 2016. *Procházka Pelhřimovem na pohlednicích 1897-1980: Vnitřní město*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov. ISBN 978-80-7415-136-1.
8. ČECH, Rostislav, ed., 2017. *Procházka Pelhřimovem na pohlednicích 1897-1980: Vnější město*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov. ISBN 978-80-7415-159-0.
9. ČERNÝ, J., 1996. *Pelhřimov: Obraz města v architektuře 19. a 20. století*. Pelhřimov: Okresní muzeum.
10. ČERNÝ, J., 2002. Návesní kaple a zvoničky na Pelhřimovsku: Příspěvek k poznání drobných sakrálních objektů. In: *Vlastivědný sborník Pelhřimovska*. Pelhřimov: Okresní muzeum, 13, s. 12-28. ISSN 1211-9741.
11. ČERNÝ, J., 2006. *Poutní místa jižních Čech: milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. České Budějovice: Veduta. ISBN 80-86829-19-7.
12. FAIRCLOUGH, G., 1999. Protecting the cultural landscape: National designation and local character. In: GRENVILLE, J., ed. *Managing the Historic Rural Landscape*. London: Routledge. ISBN 0-415-20790-8.
13. FONTANA, D., 1994. *Tajemný jazyk symbolů: názorný klíč k symbolům a jejich významům*. Přeložil I. Němeček. Praha: Paseka. ISBN 80-85192-91-8.
14. FORMAN, R. T. T. a GODRON, M. 1986. *Landscape ecology*. New York: John & Wiley Sons, Inc. ISBN 80-200-0464-5.
15. HÁJEK, P., 2003. *Česká krajina a baroko*. Praha: Malá Skála.
16. HÁJEK, P., 2009. *Zděná boží muka v Jižních Čechách*. České Budějovice: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-85033-16-8.
17. HÁJEK, T. a BUKAČOVÁ, I., 2004. *Geschichte der kleinen Denkmäler: von der Interesselosigkeit zur Faszination; ein philosophisches Plädoyer*. Přeložila J. Feitová. Pressath: Bodner. ISBN 3-937117-15-6.

18. HLADKÝ, J., 2007. *Kapličky, boží muka, výklenkové kapličky a zvoničky na Milevsku a Písecku*. Milevsko: Město Milevsko. ISBN 978-80-254-0640-3.
19. HRUŠKOVÁ, M., 1995. *Památné stromy*. Praha: Silva Regina. ISBN 80-902033-0-2.
20. HRUŠKOVÁ, M., 2005. *Kult stromů v zemích Koruny české*. Praha: Abonent ND. ISBN 80-7258-211-9.
21. CHODURA, R., KLIMEŠOVÁ, V. a KŘIŠŤAN, A., 2001. *Slovník pojmů sakrálního výtvarného umění*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-530-6.
22. KOUBEK, P., 2007. *Krajem zapomenutých svědků*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov. ISBN 978-80-86559-84-1.
23. KOUTNÍK, J., 1990. *Vesnické kapličky a zvoničky na Pelhřimovsku*. Pelhřimov: Okresní muzeum.
24. KUČA, K., 1995. *České, moravské a slezské zvonice*. Praha: Libri. ISBN 80-901579-7-1.
25. KUPKA, J., 2007. Barokní poutní krajina. In: *Zahrada-park-krajina: odborný časopis oboru sadovnictví a krajinářství*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, občanské sdružení, 3-4, s. 33-36. ISSN 1211-1678.
26. KUPKA, J., 2010. *Krajiny kulturní a historické: vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny*. Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-04653-1.
27. KVÁŠOVÁ, M., 2008. *Pelhřimov*. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7185-924-6.
28. KVĚT, R., 2003. *Duše krajiny: Steré stezky v proměnách věků*. Academia. ISBN 978-80-200-1012-4.
29. KYSELKA, I., 2001. Význam drobných krajinných prvků, zkušenosti s jejich obnovou u nás i v zahraničí. In: *Krajina jako kulturní prostor. Sborník příspěvků z konference Tvář naší země – krajina domova*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, s. 29-34. ISBN 80-86512-03-7.
30. LÖW, J. a MÍCHAL, I., 2003. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce. ISBN 80-86386-27-9.
31. LÖW J. a NOVÁK, J., 2008. Typologické členění krajín České republiky. In: *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, 6, s. 19-23. ISSN 1212-0855.
32. MAREČEK, J., 2001. Lidové krajinářství v obraze naší země. In: *Krajina jako kulturní prostor. Sborník příspěvků z konference Tvář naší země – krajina domova*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, s. 21-28. ISBN 80-86512-03-7.
33. MATÁKOVÁ, B., 2010. Drobné sakrální objekty a ich význam v krajinom obraze. In: VOREL, I. a KUPKA, J., ed. *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu*. Praha: ČVUT. ISBN 978-80-01-04537-4.
34. MATÁKOVÁ, B., 2011. *Drobné sakrální objekty v krajine Hornej Nitry*. Brno: MENDELU. 262 s. (disertační práce). „nepublikováno“. Dep. Mendlova univerzita v Brně.
35. MAXOVÁ, I., NEJEDLÝ, V. a ZAHRADNÍK, P., 2006. *Mariánské, trojiční a další světecké sloupy a pilíře v Kraji Vysočina: (okresy Havlíčkův Brod,*

- Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou*). Praha: Národní památkový ústav. Edice Vysočiny. ISBN 80-86234-87-8.
36. MIKŠÍČEK, P., 2005. Genius loci kulturní krajiny, sudetské zvlášť. In: *Identifikace s místem a krajinou jako základ Evropy regionů. Sborník příspěvků z konference Tvář naší země – krajina domova*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, s. 41-50. ISBN 80-86512-30-4.
 37. MURANSKÝ, S. a NAUMANN, P., 1970-1980. *Krajinářské hodnocení ČR*. Praha: Terplan.
 38. NĚMEC, J. et al., 2009. *Situační a výhledová zpráva Půda*. Praha: MZe. ISBN 80-7084-800-5.
 39. PALOUŠOVÁ, Z., 2009. *Kamenná boží muka v jižních Čechách a přilehlé Moravě*. České Budějovice: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-85033-17-5.
 40. *Památné stromy Pelhřimovska*, 2007. Pelhřimov: Středisko ekologické výchovy Mravenec.
 41. PATERSON, H. a WADE-MARTINS, P., 1999. Monument conservation in Norfolk. In: GRENVILLE, J., ed. *Managing the Historic Rural Landscape*. London: Routledge. ISBN 0-415-20790-8.
 42. *Pelhřimovské noviny: zpravodaj Městského úřadu a Kulturního střediska v Pelhřimově*, 2022. Pelhřimov: Kulturní středisko: 14 (6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22).
 43. *Pelhřimovské noviny: zpravodaj Městského úřadu a Kulturního střediska v Pelhřimově*, 2023. Pelhřimov: Kulturní středisko: 15 (1,3).
 44. PFLEIDERER, R., 1992. *Atributy světců*. Přeložila J. Matějů. Praha: Unicornis.
 45. POCHE E. et al., 1982. *Umělecké památky Čech 4: T-Ž*. Praha: Academia.
 46. POJSL, M. a LONDIN, V., 1998. *Dvanáct století naší architektury*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc. ISBN 80-7182-060-1.
 47. QUITT, E., 1971. *Klimatické oblasti Československa*. Praha: Academia.
 48. RAVIK, S., 2006. *O světcích a patronech*. Praha: Levné knihy. ISBN 80-7309-343-X.
 49. SÁDLO, J. a HÁJEK, P., 2004 a. Česká barokní krajina: co to vlastně je? I. Kulturněantropologická východiska odpovědi. In: *Dějiny a současnost: kulturně historická revue*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 3, s. 29-33.
 50. SÁDLO, J. a HÁJEK, P., 2004 b. Česká barokní krajina: co to vlastně je? II. Jevy, procesy, interpretace. In: *Dějiny a současnost: kulturně historická revue*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 4, s. 45-49.
 51. SEMOTANOVÁ, E., 1998. *Historická geografie Českých zemí*. Praha: Historický ústav. ISBN 80-85268-73-6.
 52. SKLENIČKA, P., 2003. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková. ISBN 80-903206-1-9.
 53. SOBOTKA, P., 1879. *Rostlinstvo a jeho význam v národních písních, pověstech, bájích, obřadech a pověrách slovanských: příspěvek k slovanské symbolice*. Praha: Matice česká.
 54. TÓTH, A. a VEREŠOVÁ, M., 2018. Small Sacral Architecture and Trees as Monuments in Diverse Cultural Landscapes of Slovakia. In: *Plants in Urban Areas and Landscape*. Nitra: Slovak University of Agriculture in Nitra, s. 7-13. ISBN 978-80-552-1812-0.

55. TÜXEN, R., 1956. Die heutige potentielle natürliche Vegetation als Gegenstand der Vegetationskartierung: mit 10 Tabellen. In: *Angewandte Pflanzensoziologie*. Stolzenau, Wesser, 13, s. 5-42. ISSN 0174-8564.
56. VALENČÍK, M., 2006. *Ohrožené památky: kostely, kaple a kapličky v České republice*. Praha: Baset. ISBN 80-7340-082-0.
57. VAŘEKA, J. a FROLEC, V., 2007. *Lidová architektura: encyklopedie*. Vyd. 2. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1204-8.
58. VÍT, J. et al., 1997. *Kamenné kříže Čech a Moravy*. Praha: Argo. ISBN 80-7203-157-0.
59. VÍTOVSKÁ, D., MATÁKOVÁ, B. a KULIŠŤÁKOVÁ L., 2012. Minulost, současnost a budoucnost drobných sakrálních objektů v krajině – křížová cesta v Křešíně. In: DROBILOVÁ, L., ed. *Venkovská krajina 2012. Sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Olomouc: UPOL.
60. VOREL, I., 2000 [tj. 2001]. Proměny rázu krajiny českého venkova a nebezpečí ztráty její identity. In: *Krajina v ohrožení. Sborník příspěvků z konference Tvář naší země – krajina domova*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 6. ISBN 80-86512-07-X.
61. WATZKO, K., 2010. Drobné památky a jejich vazba na změny v krajinné či urbánní struktuře. In: VOREL, I. et al. *Člověk, stavba a územní plánování*. Praha: Fakulta stavební ČVUT, 4, s. 121-129. ISBN 978-80-01-04538-1.
62. WHELAN, Y., 2005. Mapping Meanings in the Cultural Landscape. In: ASHWORTH, G. J. a GRAHAM, B., ed. *Sences of Place: Sences of Time*. Farnham: Ashgate Publishing.
63. ZAJONCOVÁ, D., 2009. Krajinný ráz a ochrana domoviny. In: KLVAČ, P. *Člověk, krajina, krajinný ráz*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. ISBN 978-80-210-5090-7.
64. ZIEHR, W., 1997. *Kříž: symbol, zobrazování, význam*. Přeložili P. Kaška a A. Kašková. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192-288-9.
65. ZÍBRT, Č., 1905. Boží muka. In: *Český lid*. 14, s. 298-299.
66. ZUSKA, V., 2009. Krajinný ráz a „lidová“ estetika. In: KLVAČ, P. *Člověk, krajina, krajinný ráz*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. ISBN 978-80-210-5090-7.

9.2 Internetové zdroje

1. Biogeografie, ©2010: Multimediální výuková příručka (online) [cit. 2022.12.18], dostupné z: https://is.muni.cz/el/1431/jaro2010/Z0005/18118868/index_VS.html
2. CENIA, ©2022, česká informační agentura životního prostředí: Národní geoportál INSPIRE (online) [cit. 2022.09.28], dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
3. ČHMÚ, ©2022: Mapy charakteristik klimatu (online) [cit. 2022.12.14], dostupné z: <https://www.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mapy-charakteristik-klimatu>
4. ČSÚ, ©2022: Charakteristika okresu Pelhřimov (online) [cit. 2022.09.28], dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_okresu_pelhrimov
5. ČÚZK, ©2022: Katastr nemovitostí (online) [cit. 2022] dostupné z: <https://www.cuzk.cz/Katastr-nemovitosti.aspx>

6. Drobné památky: Pelhřimov – drobné památky na mapě (online) [cit. 2023.02.25], dostupné z: <https://www.drobnepamatky.cz/taxonomy/term/4214>
7. Geocaching, ©2012: Lesovsky poklad (online) [cit. 2023.01.28], dostupné z: https://www.geocaching.com/geocache/GC3JJ30_lesovsky-poklad
8. Klub přátel historického Pelhřimov, z.s., ©2015: Oprava Foersterovy mozaiky (online) [cit. 2022.12.28], dostupné z: <http://zapelhrimovhistoricky.eu/mozaika.html>
9. Kolowrat, ©2012: Příroda Kolovrat (online) [cit. 2022.09.28], dostupné z: <https://kolowrat.webnode.cz/>
10. MKČR: Ústřední seznam kulturních památek ČR (online) [cit. 2022.12.03] dostupné z: <https://www.mkcr.cz/ustredni-seznam-kulturnich-pamatek-cr-266.html>
11. Muzeum Vysočiny Pelhřimov: Historický vývoj Pelhřimovska (online) [cit. 2022.10.11], dostupné z: http://www.muzeumpe.cz/historie_pe.html
12. Muzeum Vysočiny Pelhřimov. In: Facebook (online) [cit. 2023.02.25], dostupné z: <https://www.facebook.com/muzeumvysocinypelhřimov>
13. Myslotín, ©2023: Kaplička (online) [cit. 2023.01.12], dostupné z: <https://www.myslotin.cz/kaplicka/>
14. NPÚ, ©2015: Památkový katalog (online) [cit. 2023-01-15], dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/1/seznam/?kraj=Kraj+Vyso%C4%8Dina&okres=Pelh%C5%99imov&obec=Pelh%C5%99imov&chranenoTed=1&hlObj=1&fulltext>
15. Pelhřimovsko: Historie města (online) [cit. 2022.09.29], dostupné z: <https://www.pelhřimovsko.cz/cz/o-meste/historie-mesta.htm>
16. Pelhřimovsko: Kašna se sochou sv. Jakuba (online) [cit. 2023.02.20], dostupné z: <https://www.pelhřimovsko.cz/cz/o-meste/pamatky/kasna-se-sochou-sv-jakuba.htm>
17. Pelhřimov: Historie města (online) [cit. 2022.10.05], dostupné z: <https://www.mupe.cz/historie/ds-1703/p1=18123>
18. Pelhřimov, ©2017: Šrejnarovský dům čp. 10 (online) [cit. 2023.01.05], dostupné z: <https://www.mupe.cz/srejnarovsky-dum-cp-10/d-20953>
19. Pelhřimov, ©2019: Setkání rodáků a nová zvonička ve Strměchách (online) [cit. 2023.01.05], dostupné z: <https://www.mupe.cz/setkani-rodaku-a-nova-zvonicka-ve-strmechach/d-28879>
20. Pelhřimovský magazín: Historické fotky Pelhřimova (online) [cit. 2023.02.20], dostupné z: <http://pelhrimov.mnoho.info/historicke-fotky-pelhrimova>
21. Regionální magazíny, ©2021: STARÝ PELHŘIMOV: Provinění a tresty (online) [cit. 2023.02.05], dostupné z: <http://regiony.mnoho.info/stary-pelhrimov/provineni-a-tresty?fbclid=IwAR0ZpE88e-GLuvlWiDjn2INTpHcebYKM59ch6llb0PHuti9ZK576mU002RA>
22. STANĚK, V., 2021: Rekonstrukce kapličky v Hodějovicích (online) [cit. 2023.01.05], dostupné z: <https://www.mupe.cz/rekonstrukce-kaplicky-v-hodejovicich/d-36243>

23. TYŠER, L. Kategorizace zemědělského území České republiky (online). [cit. 2022-12-15], dostupné z: <https://docplayer.cz/170034-Kategorizace-zemedelskeho-uzemi-ceske-republiky-ing-ludek-tyser-phd.html>
24. Ústřední seznam ochrany přírody, ©2022: Památné stromy (online) [cit. 2022.11.04], dostupné z: <https://drusop.nature.cz/portal/>

9.3 Legislativní zdroje

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči